

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMELERİNE GÖRE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ
İMAJİ**

Raşit ERARSLAN
ORCID: 0000-0001-6003-6097

Danışman
Prof. Dr. Mustafa YAVUZ
ORCID: 0000-0001-5697-5120

Konya – 2022

TEŞEKKÜR

Hayatım boyunca her zaman yanımda olan, emekleri ve yaptıkları için hakkını asla ödeyemeyeceğim canım anneme, varlıkları ile dünyamı anlamlandıran sevgili eşim ve çocuklarıma yanımda oldukları için teşekkür ederim.

Yaptığım işe daha profesyonel bir gözle bakmamı sağlayan, ufkumu açan dersleriyle gelişimime katkısı çok büyük olan değerli hocam Prof. Dr. Mustafa YAVUZ'a, değerli bölüm hocalarıma içtenlikle teşekkürlerimi sunarım. Bugüne kadar eğitimime katkısı olan tüm öğretmenlerime teşekkür ederim.

Çalışmama destek veren tüm öğretmen ve yöneticilerimize, mesai arkadaşlarıma içtenlikle teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Raşit ERARSLAN

Mart 2022

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
KISALTMALAR.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
2. ALANYAZIN.....	6
2.1. İmaj Kavramı ve Tanımı	6
2.2. İmaj Çeşitleri.....	9
2.2.1. Kişisel İmaj.....	10
2.2.2. Kurumsal İmaj.....	11
2.2.3. Ürün İmajı	13
2.2.4. Örgütsel İmaj.....	13
2.2.5. Mesleki İmaj.....	13
2.2.6. Öğretmenlik Mesleği İmajı	15
2.3. Alanyazında Yapılan Çalışmalar.....	19
3. YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Katılımcılar.....	26
3.2.1. Nicel Verilerin Toplandığı Katılımcılar	27
3.2.2. Nitel Verilerin Toplandığı Katılımcılar.....	28
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	29
3.3.1. Öğretmenlik Mesleği İmaj Ölçeği.....	29
3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	30
3.4. Verilerin Toplanması.....	31
3.5. Verilerin Çözümlemesi	32
4. BULGULAR	34

4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular	34
4.2. Nitel Verilere İlişkin Bulgular	49
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	68
5.1. Sonuç ve Tartışma	68
5.2. Öneriler.....	82
KAYNAKLAR.....	85
EKLER.....	94

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Öğretmen Değerlendirmelerine Göre Öğretmenlik Mesleği İmajı başlıklı tez çalışmamın toplam **86** sayfalık kısmına ilişkin, 7/03/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%22** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

7/03/2022

Raşit ERARSLAN

Prof. Dr. Mustafa YAVUZ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

7/03/2022

Raşit ERARSLAN

KISALTMALAR

MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development – Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı
BİMER	Başbakanlık İletişim Merkezi
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
ÖMİ	Öğretmenlik Mesleği İmajı
TDK	Türk Dil Kurumu

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMELERİNE GÖRE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İMAJI

Raşit ERARSLAN

Öğretmenlerin meslekleri hakkında yapacakları değerlendirmeleri bilmenin ve bu değerlendirmelerin hayata geçmesinin, eğitim sistemimize yani geleceğimize büyük katkılar sağlayacağını söyleyebiliriz. Bu nedenle asıl işi yapan, eğitim-öğretim sürecini en aktif şekilde yürüten öğretmenlerin değerlendirmelerini bilmek ve dikkate almak çok önemlidir.

Karma yöntem araştırması modeli kullanılarak yürütülen bu çalışmada, öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajına yönelik düşüncelerini, gözlemlerini ve öğretmenlik mesleği imajı ile ilgili görülen sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin mesleği yapanlar tarafından nasıl görüldüğünün açıklanmasını ve mevcut durumun düzeltilmesi/iyileştirilmesi konusunda Millî Eğitim Bakanlığı'na ve siyasi aktörlere vs. fikir olması, yol gösterebilecek bir çalışma olmasını amaçlamaktadır. Araştırma 2020-2021 Eğitim Öğretim yılı Konya ili merkez ilçeleri olan Selçuklu, Meram ve Karatay'da resmi devlet okullarında görev yapan öğretmenler ile yürütülmüştür. Araştırmanın nicel verileri tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemiyle 439 öğretmenden, nitel verileri ise maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle 16 öğretmenden elde edilmiştir. Araştırmanın nicel verileri Doğan ve Bayrak (2019) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleği İmaj Ölçeği kullanılarak, nitel verileri ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır.

Araştırma bulgularına göre; öğretmenlik mesleği imajının orta düzeyde olduğu, alt boyutlardan mesleki ve kişisel özellikleri, mesleki cazibe ve statü için yüksek düzeyde; toplumsal algı ve medya boyutlarında ise düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demografik değişkenlerden cinsiyet, eğitim durumu, yaş, medeni durum, çalışılan okul türü, branş ve kıdeme göre anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Nitel bulgulara göre; öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki ve kişisel özelliklerde kendini geliştiren, dürüst ve araştıran öğretmen olmalı ifadesi; öğretmenlik mesleği imajının daha iyi bir seviyeye gelebilmesi için öğretmenlerin yapması gerekenlerde kendini sürekli geliştirmeli, olumlu davranış sergilemeli ifadeleri, toplumun yapması gerekenlerde toplumun güvenmesi ve MEB ve siyasi aktörlerin yapması gerekenlerde sahip çıkmalı ve reklam yapmalı/artırmalı önerileri ön plana çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İmaj, öğretmenlik mesleği imajı, öğretmenlerin değerlendirmeleri

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Educational Sciences
Education Management Program
Master Thesis

IMAGE OF TEACHING PROFESSION ACCORDING TO TEACHERS EVALUATIONS

Raşit ERARSLAN

We can say that knowing the evaluations of teachers' professions and realizing these evaluations will make great contributions to our education system, in other words, to our future. For this reason, it is very important to know and take into account the evaluations of the teachers who do the main job and carry out the education-teaching process most actively.

In this research, which was carried out using the mixed method research model, it is aimed to explain the opinions and observations of the teachers about the image of the teaching profession and how the solution proposals for the problems related to the image of the teaching profession are seen by the professionals and it is also aimed to be a work that can guide the Ministry of National Education and political actors etc. on the correction / improvement of the current situation. The research was carried out with teachers working in public schools in Selçuklu, Meram and Karatay, which are the central districts of Konya in the 2020-2021 academic year. Quantitative data of the study were obtained from 439 teachers by stratified random sampling method, and qualitative data were obtained from 16 teachers by maximum variation sampling method. The quantitative data of the study were collected using the Teaching Profession Image Scale developed by Özcan and Doğan (2019), and the qualitative data were collected using a semi-structured interview form.

According to the findings of the research; It was concluded that the image of the teaching profession is at a moderate level, from the sub-dimensions, a high level result for professional and personal characteristics, professional attractiveness and status and also social perception and media dimensions are at a low level. No significant difference was found according to demographic variables such as gender, educational status, age, marital status, type of school, branch and seniority. According to the qualitative findings; the statement "must be an honest, self-developing, researching teacher in terms of professional and personal characteristics that teachers should have"; the statements that teachers should constantly improve themselves and show positive behavior in what teachers should do in order for the image of the teaching profession to reach a better level; suggestions that the society should trust in what the society should do and that the Ministry of National Education and political actors should protect the teachers and advertise/increase the teaching profession came to the fore.

Keywords: Image, image of the teaching profession, teachers' evaluations

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Öğretmenlerin meslekleri hakkında yapacakları değerlendirmeleri bilmenin ve bu değerlendirmelerin hayata geçmesinin, eğitim sistemimize yani geleceğimize büyük katkılar sağlayacağını söyleyebiliriz. Bu nedenle asıl işi yapan, eğitim-öğretim sürecini en aktif şekilde yürüten öğretmenlerin değerlendirmelerini bilmek ve dikkate almak çok önemlidir.

Bir ülkenin hukuki, ekonomik ve sosyal alanda kalkınması eğitim sistemiyle yakından ilişkilidir. Bu süreçte kilit noktada bulunan unsur, eğitim sisteminin de temel yapı taşlarından biri olan öğretmendir. Öğretmenin yetiştireceği nitelikli insan gücü, toplumun refahının sağlanmasında, toplumsal kültür ve değerlerin yaşatılmasında ve kalkınmada rol oynayacaktır (Mutluer, 2018:1). Bilinçli, üretken ve iyi bir insan olmak için öğrenilmesi gereken bilgi, beceri ve erdemlerin katlanarak arttığı küresel bilgi toplumunda, en önemli zenginlik kaynağımız olan çocuklarımıza, mümkün olan en iyi eğitimi sağlanmanın önemi her gün biraz daha artmaktadır. En iyi eğitim ancak en iyi öğretmenlerle verilebilir (Özcan, 2011).

Öğretmenlerin toplumsal saygınlıklarının yüksek olmasının öğrenme ve öğretme pratikleri üzerinde olumlu yansımalarının olacağı tahmin edilmektedir. Mesleki saygınlık ve imajın düşük olması öğretmenlerin mesleklerine olan bakış açılarını ve motivasyonlarını da olumsuz etkileyebilmektedir (Atmaca, 2020). Öğretmenlerin görev yaptıkları okullar, toplumun hafızasının kodlandığı, mevcut yaşamının yansıdığı ve gelecek tasarımının şekillendiği en bütünleşmiş modeldir. Bu nedenle, öğretmenlerden topluma uzanan beklenti ve talepler ile toplumun eğitimden çıkardığı anlam ve öğretmene biçtiği değer özel bir sosyolojik anlam kazanmaktadır (TEDMEM, 2014:2).

Öğretmenler farklı ülkelerde, farklı ekonomik koşullarda, farklı nedenlerle ve değişen rollerin zorlukları ve ödül beklentileriyle mesleğe başlarlar. Ancak hepsinde ortak olan takdir, özerklik ve bağlılık ihtiyacıdır. Bunların ihtiyaçlar hiyerarşisi içindeki yeri güvenlik, çalışma koşulları, kaynak ve yeterli ücret altyapısına bağlı olarak ülkelere göre değişmektedir (MacBeath, 2012, Akt. Yavuz, 2018:277). Temel düzeydeki gereksinimlerini karşılamış her birey, saygı görme ve toplum tarafından onaylanma beklentisi içinde çevreleri ile olan

etkileşimlerinden olumlu geribildirimler almak ister (Bulduklı, 2015:77). Etkileşim sonrası alınan olumlu geribildirimler, bireylere kendi izlenimleriyle ilgili memnun edici sonuçlar verirken, olumsuz geribildirimler ise bireyin kendine olan güveni azaltarak, kendinden ve çevresinden uzaklaşması sonucunu ortaya çıkarmaktadır (Gürüz, 2004:795).

Öğretmenlik, ülkemizde yakın geçmişe kadar daha fazla saygı duyulan bir meslek olarak düşünülmekteydi. Ancak, son yıllarda eğitim sistemimizde yaşanan aksaklıkların faturası toplum tarafından öğretmenlere çıkarılmıştır (TEDMEM, 2014:2). The Varkey Foundation tarafından hazırlanan Global Teacher Status Index (2018) raporuna göre, ülkemizde öğretmenlerin saygınlık düzeyleri 2013-2018 yılları arasında yaklaşık on puan azalmış ve sıralama olarak da dört basamak gerilemiştir.

Öğretmenlere yönelik saygınlığın azalmasında pek çok faktörden söz edilebilir. Yapılan araştırmalara göre, öğretmenlerin saygınlıklarını kaybetmesinin gerisinde yatan çeşitli nedenler bulunmaktadır. Atmaca (2020)'ye göre, öğretmenlerin saygınlıklarına ve imajlarına olumsuz etki yapan temel faktörler; profesyonelliğin azalışı, özlük haklarında meydana gelen düşüş, medyaya yansıyan haberler, siyasilerin ve bürokratların söylem ve davranışları olarak dört ana tema etrafında toplanmıştır. Öğretmenlerin toplumsal statü ve saygınlıkları, mesleki kimlik ve imajları sayılan bu ve benzeri nedenlerden dolayı hem öğretmenlerin algısında hem de toplumsal algı da giderek düşmektedir.

Sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte öğretmenlik mesleğinin medyadaki görünürlüğü artmıştır. Ayrıca Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitimin yaygınlaşması okulların, derslerin dolayısıyla da öğretmenlerin evlere taşınması velilerin öğretmeni ve eğitim sürecini daha yakından görmelerine neden olmuştur.

Öğretmenlerin görünürlüğünün bu kadar arttığı, okulların daha saydam hale geldiği bir ortamda bu durumdan öğretmenlik mesleğinin imajının nasıl etkilendiğinin araştırılması önemli görülmektedir. Bu süreçte olumlu ya da olumsuz değerlendirmeler toplumun, anne ve babaların öğretmenin imajını etkilemiş olabilir. Bu durum velilerin öğrenme sürecine katılımını etkileyebilir. Ayrıca ortaya çıkan olası yeni imaj öğretmenlik mesleğini tercih edecek aday profilini etkileyebilir.

Eğitim hepimizin ortak konusudur. Çünkü kendimiz ve / veya bir yakınımız bu sürecin içindeyiz. O nedenle bir toplulukta eğitimden bahsedilince, topluluğun bütün tarafları bu konuşmaya aktif veya pasif olarak katılırlar (Yavuz, 2018:2). Eğitim konuşmalarında ve

uygulamalarında pasif bir etkiye sahip olduğu düşünölen öğretmenlerin değerlendirmelerinin dikkate alınmaması, araştırmacı tarafından problem olarak görölmektedir. Bu araştırma ile öğretmenlerin görüşlerinin bilimsel bir çalışma ile ortaya konması problem durumunu çözmeyecektir ancak bazı problemlerin çözümüne ilişkin fikirlere, öğretmen görüşleriyle varılabileceği düşünölmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma günümüzdeki öğretmenlik mesleği imajını öğretmen değerlendirmelerine göre betimlemeyi, öğretmenlik mesleğinin imajını derinlemesine analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma; öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajına yönelik düşüncelerini, gözlemlerini, öğretmenlik mesleği imajı ile ilgili görölen sorunlara ilişkin çözüm önerilerini mesleği yapanlar tarafından nasıl göröndüğünün açıklanmasını içermekte olup mevcut durumun düzeltilmesi / iyileştirilmesi konusunda Millî Eğitim Bakanlığı'na ve siyasi aktörlere vs. fikir olmasını, yol gösterebilecek bir çalışma olması amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Öğretmenlik mesleği imajı demografik değişkenlere göre ne düzeydedir?
2. Öğretmenlik mesleği imajı alt boyut puan ortalamaları demografik değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenler öğretmenlik mesleği imajını toplumun gözünden ve kendileri nasıl görmektedir?
4. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajının düzeltilmesi / iyileştirilmesi konusunda çözüm önerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Başkalarının algısında olumlu bir imaja sahip olmak gerek iş yaşamında gerekse günlük hayatta insan doğasının vazgeçilmez bir parçası ve arzulanan bir durumdur. Bireysel açıdan bakıldığında imaj özellikle iş hayatında, bireyin bir gününün neredeyse yarısını iş ortamında geçirdiği düşünöldüğünde, oldukça önemli bir konudur (Özüpek ve Ergen, 2018:9).

Herkes için iyi görünmek ve diğerleri tarafından 'iyi' olarak nitelenmek ihtiyaçtır. Toplum içinde yaşamının bir sonucu olarak bireyler, diğerleriyle iyi ilişkiler geliştirmek ve onlar üzerinde olumlu duygular çağrıştırmak isterler (Bulduklı, 2015:15). Başkalarının kafasındaki meslek imajını biçimlendirmenin ilk yolu, mesleği icra edenler tarafından mesleğin imajının nasıl algılandığını anlamak ve ölçmektir (Bağçeci vd., 2013:36). Bir meslek

mensubunun kendisi ve mesleği hakkındaki imajı onun başarısını biçimlendiren en önemli etmenlerdir. Çünkü o, bu imaja uygun şekilde, bu imaj doğrultusunda davranışlarda bulunur (Akyüz, 1978:115). Öğretmenlik mesleği imajının olumlu ve istenen seviyede olması öğretmenlerin mesleklerini sevmesini, mesleki doyuma ulaşmalarını, kendilerine güven duymalarını ve eğitim – öğretim sürecinde faydalı ve aktif çalışmalarını sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmenlik mesleği imajının güncel durumunun araştırılması ve problemler için eğitim paydaşları tarafından çözüm / çözümler üretilmesinin ülkemizin geleceği ve öğrencilerimizin nitelikli yetişebilmeleri için önemli görülmektedir.

Ülkemizde öğretmenlik mesleği imajını belirlemeye çalışan araştırmaların sayısının, oldukça sınırlı olduğu gözlenmektedir. İmaj kavramının dinamik bir yapıda olması, tekrar araştırılması için yeterlidir. Bu araştırma, öğretmen değerlendirmelerine yönelik olması nedeniyle önemli görülmektedir. Ülkemizde öğretmenlik mesleği imajını nicel ve nitel verileriyle ortaya koyan çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma alana ve araştırmacılara katkı sağlayacağı, eğitim paydaşlarına fikir verebileceği, öğretmenlik mesleğinin öğretmenlere göre imajı hakkında genel görünüm vereceği için önemli görülmektedir. Ayrıca yapılan bu çalışma Covid-19 pandemisinin olduğu; okulların uzun süre kapalı kaldığı, uzaktan eğitim faaliyetlerinin yaygın olarak uygulandığı dönemde yapılması nedeniyle öğretmenlerin bu süreçte mesleki imaj değerlendirmelerini ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu çalışma Konya ili merkez ilçeleri olan Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerindeki resmi okullar ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin veri toplama araçlarına ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

2. Toplanan veriler 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İmaj: Bireylerin kişi, kurum, nesne ya da herhangi bir yer hakkında sahip oldukları inançlar ve düşüncelerin tamamıdır.

Meslek İmajı: Bireylerin bir meslek hakkında sahip oldukları inançlar ve düşüncelerin tamamıdır.

Öğretmenlik Mesleği İmajı: Bireylerin öğretmenlik mesleği hakkında sahip oldukları inançlar ve düşüncelerin tamamıdır.

BÖLÜM 2

2. ALANYAZIN

Bu bölümde imaj ile ilgili kavramlara, tanımlara, çeşitlerine ve alan yazında yer alan çalışmalara yönelik bilgiler yer almaktadır.

2.1. İmaj Kavramı ve Tanımı

Alanyazına bakıldığında zaman pek çok bilim insanı imaj kavramını farklı biçimlerde ifade ettikleri görülmektedir. Linkemer'ye (1997:12) göre, imajı tanımlamaya çalışan insan sayısı kadar tanımı bulunmaktadır. Yine Aydınlioğlu'na (2014) göre, birçok alanı ilgilendiren ve tanımı kişiden kişiye farklılaşan bir kavram olarak kullanılmaktadır.

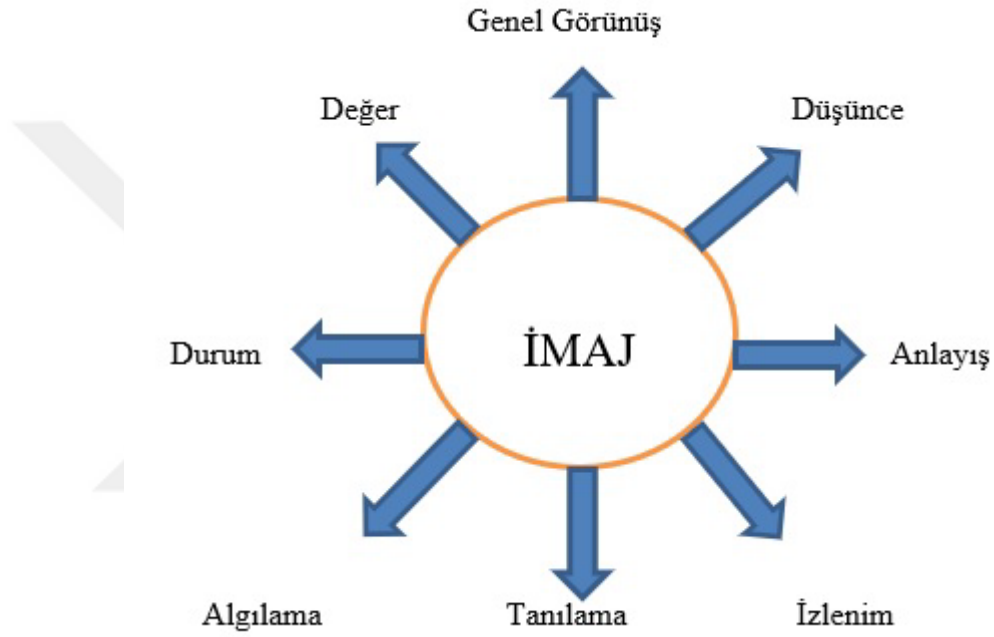
Latince “imago” (resim veya görüntü) kökünden gelen imaj kelimesi Türkçe'ye Fransızcadan geçerek TDK'ya göre “imge” olarak tanımlanmaktadır. İmge kelimesi ise “1. Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, hayal, hülya. 2. Genel görünüş, izlenim, imaj.” olarak tanımlanmıştır. TDK'nın tanımı incelendiğinde birinci tanımda gelecek ve geleceğe dair vurgu yapılırken ikinci tanımda ise mevcut duruma yönelik betimleme olduğu görülmektedir. Alan yazında diğer tanımlar ise mevcut duruma ve içerisinde bulunan zamana yönelik olduğu konusunda birleştiği görülmektedir. Oxford Advanced Learners' Dictionary sözlüğünde ise imaj “bir kişinin, örgütün ya da ürünün vb. halka verdiği izlenim” olarak tanımlanmaktadır (OALD, 2021).

İmaj genel anlamıyla bir nesneyi, kişiyi, kurumu, markayı, ülkeyi vb. nasıl algıladığımızla ilgilidir. Her bir kişinin algısı diğerinden farklı olacağı için bir nesne, kişi, kurum, marka veya ülkenin de birden fazla, farklı imajı olması doğaldır (İlcak Aydınalp, 2014).

Ayrıca imaj kavramıyla ilgili, imaj kavramının çeşitli yönlerine değinen birçok tanımlama olduğu görülmektedir. Okay (2000) imajı, kişilerin bir obje, kurum veya başka bir kişi hakkındaki düşünceleridir ve bu düşünceleri her zaman gerçek ile uyuşmayabilir şeklinde tanımlamaktadır. Keklik'e (2012) göre ise imaj, bir kişi veya kurumun, diğer kişi ve kurumların zihinlerinde bilinçli ya da bilinçsiz olarak bırakmış olduğu anlayış ve değerlerdir.

Genel bir tanımlamayla imaj, herhangi bir kişi, kuruluş ya da durum hakkında tüm görüşlerin toplamıdır (Peltekoğlu, 1998). Özüpek ve Ergen (2018) ise, imajı algıların ve izlenimlerin zihinsel süreçte bir anlamlandırma; zihinde gerçekleşen bir algılama ve tanımlama biçimi şeklinde ifade etmişlerdir.

İmaj, bir olguyu bireylerin zihin dünyası ve algılayışına göre anlamlandırılmasıdır. Başka bir deyişle, bir kişi veya kurumun diğer kişi ve kurumların zihinlerinde bırakmış olduğu izlenimdir. İmaj, bireyin zihninde belli faktörlerin etkisiyle sürece bağlı olarak gerçekleşir (Dincer, 1998). İmaj, bireyin çeşitli kanallar vasıtasıyla elde ettiği bilgi ve verilere ilişkin değerlendirmesi, yorumudur. Bu kanallar arasında reklamlar, doğal (informal) ilişkiler, içinde yaşanılan kültürel ortam ve sahip olunan önyargılar yer almaktadır (Bakan, 2005:12). Yine başka bir tanımda imaj, kişilerin bir obje, örgüt veya başka bir kişi hakkındaki bir dizi bilgilenme sürecinin sonunda oluşan düşünceleridir (Öneren, 2013).

Kökünü sosyal psikolojiye dayanan imaj kavramı; insanların, kurum, meslek, toplumlar hakkındaki izlenimidir. İmaj, insanların kendilerine ulaşan iletiler ve elde ettikleri bilgileri, bu bilgiler sınırlı da olsa, önceden sahip oldukları yargıların da etkisiyle yorumlayarak yaptıkları değerlendirmeleri ifade eder (Yonca, 2011: 8). Kocadoru'ya (1993:15) göre ise imaj, önyargı ve stereotipden (basma-kalıp düşünce) farklı bir şeydir. Önyargı, kelimeden de anlaşılacağı gibi, bir konu hakkında önceden, düşünmeden ve dinlemeden varılan yargı olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıdaki imaj ile ilgili tanımlar yurt içinde yapılan tanımlamalara örneklerdir. İmaj ile ilgili yine yurt dışı birçok tanım görmek mümkündür. Bunlara örnekler verecek olursak; İmaj bir nesne ya da varlık hakkında oluşması zamana bağlı ve bireylerin zihnindeki öğelerin etkileşimi sonucu oluşan olumlu ya da olumsuz düşüncelerdir (Ditcher, 1985: akt Gemlik ve

Sığrı, 2007). Dowling (1986) ise imajı, bir objenin insanlar tarafından bilinmesini, tanımlanmasını, hatırlanmasını sağlayan ve insanlar tarafından o obje ile ilişkilendirilen anlamlar seti olarak ifade etmektedir.

İmaj kavramı ile ilgili oldukça fazla tanımın olduğu göze çarpmaktadır. İmaj kavramının farklı biçimlerde tanımlanmasının nedenlerinden bazıları şunlar olabilir:

1. İmaj kapsamının geniş bir kavram olduğu söylenebilir. Buna birçok alanda yapılan çalışmaların bulunması örnek olarak gösterilebilir.
2. İmaj kavramının tarihinin yeni olduğu savunulabilir. İmaj kavramı ilk kez 1955 yılında Sdney Levy tarafından kullanılmıştır (Geçikli, 2002:344).
3. İmaj kavramı farklı disiplinlerin (eğitim, sağlık, halkla ilişkiler vb.) içinde yer almaktadır. Kavram, farklı disiplinler içinde değerlendirildiğinde, birçok çevreyi etkilediği ve içinde bulunduğu çevrede fark yarattığı gözlenmektedir (İlcak Aydınalp, 2014:18).
4. İmaj algısının şahsi olması nedeniyle deneyimler, anlamlandırmalar farklı olabileceğinden farklı tanımlar yapılmış olabilir. Farklı kişiler aynı nesnelere, aynı olay ve olguları, aynı kişi ve kurumları farklı farklı şekillerde yorumlayabilirler (Bakan,2008:294).

Alanyazındaki tanımlar incelendiği zaman imaj ile ilgili çok sayıda tanımın yapıldığı görölmektedir. Bu tanımlardan da görüleceği üzere imajla ilgili çok sayıda tanımlamaların olması, burada yer almayan alanyazında bulunan diğer tanımlamalarda düşünöldüğünde imaj tanımı ile ilgili genel kabul gören bir tanımın olmadığı anlaşılmaktadır. Tüm tanımlara bakıldığı zaman içinde imajın farklı yönlerine değinildiği görölmektedir. Alanyazındaki imaj tanımları incelendiğinde tanımlarda genel olarak imajın

- Bir düşünceyi, bir değer yargısını yansıttığı,
- Bir izlenim yarattığı,
- Bir algıyı, anlam setini ifade ettiği görölmektedir (Polat ve Arslan, 2015:1).

İmajın bireyler üzerinde güçlü etkileri bulunmaktadır. Örneğın imaj fikirleri iletebilir, idealleri temsil edebilir hatta düşünce ve duyguları şekillendirebilir (Day, 1986). Bir kimsenin zihninde oluşturduğu imaj, bir zincirin halkaları gibidir. İmaj, bir algılar toplamı olduğundan, imajın oluşturduğu inançlar düşünceleri, düşüncelerde duyguları oluşturur. Bu duygular da toplumun o kişiye karşı tavır ve davranışlarını etkiler (Akcan ve Polat, 2016).

İmaj kavramı bazı kavramlarla karıştırılabilmektedir. Bunlardan birisi de algıdır. Bakan (2005) imaj ile algının farkını şu şekilde açıklamıştır:

İmaj, imgeleme yoluyla zihinde canlandırılan nesne, kavram, durum ve sembollerdir. Bu yönü, imajı algıdan farklı kılmaktadır. Çünkü algı, duyu organlarıyla doğrudan nesnelere alınan sinyallerle zihinde oluşan görüntüleri ifade etmektedir. Fakat imaj, algı vasıtasıyla elde edilerek zihinde depolanmış bilgilerin canlandırılmasıyla (duyu organlarından sinyal gelmeden) oluşmaktadır. İmaj, zihinde canlandırılan bir kroki, plan, kavram, durum, sembol, harita veya resimdir (Küçük Kurt, 1988:167-168). Buradan hareketle, imajın oluşabilmesi için, hakkında imaj oluşacak nesneyi görmenin bir zorunluluk olmadığını söylemek mümkündür.

2.2. İmaj Çeşitleri

İmaj kavramı, farklı disiplinlerde yürütülen çeşitli araştırmalarda bilim insanları tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Araştırmacılar daha kolay analiz yapmak ve imaj çeşitlerinin anlaşılmasını kolaylaştırmak için imajı çeşitli türlere ayırmışlardır. Literatür taraması sonucunda ulaşılan imaj çeşitlerinden bazıları: kişisel imaj, mesleki imaj, kurumsal imaj, örgütsel imaj, sosyal imaj, ürün imajı, marka imajı, kurum imajı, şehir imajı, ülke imajı, olumlu imaj, olumsuz imaj, mevcut imaj, algılanan imaj, istenen imaj, şemsiye imaj, transfer imaj gibi şekilde sıralanabilir. Bu araştırma bir meslek olan öğretmenlik imajı hakkında olduğu için öğretmenlik mesleği imajına yönelik etmenlere ağırlık verilmiştir.

Mesleklerin imajları hakkında yapılan çalışmalarda ise her mesleğin kendine özgü özelliklerinin olması nedeniyle imajlarını etkileyen çeşitli etmenlerin varlığından söz edilebilir. Ancak bu etmenler belirli gruplara ayrıldığında ise meslek profesyonellerinin özellikleri, toplumsal algı, mesleğin özellikleri, medya şeklinde sınıflandırılabilir (Doğan, 2018). Polat ve Arslan (2015:14) ise imajı Tablo 1' deki gibi sınıflandırmıştır.

Tablo 2.1. İmaj Türleri ve Sınıflamaları.

İmaj algısının zamanına göre	Şimdiki (mevcut) imaj
	İstenen (ideal) imaj
Algılayana göre	İç imaj (kurumun kendini algıladığı imaj)
	Dış (ayna, yabancı) imaj
İmajı oluşturan mesajın niteliğine göre	Somut imaj
	Soyut imaj
Algılanan imajın niteliğine göre	Olumlu imaj
	Olumsuz imaj
İmaj algısının düzeylerine göre	Kişisel imaj
	Grup imajı
	Bölüm imajı
	Örgütsel imaj
	Kurum imajı
	Sistem imajı
İmaj algısının oluşmasındaki başat faktöre göre	Ürün imajı
	Marka imajı
	Transfer imajı
	Şemsiye imaj

Tablo 2.1. incelendiğinde imaj algısı zamana göre, algılayana göre, imajı oluşturan mesajın niteliğine göre, imaj algısının düzeylerine göre ve imaj algısının oluşmasındaki başat faktöre göre şeklinde sınıflandırılmıştır. Buldukları (2015) ise, imaj türlerini kişisel imaj, kurumsal imaj, olumlu imaj, olumsuz imaj, mevcut imaj, marka imajı, ürün imajı, mesleki imaj, ülke imajı, algılanan imaj, istenen imaj, şemsiye imaj ve transfer imajı olarak sınıflandırmıştır.

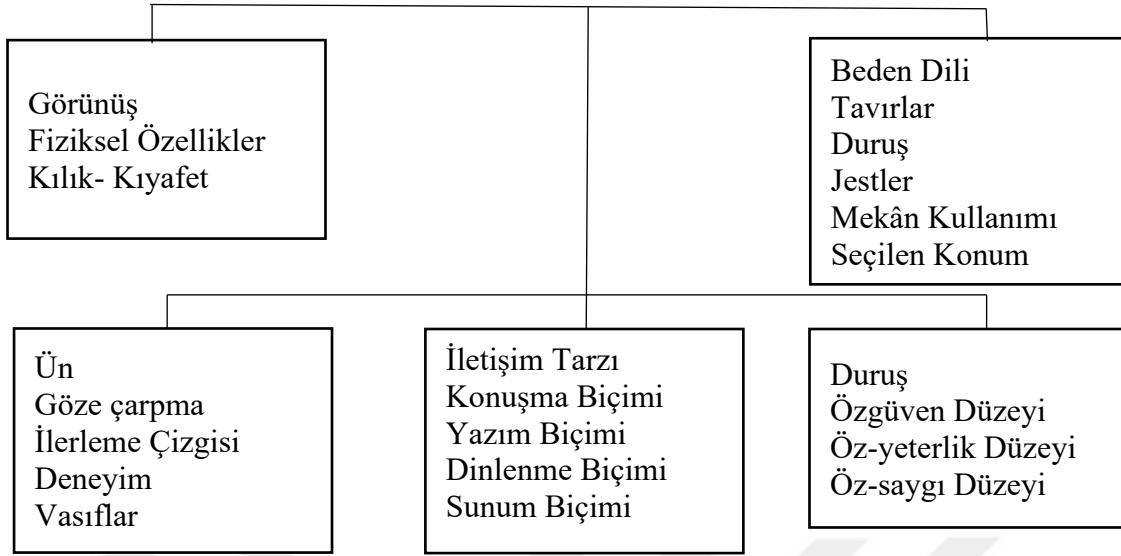
Bu araştırmada kişisel imaj, kurumsal imaj, ürün imajı, örgütsel imaj ve mesleki imaj kavramlarına yer verilmiştir.

2.2.1. Kişisel İmaj

Özellikle nitelikli bir kişisel imaja sahip olmak, bireyin moral açısından yapıcı bir özellik olarak karşımıza çıkmakta ve bireyin kendine yönelik algısını etkileyerek özgüvenli davranışlar sergileyebilmesine imkân tanımaktadır (Saraçaydın, 2020).

Güçlü bir etki, saniyeler içinde oluşur ve kalıcı bir düşünce, yarım dakikadan dört dakikaya kadar olan bir süre içinde görünüş, ses ve hareketler üzerine kurulur (Keklik, 2012:131). Ayrıca bir kişinin sakalı, bıyığı, giyimi ilk izlenimin öncül unsurlarıdır. Bu unsurlar, kişinin yapısına ilişkin yargıları oluştururken iletişimin gelişip gelişmeyeceğini veya ilişkinin geleceğine ilişkin sonuçları etkiler (Buldukları, 2015).

Şekil 2.2. Kişisel İmajın Unsurları.
Kişisel İmaj

Kaynak : Budak ve Budak, 2014:151 Akt: Bulduklı,2015:73

Kişisel imaj, kişinin kim olduğunu, ne yaptığını, yapılan işte ne kadar başarılı olduğunu göstermeye yarar ve kişisel imaj üç ögenin birleşimi sonucunda meydana gelir. Bunlar: Kişinin kendisini içerden nasıl gördüğü öz imaj; başkalarının kişiyi dışarıdan nasıl gördüğü algılanan imaj ve kişinin kendisini nasıl görmek ve başkalarına nasıl görünmek istediği ise istenilen (ideal) imaj olarak tanımlanmaktadır (Dincer, 1998:5; Çakır, 2002:19-20).

Kişisel imajla ilgili yapılan araştırmaların çoğu, kişisel imaj oluşumunda yüz yüze iletişim ve etkileşimin daha önemli olduğu görüşü üzerinde durur. Ancak kişisel imaj oluşumunda kişilerarası iletişim kanallarının hemen hepsi sürece dahil etmek gerekir (Özüpek ve Ergen, 2018:14). Özellikle internet tabanlı iletişim kanallarının sayısının artması ve sosyal medya platformlarının kullanılmasıyla kişisel imajın oluşmasında internet temelli sosyal platformların etkin rol oynadığı gerçeğini göz ardı etmemek gerekir (Becker ve Stamp, 2005). Sosyal platformların kişisel imajın oluşturulması ve yönetilmesi konusunda takip edenlerin zihin dünyasını ve algılayışlarını etkilediğini söylemek mümkündür.

2.2.2. Kurumsal İmaj

Kurumsal imaj ile ilgili çalışmaların 1900'lü yılların başından itibaren uygulandığı bilinmektedir. Ancak yine o yıllarda bir tasarım işi olarak görülmekte ve dolayısıyla da mimarlar ve grafikerlerin işi olarak değerlendirilmektedir (Özüpek, 2018: 72).

Kurumsal imaj kavramı; kurumun, bir kişi ya da grup tarafından nasıl algılandığını ve bu kişi ya da grupların o kuruma yönelik değerlerini, inançlarını ve kanaatlerini ifade etmektedir

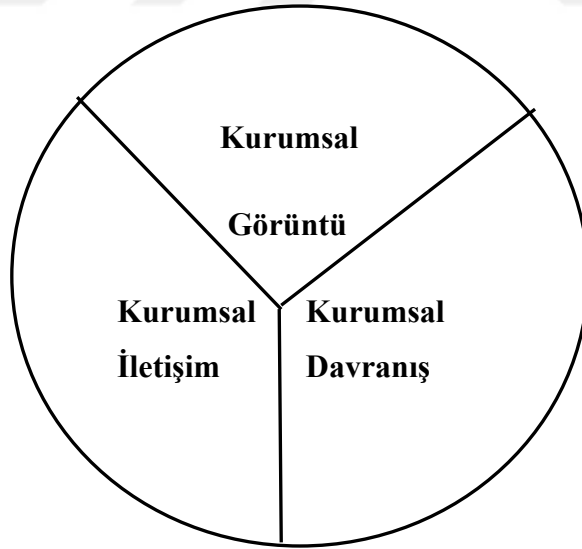
(Fombrun, 1996:47). Bu bağlamda kurumsal imaj; kurumun dürüst, samimi, saygıdeğer, modern vb. şekillerde ifade edilmesini içermektedir (Çetin ve Tekiner, 2015).

Başka bir tanımda ise kurumsal imaj; bir kurumun toplum içinde bulunduğu yer, kurumun toplum için değeri, faaliyet alanı, çeşitli olaylar karşısında sergilediği tutum ve tavırlar; kısacası bir kurumu diğerlerinden ayıran özelliklerinin algılanması sonucu oluşan imaja denir (Bakan, 2005:14).

Kurumsal imaj, kurumun sahip olduğu kimliğe ilişkin değerlerin diğerleri tarafından nasıl algılandığı ile ilgilidir. Diğer bir deyişle kurumsal imaj, kurum kimliğinin geribildirimidir (Alkibay ve Ayar, 2013:32, Akt. Bulduklu, 2015). Kimliğin doğru yansıtılması, gerçek imaj ve algılanan imaj arasındaki farkı azaltacak, kurumların ilerleyen süreçte yanlış algılanmasının önüne geçilmiş olacaktır (Bulduklu, 2015:141).

Kurum imajının oluşmasında o kurum ile etkileşim içinde olmuş bireylerin düşünce, tecrübe, duygu ve bilgilerin toplamıyla oluşan algılamalar etkili olmaktadır (Köktürk vd., 2008:29).

Şekil 2.3. Kurumsal İmajı Oluşturan Bileşenler.

Kaynak : Peltekoğlu, 2012:574 Akt: Bulduklu,2015:142

Kurumsal imajın üç bileşeni arasındaki uyumun başarılı şekilde yönetilebilmesi ve özelliklerin doğru sunumu, istenen imajı ortaya çıkaracaktır (Bulduklu,2015:142).

Türk ve Akçay'a (2010) göre, her kurum pozitif ya da negatif bir imaja sahiptir. Dolayısıyla herhangi bir imaja sahip olmayan bir kurum düşünülemez. Bu açıdan bakıldığında, kurum imajı bir kuruluşun veya kişiler gurubunun bir kuruma gösterdiği, duygusal olduğu kadar rasyonel bağdaştırmaların da bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Kurumsal imaj bu bilgiler ışığında kurumların son derece önem vermeleri gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kurumlar imajları hakkında yapacakları iyileştirmelerle buldukları yerden daha iyi yerlere gelebileceğini söylemek mümkündür. Ayrıca gelecekte var olmak isteyen kurumlar, imajlarının iyileştirilmesi ve yönetilmesi konusunda hassas davranmaları gerektiği düşünülmektedir. Çünkü, artık günümüzde pek çok kuruluş, birbirine benzer ürün ve hizmetler sunmakta, tüketicinin tercih sebebi, bir kuruluşun hatırlana bilirlilik derecesi ve imajı olmaktadır (Okay, 2003:38 Akt. Bakan 2005:61).

2.2.3. Ürün İmajı

“Ürün imajı” kavramı; bir ürünün sahip olduğu tüm nitelikleri ve özellikleri, yani genel anlamda sahip olduğu imajı ifade etmek adına kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Bakan, 2005). Bu bağlamda bir ürünün imajının şekillenmesini sağlayan; o ürünün ebadı, rengi, ambalajı gibi fiziksel özellikler olabileceği gibi, tüketicinin o ürünle birlikte satın alacağı taahhüt edilen özgüven, başarı vb. gibi psikolojik algılar da olabilmektedir (Çetin ve Tekiner, 2015).

2.2.4. Örgütsel İmaj

Bir örgüt için örgüt üyeleri tarafından örgüte kazandırılan izlenimlerin toplamı olarak da bilinir (Peltekoğlu,1998). Başka bir tanımda, bir örgüt ile ilgili halkın zihninde oluşan izlenimlerin bütünüdür (Polat, 2011).

Polat ve Arslan (2015:4)'a göre örgütsel imaj tanımları incelendiğinde örgütsel imajın;

- Örgüt üyelerinin ya da örgütten etkilenenlerin örgüte ilişkin düşüncelerini,
- Örgüt üyelerinin ya da örgütten etkilenenlerin örgüte ilişkin izlenimlerini,
- Örgüt üyelerinin ya da örgütten etkilenenlerin örgüte ilişkin algılarını, anlam setlerini ifade ettiği görülmektedir.

2.2.5. Mesleki İmaj

Mesleki imaj; insanların bir meslek hakkındaki görüş, düşünce ve algılamalarının içerir (Ünsal ve Bağçeci, 2016). Bir mesleğin imajının oluşmasında birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenler, sosyo-kültürel, bürokratik etkenler olduğu gibi o mesleği gerçekleştiren insanların

hissettikleri, giyimleri, makyajları, iletişim biçimleri ya da çalıştığımız mekânlar bir bütün olarak mesleğin imajını oluşturan etmenlerdir (Bağçeci vd., 2013:38).

Mesleğin başarılı bir şekilde yürütülmesi için gerekli bazı faktörler bulunmaktadır. Bir meslekte başarılı olmanın temel şartlarından birisi, o mesleğin bir üyesi olan kişinin ve o mesleğin imajıdır. Bireyler o imaja uygun şekilde davranışta bulunma eğilimindedirler (Akyüz, 1978:115). Mesleki imaj mesleklerin önemli bir değeri olarak görülmektedir. İyi bir mesleki imaj yapılan işin iyi bir şekilde yapılmış olduğunun da göstergelerindedir. Bununla birlikte, meslek imajının oluşumunda o mesleği yapanların sahip oldukları özellikler, görünüşleri, konuşma şekli, davranışları ve başarıları da önemli etkenlerdendir (Bağçeci, Çetin ve Ünsal, 2013).

Meslek imajının oluşmasını sağlayan etmenler arasında işi yapan kişilerin özellikleri ve o işin nasıl algılandığı önemlidir. Bireysel özellikler arasında yapılan işte uzmanlaşma ve yeterlikler bulunmaktadır. Bu faktörler, insanların bir mesleğin üyeleri hakkında genel bir yargı edinmelerine neden olmaktadır (Doğan, 2018). Bireylerin meslek profesyoneli ile etkileşimleri sonucu oluşan mesleki imaj, ilgili meslek grubundaki tüm kişilere genellenme özelliğine sahiptir (Bulduklu, 2015:28).

Meslek imajının oluşumunda bireylerin mesleğin gereklerini yerine getirirken iş ortamında geliştirdiği ilişkileri etkili olmaktadır (Birnbaum ve Somers, 1989). Çünkü bir markanın, ürünün ya da bir bireyin hedef kitle üzerinde oluşturduğu etki öncelikle onun hedef kitle tarafından algılanma şekliyle ilgilidir. Hedef kişi ya da kitle üzerinde olumlu bir algı oluşturmak bireysel ya da örgütsel amaçlar arasındadır. Olumlu bir algı oluşması için tutum ve davranışlarda tutarlı olmak, güçlü ve etkili iletişim becerilerine sahip olmak ve kendilerinden beklenen davranışları yapmak gerekmektedir (Bulduklu, 2015:13).

Algılanan meslek imajı, mesleği yapanların sosyal statüsü, yetenekleri ve davranış biçimlerine göre oluşan inanç ve ideolojilerdir (Birnbaum ve Somers, 1989). Sosyal statü, davranış biçimleri ve bir mesleği icra edenlerin yeterlikleri ile ilgili toplum tarafından paylaşılan bu bilgiler, bir noktaya kadar diğer insanların mesleği yapanlar hakkındaki algılamalarından etkilenmektedir. Ayrıca diğer bireylerin belli bir mesleği algılama şekli de mesleği yapanların iş yerindeki davranış ve tutumlarını etkilemektedir (Lim ve Yuen, 1998 Akt. Doğan, 2018).

Mesleki imaj ile ilgili yapılan tanımlamalara ve araştırmalara göre;

- Mesleki imaj yapılan işin değerlendirilmesi noktasında iyi bir gösterge değeri olduğu,
- Mesleği icra edenlerin fiziki görünümlerinin, davranışlarının ve başarılarının mesleki imaj oluşumunda önemli bir etken olduğu,
- Mesleği icra edenlerin mesleğin imajına uygun davranışta bulunma eğiliminde olduğu söylenbilir.

2.2.6. Öğretmenlik Mesleği İmajı

Öğretmenlik mesleği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren (şişman, 2006) bunun yanında bilgi aktarma ve bilgi vermenin ötesinde, daha fazla nitelik ve yeterlik gerektiren bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır (alışkan, 2005). Son yıllarda ise öğretmenlerin sahip olması gereken beceriler gittikçe genişlemekte, geleneksel anlamda bilgi transferi gerçekleştirmenin yanı sıra öğretmenler günümüzde teknolojiyi etkin kullanmak, ekip halinde çalışmak, okul yönetimine katkıda bulunmak gibi fazladan birçok görevi yerine getirmek zorundadır (Göker ve Gündüz, 2017).

Öğretmenlerin mesleki imajı öğretmenlerin halkın üzerinde bıraktığı birçok özelliğin birleşiminden oluşmaktadır. Toplumsal ve ekonomik koşulların ğretmen imajını etkileyen faktörler olarak önemli etkisi olduğunu belirtmektedir (Walhout,2011, Akt. nsal, 2015). Öğretmenlik mesleği imajına etki eden faktörler farklı araştırmacılar tarafından araştırılmıştır.

Tablo 2.2. Araştırmacılara göre öğretmenlik mesleği imajına etki eden faktörler.

Araştırmacılar	Faktörler
Bağçeci, etin ve nsal (2013)	İletişim Genel Görünüm Sosyal Boyut
nsal (2015)	Mesleğin Statüsü Kişisel İmaj Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleğin zelliği Okul İmajı ğretmenin Niteliği
lm ve Polat (2016)	Görsel İmaj Mesleki İmaj Davranışsal İmaj
Doğan ve Bayrak (2019)	Mesleki ve Kişisel zellikler Toplumsal Algı Mesleki Cazibe Statü Medya

Tablo 2.2. incelendiği zaman ülkemizde öğretmenlik mesleği imajı çalışmalarında öğretmenlik mesleği imajına etki eden faktörlerin sayısının fazla olduğu görülmektedir. Doğan ve Bayrak (2019) öğretmenlik mesleği imajına etki eden faktörleri mesleki ve kişisel özellikler, toplumsal algı, mesleki cazibe, statü ve medya olarak tespit etmişlerdir. Mesleki imaj her meslek için önemli bir değerdir. Toplumun büyük bir kesimine eğitim ve öğretim hizmeti sunan öğretmenlik mesleği toplumun gözünde olumlu bir imaja sahip olmak zorundadır (Bağçeci, Çetin, Ünsal, 2013).

Öğretmenlerin Mesleki ve Kişisel Özellikleri

Öğretmende bulunması gereken kişisel özellikler hakkında birçok araştırma yapılmış ve bu araştırmalar sonucu farklı kişilik özelliklerinin önemi üzerinde durulmuştur. Öğretmenlerin sahip olmaları gereken yeterlik veya niteliklerinin neler olması gerektiği, bu yeterlik ve niteliklere ne ölçüde sahip olmaları gerektiği, genel yeterliklerin nasıl öğrenilmesi veya geliştirilmesi oldukça geniş konulardır (Işık vd., 2010). Bugün iyi bir öğretmenin özellikleri konusunda henüz herkesin ulaşabileceği standartların oluşturulduğu söylenemez (Çelikten vd., 2005:214). Yine aynı araştırmacılara göre bir öğretmende bulunması gereken en önemli özellikleri şu şekilde sıralamışlardır:

1. Öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif olma,
2. Öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alma,
3. Eğitimle ilgili sorunları bilimsel yöntemlerle araştırabilme,
4. Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alma,
5. Yenilik ve gelişmelere açık, kendini sürekli yenileyebilme,
6. Toplumsal değişmeyi anlayıp yorumlayabilme,
7. Eğitim teknolojindeki gelişmeleri yakından izleme,
8. Araştırmacı bir yapıya sahip olma,
9. Yüksek başarı beklentisi.

Kaliteli bir eğitim, nitelikli öğretmenler olmadan mümkün değildir. Okuma, yazma ya da matematik, sosyal, duyuşsal beceriler ve analitik düşünme becerileri kazandırmada öğretmenler oldukça önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu becerileri kazandırmada rolü olan öğretmenlerin öncelikle kendilerinin söz konusu becerilere sahip olması ve bu becerileri sürekli geliştirmesi gerekmektedir (Yavuz, 2018:276). Bu nedenle öğretmenlik mesleğini icra edenlerin hem becerikli hem de gelişimi önemseyen bir yapıda olmaları gerekmektedir. Seferoğlu'na (2004) göre ise nitelikli bir öğretmen, mesleki ve kişisel açıdan kendini geliştiren

ve bunun için çeşitli fırsatları araştırıp değerlendiren kişi olmalıdır. Oktay'a (1991) göre ise; planlı ve programlı çalışma, öğrencilere hoşgörülü davranabilme, güzel ve zengin bir dil özelliğine sahip olma, sıcak, sempatik ve dostça davranabilme gibi öğretmende bulunması gereken temel özelliklerdir. Yavuz'a (2020) göre, "Kendisinin öğretmeni olamayan hiç kimsenin öğretmeni olamaz." Öğretmenler, yaptıkları işe sadece meslek olarak bakmamalı, kendi gelişimleri açısından da öğrenme yolculuğuna eşlik etmelidirler.

Öğretmenler, giydiği kıyafetleriyle, kullandığı kelimeleriyle, tarzıyla bir bütün olarak önce öğrencilerine, sonra da yaşadığı topluma örnek olmalıdırlar. Çünkü çevresindekiler öğretmenleri gözlemleyerek model almaktadırlar (Akcan ve Polat, 2016). Bu yönüyle öğretmenlerin görsel imajları ile toplum üzerinde iyi bir izlenim bırakmaları gerektiği söylenebilir. Başar'a (2006) göre çocuklar; giyim, yürüyüş, konuşma gibi davranışlarında öğretmenlerini örnek almaya yatkındırlar. Öğretmenler bu nedenle rol model olduklarını bilerek hareket etmelidirler.

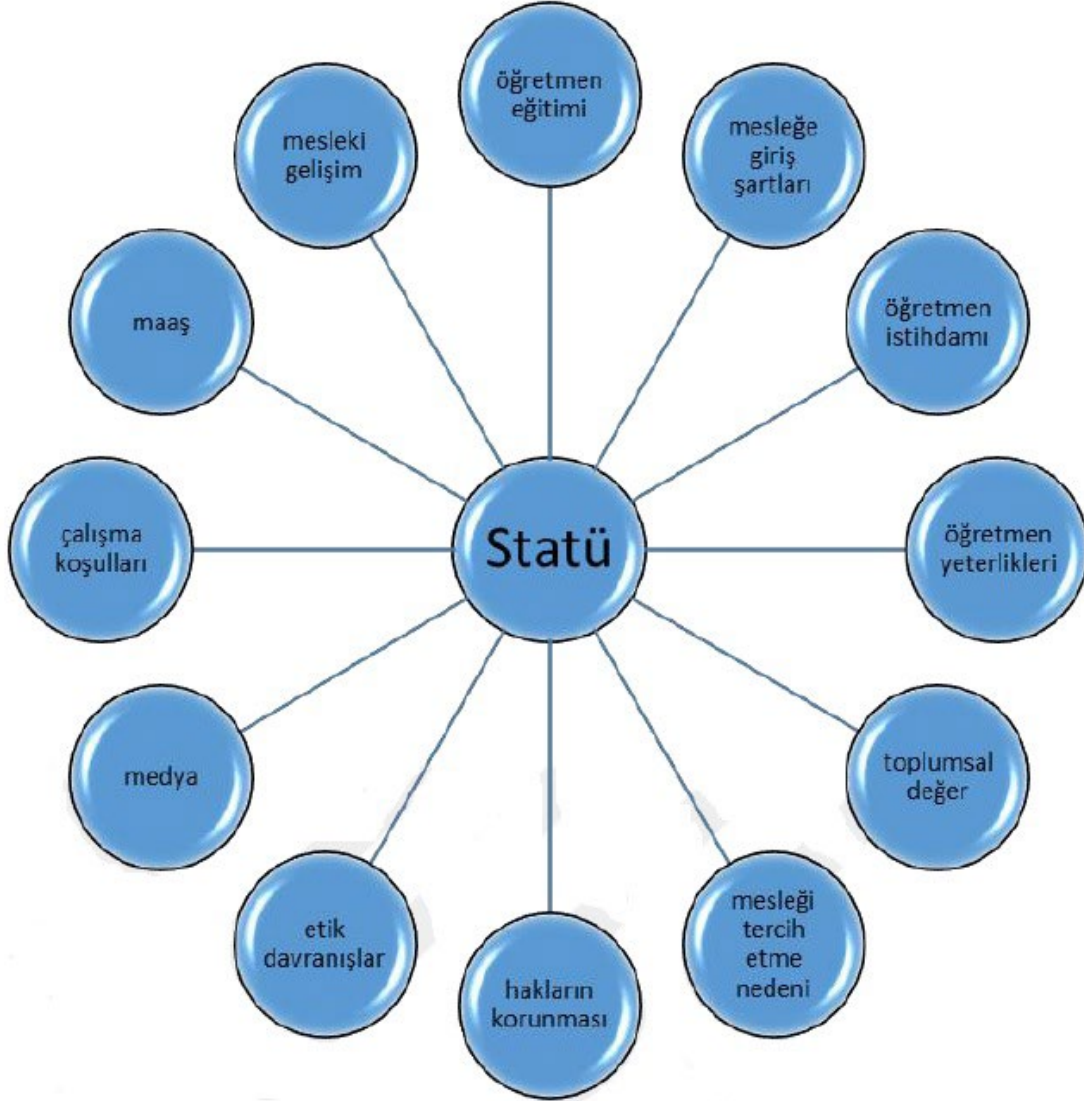
Statü

Statü, TDK' ya göre bir kimsenin, bir kurum veya toplum içindeki durumu olarak tanımlanmıştır. Sosyologlar statüyü, sosyal yapı içinde tanımlanan pozisyon olarak açıklamaktadır (Thompson ve Hickey, 2011 Akt: Kahraman ve Çelik, 2020:541). Statü kavramı köken olarak Latince 'standing' (mertebe) kelimesinden gelmektedir ve burada kişinin toplumdaki konumu söz konusu edilir. Genel bir tanımlamaya göre; kişinin içinde yaşadığı grup veya toplumda sahip olduğu yeri işaret etmektedir (Gökırmak, 2006).

Bir mesleğin statüsü, toplumsal düzeyde nasıl algılandığı ile ilgilidir. Öğretmenlerin toplumsal konumlarının tarihsel kökenleri olduğu kadar toplumla iletişim biçimleri, sosyo-kültürel birikim ve toplumsal değerler ile ilişkilidir (Cansız, 2019). Göker ve Gündüz'e (2017) göre ise, öğretmenliğin toplumsal statüsü hem devletin hem de toplumun eğitime verdiği önemle doğrudan ilişkilidir. Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda insanlar eğitimi refah düzeylerini artırmanın önemli bir aracı olarak görmektedirler.

Öğretmenlik mesleği statüsünü belirlemeye yönelik çalışmalar incelendiğinde, mesleğin statüsünü etkileyen pek çok unsurun bulunduğu söylenebilir. Şenol (2020), çalışmasında statüyü belirleyen unsurları; maaş, çalışma koşulları, medya, mesleğe giriş şartları, öğretmen eğitimi, toplumsal değer, öğretmen yeterlilikleri gibi bir dizi unsurun belirlediğini ifade etmektedir.

Şekil 2.4. Öğretmenlik Mesleği Statüsünü Belirleyen Unsurlar.

Göker ve Gündüz (2017) öğretmenlerin statüsünün; öğretmenlerin sosyal sınıfları, çalıştıkları çevre, sosyal ilişkilerinin çeşit ve derecesi, çevre kalkınmasına katılma çabaları gibi faktörlerden etkilenmektedir: Öğretmenlik mesleğinin statüsü toplumsal, ekonomik, teknolojik ve küresel değişimlerden etkilenmekte, bu alanlarda yaşanan değişimler sonucu toplumun ve öğretmenlerin mesleğe yönelik algıları değişmektedir (Kahraman ve Çelik, 2020).

Medya

Günümüzde medya her tarafımızı kuşatmış durumdadır. Medya toplumlara ve toplumları oluşturan bireylere şekil veren önemli bir güç halindedir (Karaman, 2016:333). Medya bizlere çevremizde olup biten her türlü sosyal, politik ve kültürel olayları yorumlu ya

da yorumsuz bir şekilde iletmektedir. Böylece algılama ve bilgilenme süreci başlamakta; algılama süreci sona erdiğinde ise imaj oluşmaktadır (Çakır, 2002:24).

Görselleşen dünyada medya, yazılı basın ve yarattıkları imaj, nesnelere bakış açımızın ve onlarla olan etkileşimimizin öznesi durumundadır. Bir kurum olan eğitim ve eğitim yöneticileri de bu durumdan payına düşeni almaktadır. Bu bağlamda, kamusal yaşamda eğitim olgusunun algılanışında basının etkisi göz ardı edilmemelidir (Altun ve Kirkit,2005).

Bir kitle iletişim aracı olarak medya, toplumlararası ve toplum içinde önemli işlevler üstlenmektedir. Öncelikle halkın eğilimlerini ve isteklerini yansıtmak ve haklarını korumak bu işlevlerin başında sayılabilir (Şenyapılı, 1981 Akt: Altun ve Kirkit, 2005).

2.3. Alanyazında Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde imaj kavramıyla ilgili ve eğitim alanında yapılan çalışmalara yer verilecektir.

İmaj çalışmaları önceleri sadece pazarlama alanıyla sınırlı olarak ele alınmıştır (Polat ve Arslan, 2015). Ancak günümüzde ise halkla ilişkiler, pazarlama, kurumsal yönetim, sağlık yönetimi, emniyet teşkilatı, eğitim yönetimi gibi alanlarda araştırmacılar tarafından araştırılmaktadır (Polat ve Arslan, 2015, Doğan ve Bayrak, 2018, Özdemir, 2006, Çınar ve Demir, 2009, Çetin ve Tekiner, 2015). Eğitim alanında ise okul imajı, öğretmenlik mesleği imajı vs. alanlarında daha da yoğunlaştığı görülmektedir.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi kayıtları incelendiğinde, imaj konusu ile ilgili yapılan araştırmaların, son yıllarda araştırmacılar tarafından ilgi gösterilen ve araştırma sayısı hızla artan konulardan birisi olduğu görülmektedir. Tez Merkezi arama sayfasında “imaj” kavramı aratılmış ve konusu “Eğitim ve Öğretim” olacak şekilde filtrelenmiştir.

Tablo 2.3. Yıllara göre imaj konusunu içeren ve hazırlanan tezler.

Yıllar	Yüksek Lisans Tez Sayısı	Doktora Tez Sayısı
2020	3	2
2019	16	2
2018	6	1
2017	6	2
2016	7	0
2015 - 2010	18	11

Kaynak : <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> Erişim tarihi : 24.01.2021

Yaman (2001) tarafından “Öğretmenlik Mesleğinin Sosyo-ekonomik Statüsü / Bu Mesleğin Bir Bayan Mesleği Haline Dönüşmesi Durumu” adlı çalışmaları Sakarya Üniversitesi Eğitim fakültesinde yürütülmüştür. Öğrenci görüşlerini saptamak üzere yapılan bu araştırma tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırma da kullanılmak üzere uzman görüşleri doğrultusunda anket geliştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, adı geçen fakülte'deki öğrencilerin büyük bölümünün öğretmenlik mesleğini bayan mesleği olarak algıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı çalışmada, öğretmenlik mesleğini seçen öğrencilerin babalarının büyük bölümünün alt ve alt orta sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerden geldiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise, öğretmenlik mesleğini kız öğrencilerin daha çok tercih ettiğidir.

Özpolat (2002) tarafından “Sosyolojik Açıdan Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenlerin Toplumdaki Yeri” adlı çalışması öğretmen, öğrenci ve veli algılarını belirlemek üzere Zonguldak ilinde yürütülmüştür. Araştırmaya göre, veliler öğretmenlik mesleğini ‘çok önemli’ bulduklarını, öğretmenlere verilen değer algılarını ise ‘çok’ olarak ifade ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenler toplumdaki statülerinin düştüğünü, devlet tarafından çok az değer ve önem gördüklerini ifade etmişlerdir.

Eğitim Bir-Sen tarafından (2004) gerçekleştirilen, öğretmen sorunları araştırması kapsamında yer alan çalışmanın bölümlerden biri, öğretmenlerin kendi mesleklerine ilişkin

düşünceleri ile ilgilidir. On bine yakın öğretmen ile yapılan bu çalışmada, öğretmenlerin büyük bir oranı toplumun, kitle iletişim araçlarının ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmene verdiği değeri yeterli görmemektedir. Bu oranlar açısından bakıldığında, öğretmenlerin toplumsal saygınlıkları ile ilgili düşüncelerinin iyimser olamadığı sonucuna ulaşılabılır. Öte yandan öğretmenlerin çok azı mesleğini yapmaktan memnun iken, kendi çocuğunun öğretmen olmasını isteyen öğretmenlerin oranı % 36'dır.

Altun ve Kirkit (2005) tarafından yapılan "Okul Yöneticilerinin Basındaki İmajı" isimli çalışmada 1997-2001 yılları arasında ülkemizde büyük kitlelere ulaşan üç gazete ki bunlar; farklı siyasi görüşlere hitap etmesi, ulusal ölçekte dağıtımının yapılması ve referans gazeteler olmaları şeklinde üç ölçüte göre belirlenmiştir. Bu gazetelerde çıkan haberlerin dağılımı ise; hukuksal konular, şiddet, ekonomik konular, kılık kıyafet, övgü ve diğer konular olmak üzere başlıkları altında toplanmış ve incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, okul yöneticileri hakkında olumsuz bir imajın olduğu ifade edilmiştir.

Taşkaya (2007), tarafından yapılan "Eğitimde Niteliğin Artırılması ve Öğretmenlerin Statülerinin Yükseltmesinde Kariyer Basamaklarının Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında müfettiş, öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda karma yöntem araştırması gerçekleştirmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlik mesleğinin kariyer basamaklarına göre yapılandırması öğretmenlerin statüsünü az derecede artıracığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlere unvan verilmesinin olumlu ve olumsuz yönde etkilerinin olacağı şeklinde araştırma sonuçlarına ulaşmıştır.

Özdemir (2010) tarafından yapılan "Öğretmen Kimliği: Sınıf Öğretmenleri Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma: Malatya İli Örneği" isimli çalışmasında öğretmenlerin ücret konusunda sıkıntılar çektiği ve birikim yapamadıkları, emek-ücret dengesizliğinin çözümü ile öğretmenlik mesleği statüsünün olumlu yönde etkileyeceği bulgularına ulaşmıştır. Yine araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler hem bağlı oldukları kurum/kuruluşlardan hem de halk ve toplum tarafından değer verilmesini ve anlayış gösterilmesini beklemektedirler.

Bağçeci vd., (2013) tarafından yapılan, "Öğretmenlerin Mesleki İmaj Ölçeği" isimli çalışmalarında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik mesleki imaj algılarını ölçen bir ölçek geliştirdikleri, öğretmenlik mesleği imajını oluşturan etmenlerin iletişim, genel görünüm ve sosyal boyut şeklinde buldukları araştırmalarına göre, geçerli ve güvenilir otuz bir maddeden oluşan bir ölçek geliştirdikleri görülmektedir.

Efendioğlu (2013) 1965 -2009 yılları arasında gösterime giren 19 filmlik bir örneklemele, öğretmen imajına dair bulgu ve yorumları incelemiştir. Seçilen filmlerden elde edilen bulguları içerik analizi yöntemiyle analiz etmiştir. Elde ettiği bulgulara göre, Türk sinemasının tarihi seyirinin Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi seyriyle paralellik gösterdiğini fark etmiştir. Türk sinemasında öğretmenin genel olarak 1960'larda sosyoekonomik, idealist; 1970'lerde mizahi, 1980'ler ve 1990'larda siyasi, dini bir ekseninde yansıtıldığı ortaya çıkmıştır. 2000'lerde ise geçmiş yılların (özellikle 1970'lerin) bayağı bir taklidiyle karşılaşıldığı, kadın öğretmenlere atfedilen cinsellik ve öğretmenin, öğrencinin okul dışı yaşantısına müdahil oluşunun yeni bir boyut olarak dikkat çektiği sonucuna ulaşmıştır.

Karaman vd., (2013) tarafından "Sakarya İlinde Görev Yapan Öğretmenlerin Gözüyle Öğretmenlik Mesleğinin Statüsü ve Saygınlığı" isimli çalışmasında, öğretmenlerin kendi mesleklerine yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler mesleklerinin yeterince saygın görölmediğini ifade etmişlerdir. Özellikle son yıllarda (2011-2013) mesleklerinin saygınlığı ve statüsünün daha da azaldığını belirtmişlerdir. Yine aynı araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin çağın anlayışlarına uygun şekilde kendilerini geliştirmedikleri ve bunun sonucu olarak mesleğin saygınlığının ve statüsünün olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler karar süreçlerinde söz sahibi olmak ve kendilerine anlamlı rollerin verilmesi motivasyonlarının yükselmesine ve eğitim sistemiyle bütünleşebileceği bulgularına ulaşmışlardır.

Küçük, vd., (2013) tarafından "Toplumun Öğretmenlik Mesleğini Algılama Düzeyi" isimli, diğer meslek gruplarının öğretmenlik mesleği hakkında düşüncelerini belirlemeye yönelik çalışmasında katılımcılara öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği uygulanmış, uygulanan ölçeğin sayfalarının sonunda kalan boşluklara "öğretmenlerin tatili çok fazla, sürekli tatil yapılan bir meslek, öğretmenler öğrencilere yeterli eğitim veremiyorlar, aldıkları maaşı hak etmiyorlar, derse geç giriyorlar, öğrencilerle fazla ilgilenmiyorlar, dersleri biter bitmez okuldan ayrılıyorlar" gibi yazıların yazıldığı araştırma da belirtilmektedir.

TEDMEM (2014) tarafından "Öğretmen Gözüyle Öğretmenlik Mesleği" isimli çalışmasında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini olumlu algıladıkları, ancak öğretmenlik mesleğiyle ilgili toplumsal algıyı olumsuz yorumladıkları bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmenliğin devlet güvenceli bir iş olması ve toplumda saygın bir yerinin olması, mesleği seçme sebeplerinin başında geldiği aynı çalışmada belirtilmektedir. Öğretmenler, genel olarak öğretmenlik mesleğinin saygınlığının ve imajının düzelmeyecek kadar yıprandığını, toplumun

öğretmenlerin sorunlarına karşı duyarlı davranmadığını düşünmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası, tekrar bir meslek seçmeleri istense öğretmenlik mesleğini seçmeyeceklerini ifade etmiştir.

Ünsal (2015) tarafından “Öğretmenlerin Mesleki İmajlarına İlişkin Görüşleri ve Mesleki İmaja Etki Eden Faktörler” isimli doktora çalışmasında iletişim, kişisel ve sosyal imaj alt boyutları olan mesleki imaj ölçeği kullandığı araştırmasında öğretmenler, mesleki imaj ölçeğinin sosyal boyutunda yer alan maddelere ‘katılmıyorum’ düzeyinde cevap vermişlerdir. Mesleki imajı etkileyen faktörlere yönelik öğretmen görüşleri, siyasi aktör alt teması altında; hükümetlerin öğretmeni sahipsiz ve yalnız bırakması, öğretmene değer vermemesi yönünde tespit edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı alt teması altında ise; Milli Eğitim Bakanlığı’nın öğretmene yüklediği anlam ve roller, eğitim politikalarındaki tutarsızlıklar, yapılan çalışmalarda öğretmenlerin görüş ve düşüncelerinin alınmaması, veli ve öğrenci her zaman haklıdır anlayışı doğrultusunda öğretmenin pasif bir konuma itilmesi olarak belirtilmiştir. Görüşmelerde katılımcılar öğretmenlerin niteliğini yetersiz bulmakta, öğretmenlik mesleğinin statüsünü ve saygınlığını ise düşük değerlendirmektedir. Mesleki imaj ölçeğinin iletişim boyutunda yer alan maddelere öğretmenler kısmen katılıyorum düzeyinde cevap vermişlerdir. Araştırmada demografik değişkenlere ilişkin elde edilen bulgularda; cinsiyet, okul türü, mesleki kıdem, öğrenim durumu değişkenlerine göre öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Akcan ve Polat’ın (2016) “Eğitim Konulu Türk Filmlerinde Öğretmen İmajı: Öğretmen İmajına Tarihi Bakış” isimli çalışmalarında, Osmanlı’nın son zamanlarından günümüze kadar olan dönemde yapılmış olan filmlerde yansıtılan öğretmen imajı ortaya konmuştur. Araştırma kapsamına giren dönemler 20 yıllık zaman dilimlerine ayrılmış ve bu dönemleri temsil eden beş film incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin görsel açıdan oldukça olumlu bir imaja sahip oldukları, aynı zamanda öğretmenlerin belli hedefler için çalışan idealist bireyler oldukları saptanmıştır. Olumsuz imaj bakımından ise öğretmenlerin sigara içen kişiler, öğrencilerine ceza veren ve belli durumlarda çaresiz kalan kişiler olarak tasvir edildiği saptanmıştır.

Ölçüm ve Polat (2016) tarafından farklı kuşaklara mensup öğretmenlerin imajlarını Z kuşağı mensubu öğrenci görüşleri doğrultusunda fenomenografi deseni ile nitel bir araştırma yürütmüşlerdir. Amaçlı örnekleme yöntemi ile fen lisesi, anadolu lisesi, imam hatip lisesi ve mesleki – teknik liselerde okuyan son sınıf öğrencileri araştırmaya katılmışlardır. Odak grup

görüşmesi yöntemiyle elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin demode, öğrenciyle mesafeli, iletişim kurmayan, bilgi olarak donanımlı ama isteksiz; X kuşağı öğretmenlerinin görsel olarak klasik bir tarza sahip, iletişim becerileri gelişmiş, öğrencilerle mesafesini ayarlayabilen, mesleki olarak donanımlı ve tecrübeli ancak tartışmalı bir tutum içerisinde; Y kuşağı öğretmenlerinin ise modern, şık, iletişim kurma ve mesleki beceriler açısından istekli ancak tecrübesiz bir imaj algısı oluşturdukları belirlenmiştir.

Sönmez ve Cemaloğlu (2017) tarafından “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mesleki İmaj Algısı ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki” isimli çalışmalarında öğretmenler mesleğin genel görünümüne yönelik ortalamanın altında bir algıya sahip oldukları bulgularına ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin mesleklerinin imajına yönelik algı durumlarının onların örgütsel davranışlarını ve performanslarını önemli ölçüde etkilediği bulgusu araştırmanın diğer bir bulgusudur.

Doğan (2018) tarafından “Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğinin İmajı” isimli çalışmada, öğretmenlik mesleği imaj ölçeği adında bir ölçek geliştirmiştir. Ölçek 28 madde ve 5 boyuttan oluşmaktadır. Ölçek boyutları öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri, toplumsal algı, mesleki cazibe, statü ve medya boyutlarıdır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin imajı hakkındaki görüşlerinin orta düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri, mesleki cazibe ve statü boyutlarında meslek imajının iyi düzeyde olduğu, toplumsal algı ve medya boyutlarında ise düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öztürk (2019) tarafından “Öğretmenlerin Örgütsel İmaj Algıları ile İş Tutkunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki” adlı çalışmasını Denizli ilinde yürütmüştür. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin örgütsel imaj algıları orta düzeyde, iş tutkunluk düzeylerinin ise yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin örgütsel imaj algılarının cinsiyet ve branşa göre farklılık göstermediği sonucu araştırmanın diğer bir bulgusudur. Araştırmada öğretmenlerin iş tutkunluk düzeylerinin; cinsiyet, mesleki kıdem, görev yapılan okuldaki çalışma süresi ve görev yapılan ilçe faktörlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ancak branşa göre iş tutkunluğun adanmışlık alt boyutunda farklılık olduğu bulunmuştur. Tüm örgütsel imaj alt boyutları ile iş tutkunluk alt boyutları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Özdemir ve Orhan (2019) “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğinin İmajı Hakkındaki Görüşleri” isimli bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırma fenomenoloji deseninde yürütülmüş ve araştırma da 2017-2018 eğitim öğretim yılında Elazığ ilindeki ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler yer almıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile 40 öğretmen ile görüşülerek elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler öğretmenlik mesleği imajını genel olarak olumsuz gördüklerini ve mesleki imajlarının geçmişe oranla daha kötü durumda olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin mesleki imajlarına katkıda bulunmak için en fazla kendini geliştirme-yenileme ifadesi; Millî Eğitim Bakanlığı ve siyasilerin yapması gerekenlerde ise ekonomik şartların iyileştirilerek öğretmenlere saygı gösterilmesi ve değer verilmesi ifadeleri ön plana çıkmıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, katılımcılar, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi hakkında bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel ve nitel verilerin birleştirildiği araştırma yaklaşımı olan karma yöntem araştırması modelinde yürütülmüştür. Bir tek araştırmada veya yakın ilişkili çalışma dizisinde nicel ve nitel verilerin veya tekniklerin birleştirildiği veya karıştırıldığı araştırma yaklaşımı, karma yöntem araştırması olarak tanımlanmıştır. Karma yöntem araştırması üçüncü önemli araştırma metodolojisidir, ancak bu aynı zamanda en yeni metodolojidir (Christensen vd., 2015:423). Bu desende amaç, nitel ve nicel desenlerin avantajlarını kullanarak bir olgunun daha detaylı ve kapsamlı anlaşılmasını sağlamaktır (Mills ve Gay, 2016).

Araştırmada karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel deseni kullanılmıştır. Araştırmacının, nitel ve nicel aşamaları araştırma sürecinin aynı olan bir aşamasında eş zamanlı olarak uygulanmasıyla oluşur. Bu desen yöntemlere eşit öncelik verir, çözümlenme sırasında bu aşamaları birbirinden ayrı tutar ve daha sonra genel yorumlama yaparken sonuçları birleştirir (Creswell ve Plano Clark, 2020).

Araştırmanın nicel verilerinin toplanmasında betimsel tarama yöntemi izlenmiştir. Betimsel tarama, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamakta olup eğitim alanındaki en yaygın yöntemdir, çünkü bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların özelliklerini özetler (Büyüköztürk, vd., 2020:25).

Araştırmanın nitel verilerinin toplanmasında ise olgu bilim deseninde tasarlanmıştır. Olgu bilim araştırmalarında amaç bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. Katılımcılar

Karma yöntem deseni seçilen bu araştırmada nicel veriler ve nitel verilerin toplanmasında farklı katılımcılarla çalışılmıştır. Bu katılımcılara ilişkin bilgiler ayrı başlıklar halinde sunulmuştur.

3.2.1. Nicel Verilerin Toplandığı Katılımcılar

Araştırmanın nicel verileri Konya ili merkez ilçelerinde ve resmi devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen katılımcılar ile yürütülmüştür. Tabakalı örneklemede evren tabaka ismi verilen birbirinden bağımsız gruplara ayrılır ve her gruptan tesadüfi bir örneklem seçilir (Christensen vd., 2015:167). Birinci aşamada belirlenen okullar okul türlerine göre tabakalara ayrılmıştır. Daha sonra ise bu okullardan seçkisiz (random) yöntemiyle öğretmenler belirlenmiştir.

Araştırmanın nicel verilerini oluşturan katılımcıların demografik özelliklere göre dağılımları tablo 3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Katılımcıların demografik özelliklere göre dağılımları.

Değişken	Özellikler	n	%
Cinsiyet	Kadın	279	63,6
	Erkek	160	36,4
Eğitim Durumunuz	Lisans	376	85,6
	Yüksek Lisans/Doktora	63	14,4
Yaşınız	20-30	40	9,1
	31-40	181	41,2
	41-50	170	38,7
	51 ve üstü	48	10,9
Medeni Durumunuz	Bekar	53	12,1
	Evli	386	87,9
Çalışılan Okul Türü	Okul Öncesi	60	13,7
	İlkokul	197	44,9
	Ortaokul	91	20,7
	Lise	91	20,7
Branş	Sözel	204	46,5
	Sayısal	93	21,2
	Genel Yetenek	142	32,3
Kıdem	1-5 yıl	25	5,7
	6-10 yıl	77	17,5
	11-15 yıl	105	23,9
	16 yıl ve üzeri	232	52,8

Tablo 3.1. incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin 279'unun (%63,6) kadın, 160'ının (%34,6) ise erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 376'sının (%85,6) lisans ve 63'ünün (%14,6) ise yüksek lisans veya doktora mezunu oldukları anlaşılmaktadır. Yine öğretmenlerin medeni durum değişkenleri ise 53'ünün (%12,1) bekar iken 386'sı (%87,9) evlidir. Çocuk sayısı değişkenine göre ise çocuğu olmayan öğretmen sayısı 44 (%10,0) iken bir çocuğu olan öğretmen sayısı 76 (%17,3), iki çocuğu olan öğretmen sayısı 82 (%18,7) ve dört çocuğu olan öğretmen sayısı 16'dır (%3,6).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türü dağılımları ise şöyledir: Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan 60 (%13,7), ilkokullarda görev yapan 197 (%44,9), ortaokullarda görev yapan 91 (20,7) ve liselerde görev yapan öğretmen sayısı ise 91 (%44,9) olduğu görülmektedir. Aynı öğretmenlerin branşları incelendiğinde sözel alan 204 (%46,5), sayısal alan 93 (%21,2) ve genel yetenek alanında 142 (%32,3) öğretmen olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen kıdemlerinde ise dağılımın 1-5 yıl arası 25 (%5,7), 6-10 yıl arası 77 (%17,5), 11-15 yıl arası 105 (%23,9) ve 16 yıl üzeri kıdemi olan öğretmen sayısının 232 (%52,8) olduğu görülmektedir.

3.3.2. Nitel Verilerin Toplandığı Katılımcılar

Araştırmanın nitel verilerinin toplanmasında katılımcılar, amaçlı örnekleme tekniklerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklemesinde amaç, görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın nitel verilerinin toplandığı öğretmenlerin demografik özellikleri tablo 3.2.'de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlere kodlar verilmiştir. (K1, K2 gibi)

Tablo 3.2. Nitel verilerin toplandığı katılımcıların demografik değişkenleri

Kodu	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Yaş	Medeni Durum	Okul Türü	Branş	Kıdem
K1	Kadın	Lisans	41-50	Bekar	Okul Öncesi	Genel Yetenek	16 yıl ve üzeri
K2	Kadın	Lisans	20-30	Evli	Okul Öncesi	Genel Yetenek	6-10 yıl
K3	Kadın	Lisans	31-40	Evli	Okul Öncesi	Genel Yetenek	11-15 yıl
K4	Kadın	Lisans	41-50	Evli	Okul Öncesi	Genel Yetenek	16 yıl ve üzeri
K5	Kadın	Lisansüstü	51 ve üzeri	Bekar	İlkokul	Genel Yetenek	16 yıl ve üzeri
K6	Kadın	Lisans	41-50	Evli	İlkokul	Genel Yetenek	16 yıl ve üzeri
K7	Kadın	Lisans	31-40	Evli	İlkokul	Genel Yetenek	11-15 yıl
K8	Erkek	Lisans	31-40	Bekar	İlkokul	Genel Yetenek	11-15 yıl
K9	Erkek	Lisans	31-40	Evli	Ortaokul	Sayısal	11-15 yıl
K10	Kadın	Lisans	31-40	Evli	Ortaokul	Sayısal	11-15 yıl
K11	Kadın	Lisans	31-40	Evli	Ortaokul	Genel Yetenek	11-15 yıl
K12	Kadın	Lisans	41-50	Bekar	Ortaokul	Sözel	16 yıl ve üzeri

K13	Erkek	Lisans	51 ve üzeri	Evli	Lise	Sayısal	16 yıl ve üzeri
K14	Kadın	Lisans	31-40	Evli	Lise	Sayısal	11-15 yıl
K15	Erkek	Lisans	41-50	Evli	Lise	Sözel	6-10 yıl
K16	Erkek	Lisansüstü	41-50	Bekar	Lise	Sözel	16 yıl ve üzeri

Tablo 3.2.'de görüldüğü üzere 16 katılımcı öğretmen araştırmada yer almaktadır. Bu öğretmenler belirlenirken her eğitim kademesinden eşit sayıda olmalarına dikkat edilmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklemeye uygun olarak katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, branş ve kıdem özelliklerinin farklı olması göz önünde bulundurulmuştur. Araştırmaya katılım gönüllülük esasları çerçevesinde sağlanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Karma yöntem araştırması olan bu araştırmada nicel ve nitel veriler toplanmıştır. Bu kapsamda nicel veriler için anket formu kullanılmış; nitel verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nitel verileri yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Hazırlanan sorularla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin tamamı yüz yüze, önceden bilgilendirmesi yapılarak ses kaydı ile ve öğretmenlerin kendi okullarında uygulanmıştır. Öğretmenlere görüşme öncesi sözlü ve yazılı bilgilendirme yapılmış; onaylayan ve gönüllü katılım formunu imzalayan öğretmenlerle görüşme gerçekleştirilmiştir.

3.3.1. Öğretmenlik Mesleği İmaj Ölçeği

Araştırmanın nicel verilerinin toplanması amacıyla 2 (iki) bölümden oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracının birinci bölümünde kişisel bilgiler soruları yer almaktadır. Bu sorular; araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, eğitim durumu, yaş, medeni durum, çalışılan okul türü, branş ve kıdem gibi demografik özelliklerinin sorulduğu Kişisel Bilgi Formu olarak yer almaktadır. İkinci bölümde ise Doğan ve Bayrak (2019) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Meslek İmajı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 28 (yirmi sekiz) madde ve 5 (beş) alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar;

1. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri (M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22, M23, M24, M25)
2. Toplumsal algı (M9*, M10*, M11*, M12*, M13*, M24*)
3. Mesleki Cazibe (M5, M6, M7, M8)

4. Statü (M1, M2, M3, M4)

5. Medya (M26*, M27*, M28*). (*) bu maddeler ters kodlanmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğini belirlemek üzere ölçeğin iç tutarlık kat sayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin iç tutarlık kat sayılarından elde edilen veriler karşılaştırmalı olarak Tablo 3.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Öğretmenlik meslek imajı ölçeği güvenilirlik testi değerleri

Ölçeğin Boyutları	Ölçeğin Cronbach's Alpha Değeri	Araştırma Örnekleminde Bulunan Cronbach's Alpha Değeri
Öğretmenlerin Mesleki ve Kişisel Özellikleri	0,88	0,92
Statü	0,78	0,74
Toplumsal Algı	0,76	0,84
Mesleki Cazibe	0,75	0,82
Medya	0,69	0,78
Öğretmenlik Meslek İmajı (Ölçeğin Tamamı)	0,82	0,85

Tablo 3.3. incelendiğinde ölçeğin geliştiricisi tarafından güvenilirliğine yönelik yapılan iç tutarlılık kat sayısı (Cronbach Alpha) ölçeğin tamamı için 0,82 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlarında ise öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri 0,88, statü 0,78, toplumsal algı 0,76, mesleki cazibe 0,75 ve medya için 0,69 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilere göre ölçeğin güvenilirliğine yönelik yapılan iç tutarlılık kat sayısı (Cronbach Alpha) tüm ölçek için 0,85; alt boyutlarda öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri için 0,92; statü için 0,74; toplumsal algı için 0,84; mesleki cazibe için 0,82 ve medya için 0,78 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin kendisi ve 5 alt boyutunun Cronbach's Alpha katsayılarının ($p > 0,70$), %70 'in üstünde çıkması, ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (Arseven, 2001). Dolayısıyla ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Araştırmada nitel verilerinin toplanması amacıyla hazırlanan 10 soru kullanılmıştır. Bu sorular, araştırmanın nicel verilerini toplamak üzere uygulanan ölçeğin alt boyutlarına yönelik olmasına dikkat edilerek alt boyutların tamamı ile ilgili olmasına dikkat edilmiştir. Sorular hazırlanırken ilgili alandaki literatür ve uzman görüşleri dikkate alınmıştır. Sorular şu şekildedir:

1. Öğretmenlik mesleği imajı hakkında neler söyleyebilirsiniz?
2. Sizce öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurlar nelerdir?
3. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki olarak sahip olması gereken özellikler nelerdir?
4. Size göre toplumumuz öğretmenlik mesleğini nasıl görmektedir?
5. Öğretmenlik mesleğinin cazibesi hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Öğretmenlik mesleği statüsü ve saygınlığı hakkında düşünceleriniz nelerdir?
7. Öğretmenlerle ilgili haberlerde medyanın tutumunu nasıl görüyorsunuz?
8. Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için öğretmenler tarafından neler yapılabilir?
9. Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için toplum tarafından neler yapılabilir?
10. Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için Millî Eğitim Bakanlığı ve siyasi aktörler tarafından neler yapılabilir?

Soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını, araştırmanın amacına uygun olarak cevapları ölçme düzeyi tez danışmanı ile beraber incelenerek soruların iç geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın veri toplama süreci hem nicel hem de nitel veri toplama süreçlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın nicel ve nitel verileri farklı zaman dilimlerinde toplanmıştır. Verilerin toplanması süresince Covid-19 pandemisinin yaşanması, buna bağlı olarak okulların zaman zaman kapanması nedeniyle birtakım zorluklar yaşanmıştır. Verilerin toplanmasında katılımcıların sağlık durumlarını tehlikeye atacak uygulamalardan kaçınılmıştır. Nicel verilerin tamamı yüz yüze toplanamamıştır. Verilerin bir bölümünün okullara gidilerek öğretmenler tarafından doldurulması sağlanmış; hazırlanan anket formunun doldurulmasında kalem alışverişi, temas vb. gibi pandemi şartlarında olumsuz durumlar yaşanabileceği için anket formlarının bir bölümü ise Google formlar aracılığıyla toplanmıştır.

Araştırmanın veri toplama süreçlerinde etik kurallara ilişkin tüm önlemler alınmış ve etik kurallara özellikle dikkat edilmiştir. Öğretmenlerin araştırmaya katılımlarında gönüllülük esasına göre hareket edilmiştir. Öğretmenlerden isimlerini ya da kimliklerini açığa çıkaracak herhangi bir bilgi talebinde bulunulmamıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli izinler önceden alınmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen yaklaşımı kullanılmıştır. Bu desende nicel ve nitel veriler ayrı ayrı analiz edilerek sonuçları ayrı ayrı özetlenerek yorumlanır. İki analiz verisinin sonuçlarının hangi ölçüde ve hangi yollarda birleştiği, birbirinden ayrıldığı, birbiriyle ilişkili olduğu tartışılarak yorumlanır. Genel yorumlama yaparken sonuçlar birleştirilir (Creswell ve Plano Clark, 2020). Bu kapsamda araştırmanın nicel verilerinin analizi ve nitel verilerinin analizi ayrı ayrı yapılmıştır.

Araştırmanın nitel verileri betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:239-240).

Araştırmanın nicel verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğinin tespiti için normallik testi yapılmıştır. Bu testte aritmetik ortalama, medyan, mod, çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanarak sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Öğretmenlik mesleği imaj ölçeği normallik testi değerleri.

Alt Boyutlar	Aritmetik Ortalama	Medyan	Mod	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
Öğretmenlerin Mesleki ve Kişisel Özellikleri	41,56	42,00	43,00	-,609	,922
Öğretmenlik Mesleği İmaj Ölçeği Toplumsal Algı	11,06	10,00	6,00	1,148	1,496
Mesleki Cazibe	14,50	15,00	17,00	-,567	-,416
Statü	14,82	15,00	17,00	-,851	1,387
Medya	5,43	5,00	3,00	1,124	1,765

Tablo 3.4. incelendiğinde ölçeğin alt boyut puan ortalamalarının aritmetik ortalamaları, medyan ve mod puanlarının birbirlerine yakın oldukları görülmüştür. Öğretmenlik Mesleği

İmajı ölçeğinin alt boyutlarına ait çarpıklık (Skewness) değeri ile basıklık (Kurtosis) değerinin $\pm 1,5$ değerleri arasında oldukları görülmüştür. Tabachnick ve Fidell, (2013)'e göre $\pm 1,5$ değerleri normal dağılım için kabul gören değerlerdir. Verilerin alt boyutlarında elde edilen basıklık ve çarpıklık değerleri normal dağılım gösterdiği kabul edilerek parametrik testler uygulanmıştır.

Elde edilen bulguların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla cinsiyet, eğitim durumu ve medeni durum değişkenleri için “t- testi” uygulanmıştır. Ayrıca yaş, çalışılan okul türü, branş ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşma farklılaşmadığını test etmek için “Varyans Analizi (ANOVA)” uygulanmıştır.

Eğitim bilimleri araştırmalarında genellikle verilerin analizinde manidarlık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmektedir (Balcı, 2004, Akt. Yılmaz, 2009). Bu nedenle bu araştırmada manidarlık düzeyi, olarak 0,05 kabul edilmiştir.

Karma Yöntem Seçilmesinin Gerekçesi

Araştırma problemlerinin karmaşıklığı nicel anlamda sadece sayılarla veya nitel anlamda sadece kelimelerle verilebilecek cevapların daha ötesine geçmeyi gerektirmektedir. Bu iki veri türünün kombinasyonu, problemlerin analizinin en eksiksiz biçimde yapılmasını sağlar (Creswell ve Clark, 2020:25).

Bryman (2006; Akt: Creswell ve Clark, 2020) araştırmacılar tarafından karma yöntemin kullanılması ile ilgili bazı gerekçelerin olduğunu ifade etmektedir. Nicel ve nitel yöntemlerden biriyle elde edilen bulguların, diğerinden elde edilen bulguların açıklanmasına yardımcı olmasını “açıklama”; nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birleştirildiği çalışmaların kendine özgü güçlü ve zayıf yönlerinin olduğu fikrine dayanan, birleştirilmesi durumunda bu iki yöntemin zayıf taraflarının dengelenmesini ise “denge” olarak açıklamıştır. Greene vd.’ne göre ise (1989, Akt: Creswell ve Clark, 2020) tamamlayıcılık; bir yöntem sonuçlarıyla diğer yöntem sonuçlarını ayrıntılandırma, genişletme, örnekleme ve açıklamayı amaçlar.

Bu araştırmada nicel ve nitel yöntemlerden elde edilen bulguların birbirlerini açıklaması, yöntemlerin birleştirilerek zayıf taraflarının dengelenmesi ve bir yöntemden elde edilen sonuçlarla diğer yöntemin sonuçlarını ayrıntılandırma, açıklama vb. amaçlandığı için karma yöntem deseni seçilmiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen nicel ve nitel bulgular ayrı ayrı raporlanmıştır.

4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin ÖMİ ölçeğine verilen cevapların alt boyut puan ortalamalarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.1. Öğretmenlik mesleği imajı ölçeğine verilen cevapların ölçeği oluşturan alt boyutlara göre dağılımı.

ALT BOYUTLAR	N	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	Ss
Öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri	439	1,00	5,00	3,77	,705
Toplumsal Algı	439	1,00	5,00	1,84	,754
Mesleki Cazibe	439	1,00	5,00	3,62	,949
Statü	439	1,00	5,00	3,70	,787
Medya	439	1,00	5,00	1,81	,773
Ölçeğin Tamamı	439	1,00	5,00	2,95	,459

Derecelendirme: 4,21 – 5,00 Çok Yüksek; 3,41 – 4,20 Yüksek; 2,61 – 3,40 Orta; 1,81 – 2,60 Düşük; 1,00 – 1,80 Çok Düşük

Öğretmenlik mesleği imajı ölçeğine verilen cevapların ölçeği oluşturan alt boyutlara göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri alt boyut puan ortalaması ($\bar{x}=3,77$) ile yüksek düzeyde, toplumsal algı alt boyut puan ortalaması ($\bar{x}=1,84$) ile düşük düzeyde, mesleki cazibe alt boyutu ($\bar{x}=3,62$) ile yüksek düzeyde, statü alt boyutu ($\bar{x}=3,70$) ile yüksek düzeyde ve medya alt boyutu ($\bar{x}=1,81$) ile düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri, mesleki cazibe ve statü görüşlerinin yüksek düzeyde, toplumsal algı ve medya görüşlerinin ise düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre, en yüksek ortalamaya sahip olan boyutun öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri boyutu ($\bar{x}=3,77$); en az ortalamaya sahip olan boyutun ise medya ($\bar{x}=1,81$) boyutu olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2. Cinsiyet değişkenine göre bulgular.

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Std. Hata.
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Kadın	279	3,82	,68	,040
	Erkek	160	3,70	,73	,058
Toplumsal Algı	Kadın	279	1,86	,90	,054
	Erkek	160	1,85	,74	,058
Mesleki Cazibe	Kadın	279	3,69	,88	,053
	Erkek	160	3,51	1,04	,082
Statü	Kadın	279	3,71	,77	,046
	Erkek	160	3,69	,80	,063
Medya	Kadın	279	1,86	,76	,041
	Erkek	160	1,71	,78	,061
Öğretmenlik Meslek İmajı	Kadın	279	2,99	,45	,027
	Erkek	160	2,83	,45	,036

Tablo 4.2. incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre, öğretmenlerin ölçeğın mesleki ve kişisel özellikleri boyutuna verdikleri yanıtların puan ortalamaları kadın öğretmenlerde $\bar{x}=3,82$ iken erkek öğretmenlerde ise $\bar{x}=3,70$ 'tir. Kadın öğretmenlerin ölçeğın toplumsal algı boyutuna verdikleri yanıtların ortalamaları $\bar{x}=1,86$ ve erkek öğretmenlerin yanıtlarının $\bar{x}=1,85$ olduğu görülmektedir. Ölçeğın mesleki cazibe alt boyutuna verilen yanıtların ortalamaları kadın öğretmenlerde $\bar{x}=3,69$ ve erkek öğretmenlerde ise $\bar{x}=3,51$ 'dir. Statü alt boyutunda ise ortalamalar kadın öğretmenlerde $\bar{x}=3,71$ olarak görülmekte iken erkek öğretmenlerde ise $\bar{x}=3,69$ olarak bulunmuştur. Medya alt boyutunda ise puan ortalamaları kadın öğretmenlerde $\bar{x}=1,86$, erkek öğretmenlerde $\bar{x}=1,71$ 'dir. Ölçeğın tamamında ise kadın öğretmenlerin puan ortalamaları $\bar{x}=2,99$ ve erkek öğretmenlerin puan ortalamalarının $\bar{x}=2,83$ olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlara göre öğretmenlik mesleği imaj ölçeğının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını gösteren t-testi tablosu tablo 4.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Öğretmenlik mesleği imajının ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadıklarını gösteren t-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Kadın	279	3,82	,68	1,778	,076
	Erkek	160	3,70	,73		
Toplumsal Algı	Kadın	279	1,86	,90	,086	,932
	Erkek	160	1,85	,74		
Mesleki Cazibe	Kadın	279	3,69	,88	1,935	,054
	Erkek	160	3,51	1,04		
Statü	Kadın	279	3,71	,77	,305	,761
	Erkek	160	3,69	,80		
Medya	Kadın	279	1,86	,76	2,061	,040
	Erkek	160	1,71	,78		
Öğretmenlik Meslek İmajı	Kadın	279	2,99	,45	2,179	,030
	Erkek	160	2,83	,45		

$P < 0,05$

Tablo 4.3.'te cinsiyet değişkenine göre, öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutları puan ortalamaları ile puan ortalamaları arasında farklılaşma olup olmadığına ilişkin t-testi bulguları yer almaktadır. Bulgular incelendiğinde kadın ve erkek öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajı puan ortalamaları arasındaki p değeri ,030 olarak hesaplanmıştır. Mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutu için p değeri ,076 olarak; toplumsal algı alt boyutu için ,932 olarak; mesleki cazibe alt boyutu için ,054 olarak; statü alt boyutu için ,761 olarak ve medya alt boyutu için ,040 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen verilere ($p > 0,05$) göre öğretmenlik meslek imajı ve alt boyutları puan ortalamaları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Tablo 4.4. Eğitim durumu değişkenine göre bulgular.

	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Std. Hata.
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Lisans	376	3,76	,70	,036
	Lisansüstü	63	3,86	,71	,090
Toplumsal Algı	Lisans	376	1,87	,88	,045
	Lisansüstü	63	1,75	,61	,077
Mesleki Cazibe	Lisans	376	3,63	,92	,047
	Lisansüstü	63	3,55	1,07	,135
Statü	Lisans	376	3,70	,77	,040
	Lisansüstü	63	3,73	,83	,105
Medya	Lisans	376	1,81	,79	,040
	Lisansüstü	63	1,76	,65	,082
Öğretmenlik Meslek İmajı	Lisans	376	2,96	,45	,023
	Lisansüstü	63	2,93	,47	,059

Tablo 4.4. incelendiğinde eğitim durumu değişkenine göre öğretmenlerin ölçeğin mesleki ve kişisel özellikleri boyutuna verdikleri yanıtların puan ortalamaları lisans mezunu öğretmenlerde $\bar{x}=3,76$ iken lisansüstü mezunu öğretmenlerde ise $\bar{x}=3,86$ 'tir. Lisans mezunu öğretmenlerin ölçeğin toplumsal algı boyutuna verdikleri yanıtların ortalamaları $\bar{x}=1,87$ ve lisansüstü öğretmenlerin yanıtlarının $\bar{x}=1,75$ olduğu görülmektedir. Ölçeğin mesleki cazibe alt boyutuna verilen yanıtların ortalamaları lisans mezunu öğretmenlerde $\bar{x}=3,63$ ve lisansüstü mezunu öğretmenlerde ise $\bar{x}=3,55$ 'dir. Statü alt boyutunda ise ortalamalar lisans mezunu öğretmenlerde $\bar{x}=3,70$ olarak görülmekte iken lisansüstü mezunu öğretmenlerde ise $\bar{x}=3,73$ olarak bulunmuştur. Medya alt boyutunda ise puan ortalamaları lisans mezunu öğretmenlerde $\bar{x}=1,81$, lisansüstü mezunu öğretmenlerde $\bar{x}=1,76$ 'dir. Ölçeğin tamamında ise lisans mezunu öğretmenlerin puan ortalamaları $\bar{x}=2,96$ ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin puan ortalamalarının $\bar{x}=2,93$ olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlara göre öğretmenlik mesleği imaj ölçeğinin eğitim durumu değişkenine göre, anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren t-testi tablosu tablo 4.5.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Öğretmenlik mesleği imajının ve alt boyutlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadıklarını gösteren t-testi sonuçları.

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	P
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Lisans	376	3,76	,70	-1,075	,283
	Lisansüstü	63	3,86	,71		
Toplumsal Algı	Lisans	376	1,87	,88	1,085	,279
	Lisansüstü	63	1,75	,61		
Mesleki Cazibe Statü	Lisans	376	3,63	,92	,651	,515
	Lisansüstü	63	3,55	1,07		
Medya	Lisans	376	3,70	,77	-,259	,796
	Lisansüstü	63	3,73	,83		
Öğretmenlik Meslek İmajı	Lisans	376	1,81	,79	,546	,585
	Lisansüstü	63	1,76	,65		
Öğretmenlik Meslek İmajı	Lisans	376	2,96	,45	,437	,663
	Lisansüstü	63	2,93	,47		

P<0,05

Tablo 4.5.'te eğitim durumu değişkenine göre, öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutları puan ortalamaları ile puan ortalamaları arasında farklılaşma olup olmadığına ilişkin t-testi bulguları yer almaktadır. Bulgular incelendiğinde lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajı puan ortalamaları arasındaki p değeri ,663 olarak hesaplanmıştır. Mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutu için p değeri ,283 olarak; toplumsal algı alt boyutu için ,279 olarak; mesleki cazibe alt boyutu için ,515 olarak; statü alt boyutu için ,796 olarak ve medya alt boyutu için ,585 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen verilere ($p > 0,05$) göre öğretmenlik meslek imajı ve alt boyutları puan ortalamaları arasında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Tablo 4.6. Medeni durum değişkenine göre bulgular.

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	Ss	Std. Hata.
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Bekar	53	3,72	,70	,963
	Evli	386	3,78	,70	,035
Toplumsal Algı	Bekar	53	1,89	,86	,119
	Evli	386	1,85	,85	,043
Mesleki Cazibe	Bekar	53	3,57	,97	,134
	Evli	386	3,63	,94	,048
Statü	Bekar	53	3,74	,81	,111
	Evli	386	3,70	,78	,039
Medya	Bekar	53	1,88	,81	,112
	Evli	386	1,80	,76	,039
Öğretmenlik Meslek İmajı	Bekar	53	2,96	,50	,068
	Evli	386	2,95	,45	,023

Tablo 4.6. incelendiğinde medeni durum değişkenine göre öğretmenlerin ölçeğın mesleki ve kişisel özellikleri boyutuna verdikleri yanıtların puan ortalamaları bekar öğretmenlerde $\bar{x}$ =3,72 iken evli öğretmenlerde ise $\bar{x}$ =3,78'dir. Bekar öğretmenlerin ölçeğın toplumsal algı boyutuna verdikleri yanıtların ortalamaları $\bar{x}$ =1,89 ve evli öğretmenlerin yanıtlarının $\bar{x}$ =1,85 olduğu görülmektedir. Ölçeğın mesleki cazibe alt boyutuna verilen yanıtların ortalamaları bekar öğretmenlerde $\bar{x}$ =3,57 ve evli öğretmenlerde ise $\bar{x}$ =3,63'tür. Statü alt boyutunda ise ortalamalar bekar öğretmenlerde $\bar{x}$ =3,74 olarak görülmekte iken evli öğretmenlerde ise $\bar{x}$ =3,70 olarak bulunmuştur. Medya alt boyutunda ise puan ortalamaları bekar öğretmenlerde $\bar{x}$ =1,88, evli öğretmenlerde $\bar{x}$ =1,80'dir. Ölçeğın tamamında ise bekar öğretmenlerin puan ortalamaları $\bar{x}$ =2,96 ve evli öğretmenlerin puan ortalamalarının $\bar{x}$ =2,93 olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlara göre öğretmenlik mesleği imaj ölçeğının medeni durum değişkenine göre, anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını gösteren t-testi tablosu tablo 4.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.7. Öğretmenlik mesleği imajının ve alt boyutlarının medeni durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadıklarını gösteren t-testi sonuçları.

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	P
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Bekar	53	3,72	,70	-,605	,546
	Evli	386	3,78	,70		
Toplumsal Algı	Bekar	53	1,89	,86	,322	,748
	Evli	386	1,85	,85		
Mesleki Cazibe	Bekar	53	3,57	,97	-,423	,673
	Evli	386	3,63	,94		
Statü	Bekar	53	3,74	,81	,383	,702
	Evli	386	3,70	,78		
Medya	Bekar	53	1,88	,81	,696	,487
	Evli	386	1,80	,76		
Öğretmenlik Meslek İmajı	Bekar	53	2,96	,50	,124	,901
	Evli	386	2,95	,45		

$P < 0,05$

Tablo 4.7.'de medeni durum değişkenine göre, öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutları puan ortalamaları ile puan ortalamaları arasında farklılaşma olup olmadığına ilişkin t-testi bulguları yer almaktadır. Bulgular incelendiğinde bekar ve evli öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajı puan ortalamaları arasındaki p değeri ,124 olarak hesaplanmıştır. Mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutu için p değeri -,605 olarak; toplumsal algı alt boyutu için ,322 olarak; mesleki cazibe alt boyutu için -,423 olarak; statü alt boyutu için ,383 olarak ve medya alt boyutu için ,696 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen verilere ($p > 0,05$) göre öğretmenlik meslek imajı ve alt boyutları puan ortalamaları arasında medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Tablo 4.8. Öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss	F	P	Fark (Tukey)
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	20-30	40	3,68	,53	,554	,646	
	31-40	181	3,76	,62			
	41-50	170	3,79	,79			
	51 ve üstü	48	3,87	,78			
Toplumsal Algı	20-30	40	2,02	,89	1,490	,216	
	31-40	181	1,82	,89			
	41-50	170	1,81	,75			
	51 ve üstü	48	2,03	,95			
Mesleki Cazibe	20-30	40	3,73	,81	1,130	,337	
	31-40	181	3,54	,97			
	41-50	170	3,63	,99			
	51 ve üstü	48	3,79	,78			
Statü	20-30	40	4,02	,53	3,033	,029	
	31-40	181	3,61	,77			
	41-50	170	3,71	,87			
	51 ve üstü	48	3,75	,63			
Medya	20-30	40	1,90	,72	1,358	,255	
	31-40	181	1,72	,65			
	41-50	170	1,84	,85			
	51 ve üstü	48	1,92	,92			
Öğretmenlik Meslek İmajı	20-30	40	3,07	,40	3,105	,026	
	31-40	181	2,89	,46			
	41-50	170	2,95	,44			
	51 ve üstü	48	3,07	,48			

* P< 0.05

Tablo 4.8.'de Öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları yer almaktadır.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutunda yaş değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 51 yaş ve üstü grubunda yer alan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,87$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 20-30 yaş aralığında bulunan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,68$) görülmektedir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından toplumsal algı alt boyutunda yaş değişkenine göre, en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 51 yaş ve üstü grubunda yer alan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=2,03$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 41-50 yaş aralığında bulunan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,81$) sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından mesleki cazibe alt boyutunda yaş değişkenine göre, en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 51 yaş ve üstü grubunda yer alan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,79$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 31-40 yaş aralığında bulunan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,54$) belirlenmiştir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından statü alt boyutunda yaş değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 20-30 yaş aralığında bulunan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=4,02$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 31-40 yaş aralığında bulunan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,61$) görülmektedir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından medya alt boyutunda yaş değişkenine göre, en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 51 yaş ve üstü grubunda yer alan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,92$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 31-40 yaş aralığında bulunan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,72$) gözlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, yaş değişkeninin öğretmenlik meslek imajı ve alt boyutları olan mesleki ve kişisel özellikleri, toplumsal algı, mesleki cazibe, statü ve medya alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği ($P>0,05$) sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.9. Öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları.

	Okul Türü	N	$\bar{x}$	Ss	F	P	Fark (Tukey)
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Okul öncesi	60	3,85	,64	3,254	,022	
	İlkokul	197	3,85	,71			
	Ortaokul	91	3,73	,71			
	Lise	91	3,59	,68			
Toplumsal Algı	Okul öncesi	60	1,74	,67	1,670	,173	
	İlkokul	197	1,88	,82			
	Ortaokul	91	1,98	1,11			
	Lise	91	1,74	,69			
Mesleki Cazibe	Okul öncesi	60	3,83	,75	3,343	,019	
	İlkokul	197	3,68	,99			
	Ortaokul	91	3,60	,97			
	Lise	91	3,38	,91			
Statü	Okul öncesi	60	3,72	,72	,773	,510	
	İlkokul	197	3,76	,83			
	Ortaokul	91	3,63	,79			
	Lise	91	3,64	,70			
Medya	Okul öncesi	60	1,80	,58	,845	,470	
	İlkokul	197	1,81	,84			
	Ortaokul	91	1,90	,77			
	Lise	91	1,71	,69			
Öğretmenlik Meslek İmajı	Okul öncesi	60	2,99	,44	3,625	,013	
	İlkokul	197	3,00	,43			
	Ortaokul	91	2,97	,50			
	Lise	91	2,81	,45			

* P< 0.05

Tablo 4.9.'da Öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının okul türü değişkenine göre, anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları yer almaktadır.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin okul öncesi ve ilkokullarda çalışan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,85$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise liselerde görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,59$) görülmektedir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından toplumsal algı alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,98$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise okul öncesi eğitim kurumları ile liselerde görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,88$) sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından mesleki cazibe alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,83$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise liselerde görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,38$) belirlenmiştir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından statü alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin ilkokullarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,76$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,63$) görülmektedir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından medya alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,90$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise liselerde görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,71$) gözlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre okul türü değişkeninin öğretmenlik meslek imajı ve alt boyutları olan mesleki ve kişisel özellikleri, toplumsal algı, mesleki cazibe, statü ve medya alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği ($P>0,05$) sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.10. Öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları.

	Branş	N	$\bar{x}$	Ss	F	P	Fark (Tukey)
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Sözel	204	3,73	,76	1,041	,354	
	Sayısal	93	3,76	,65			
	Genel	142	3,84	,64			
	Yetenek						
Toplumsal Algı	Sözel	204	1,90	,94	,698	,498	
	Sayısal	93	1,78	,75			
	Genel	142	1,83	,77			
	Yetenek						
Mesleki Cazibe	Sözel	204	3,67	,97	,577	,562	
	Sayısal	93	3,60	,93			
	Genel	142	3,56	,93			
	Yetenek						
Statü	Sözel	204	3,68	,79	1,552	,213	
	Sayısal	93	3,61	,77			
	Genel	142	3,79	,78			
	Yetenek						
Medya	Sözel	204	1,82	,82	1,129	,324	
	Sayısal	93	1,70	,71			
	Genel	142	1,85	,73			
	Yetenek						
Öğretmenlik Meslek İmajı	Sözel	204	2,96	,46	1,075	,342	
	Sayısal	93	2,89	,46			
	Genel	142	2,98	,44			
	Yetenek						

* P< 0.05

Tablo 4.10.'da Öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları yer almaktadır.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutunda branş değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin genel yetenek branşında görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,84$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise sözel branşlarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,73$) görülmektedir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından toplumsal algı alt boyutunda branş değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin sözel branşlarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,90$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise sayısal branşlarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,78$) sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından mesleki cazibe alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin sözel branşlarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,67$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise genel yetenek branşlarında görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,56$) belirlenmiştir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından statü alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin genel yetenek branşlarında görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,79$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise sayısal branşlarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,61$) görülmektedir.

Öğretmenlik meslek imajı alt boyutlarından medya alt boyutunda okul türü değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin genel yetenek branşlarında görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,85$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise sayısal branşlarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,70$) gözlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre branş değişkeninin öğretmenlik meslek imajı ve alt boyutları olan mesleki ve kişisel özellikleri, toplumsal algı, mesleki cazibe, statü ve medya alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği ($P>0,05$) sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.11. Öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları.

	Kıdem	N	$\bar{x}$	Ss	F	P	Fark (Tukey)
Mesleki ve Kişisel Özellikleri	1-5 yıl	25	3,51	,45	2,562	,054	
	6-10 yıl	77	3,74	,62			
	11-15 yıl	105	3,91	,61			
	16 yıl ve üzeri	232	3,75	,77			
Toplumsal Algı	1-5 yıl	25	2,22	,94	2,108	,099	
	6-10 yıl	77	1,92	1,18			
	11-15 yıl	105	1,76	,58			
	16 yıl ve üzeri	232	1,83	,80			
Mesleki Cazibe	1-5 yıl	25	3,97	,63	1,304	,273	
	6-10 yıl	77	3,67	,89			
	11-15 yıl	105	3,59	,94			
	16 yıl ve üzeri	232	3,62	,94			
Statü	1-5 yıl	25	4,14	,58	3,439	,017	
	6-10 yıl	77	3,60	,68			
	11-15 yıl	105	3,76	,76			
	16 yıl ve üzeri	232	3,66	,83			
Medya	1-5 yıl	25	2,08	,70	2,264	,080	
	6-10 yıl	77	1,87	,75			
	11-15 yıl	105	1,67	,61			
	16 yıl ve üzeri	232	1,82	,84			
Öğretmenlik Meslek İmajı	1-5 yıl	25	3,18	,40	3,282	,079	
	6-10 yıl	77	2,96	,51			
	11-15 yıl	105	2,94	,41			
	16 yıl ve üzeri	232	2,95	,45			

* P< 0.05

Tablo 4.11.'de öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeye yönelik varyans (ANOVA) analizi sonuçları yer almaktadır.

Öğretmenlik mesleği imajı alt boyutlarından öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutunda kıdem değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 11-15 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,91$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 1-5 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,51$) görülmektedir.

Öğretmenlik mesleği imajı alt boyutlarından toplumsal algı alt boyutunda kıdem değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 1-5 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=2,22$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 11-15 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,76$) sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlik mesleği imajı alt boyutlarından mesleki cazibe alt boyutunda kıdem değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 1-5 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,97$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 11-15 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,59$) belirlenmiştir.

Öğretmenlik mesleği imajı alt boyutlarından statü alt boyutunda kıdem değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 1-5 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=4,14$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 6-10 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=3,60$) görülmektedir.

Öğretmenlik mesleği imajı alt boyutlarından medya alt boyutunda kıdem değişkenine göre en yüksek puan ortalamasına sahip olan öğretmenlerin 1-5 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=2,08$), en düşük puan ortalamasına sahip öğretmenlerin ise 11-15 yıl aralığında kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu ($\bar{x}=1,67$) gözlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre kıdem değişkeninin öğretmenlik mesleği imajı ve alt boyutları olan mesleki ve kişisel özellikleri, toplumsal algı, mesleki cazibe, statü ve medya alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği ($P>0,05$) sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Nitel Verilere İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin “Öğretmenlik mesleği imajı hakkında neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna yönelik değerlendirmeleri tablo 4.12.’de verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajına yönelik genel değerlendirmeleri.

Tema				Alt Tema
Öğretmenlerin Değerlendirmeleri	Mesleki	İmajlarına	Yönelik	İyi düzey
				Orta düzey
				Kötü düzey

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği imajı hakkında değerlendirmeleri iyi, orta ve kötü düzey olarak alt temalara ayrılmıştır.

Öğretmenlerin büyük bir bölümü öğretmenlik mesleği imajını çok düşük seviyede veya olumsuz görmektedir. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, okul türü, kıdem gibi değişkenlere rağmen öğretmenlerin büyük bir bölümü öğretmenlik mesleği imajı hakkında olumsuz değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Olumsuz değerlendirmede bulunan öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Bence şu an öğretmenlik mesleğinin imajı yerlerde. Saygılığımız yok, toplumda yaşayan bireylerin bize saygısı yok. Bize önem vermiyorlar, bizi değerli görmüyorlar ve günümüzde artık her veli bir öğretmen. Onun için öğretmenlik mesleğinin imajı olduğuna inanmıyorum. Hem biz bitirdik hem toplum bitirdi. (K2)

Ben öğretmenlik mesleği imajını şu an çok düşük seviyede görüyorum. (K8)

Öğretmenlik mesleği aslında bütün meslekler içerisinde en çok saygı duyulması, el üstün de tutulması gereken meslekten birisidir aslında. Eskiden böyleydi belki. Ama günümüzde pek bir itibarı kalmadı öğretmenliğin. Hem velilerin hem öğrencilerin öğretmene bakışı olarak yani artık şey durumuna geldi. Hiçbir şey olamıyorsan bari öğretmen ol durumuna düştü. Yani günümüzde çok iyi bir imaja sahip olduğunu düşünmüyorum. Öğretmenin sözünün bir geçerliliği yok. Öğretmenlik mesleğini imajının kötü olduğunu düşünüyorum. (K13)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazıları ise öğretmenlik mesleği imajının özellikle pandemi döneminde ciddi derecede etkilendiği değerlendirmesinde bulunmuşlardır. Etkinin yönü ise olumsuz yönde olmuştur.

Pandemi ile beraber imaj sıkıntımız olmadı değil. Oturan, evden çalışan, bunun üstüne bir de para kazanan bir kitle haline geldik. Biraz da hedef gösterildik gibi bir durum gözlemliyorum. Ama biz kendi içimizde nasıl sıkıntılar yaşadığımızı biliyoruz. Neyle uğraştığımızı, nasıl sorunlarla uğraştığımızı biliyoruz. Ama karşıdan farklı görünüyor sanırım. İnşallah bunlarda zamanla hallolacaktır diye düşünüyorum. Genel imajımız hakkında orta diyebilirim. Ama kötüye de yakın olduğunu düşünüyorum. (K11)

Bu yıl öncesine kadar sormuş olsaydınız genel yargılarım daha olumluydu öğretmenlik mesleği imajı ile ilgili. Ama şu son bir yıldır çok olumlu olduğunu düşünmüyorum pandemiden dolayı. Halkın gözünde çok iyi yerde olduğumuzu düşünmüyorum. (K5)

Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre, öğretmenlik mesleği imajının önceki yıllarda çok daha iyi bir konumdayken son yıllarda gerilemeye başladığını düşünen fazlaca öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenler mesleki imaj ile birlikte öğretmenlik saygınlığı ve itibarının da gerilediğini değerlendirmektedirler.

İnsanlar algı ile yönetilen bir varlık. İnsanların öğretmenlik mesleğine bakış açısı da gerek öğrencilerin gerek velilerin bu alandaki eğitimleri doğrudan ilgilendirmektedir. Bu manada 20 yıllık tecrübesi olarak olan bir öğretmen olarak öğretmenlik mesleği imajının, öğretmenliğe bakış açısının son 10 yılda ciddi bir bozulmaya uğradığını çok net olarak söyleyebilirim. Alanım rehberlik olduğu için öğrencilerin ve velilerin bu noktadaki bakış açılarını çok iyi biliyorum. Bu manada öğretmen sadece öğretim sunan, bunu da sıkıştırılmış ve dar bir alanda vermeye çalışan biri olarak görülüyor. Tabiri caizse eli kolu bağlı, almak istemeyen bir öğrenci topluluğuna, almak istemeyen bir veli topluluğuna vermeye çalışan bir kavram haline geldi diye düşünüyorum. (K15)

Eskiden daha saygılı olduğunu düşünüyorum. Gün geçtikçe bunun azaldığını düşünüyorum. Kendim atandıktan sonra da fark ettim. Yani hitap şeklinde bile velinin yaşı eğer bizden büyükse canımlı, cicimli konuşmalar falan oluyor. Gitgide düştüğünü düşünüyorum öğretmenliğe olan saygının. Kategorilendirme yaparsak öğretmenlik mesleği imajının ben kötü olduğunu düşünüyorum. (K4)

Öğretmenlik mesleği aslında kutsal bir meslek fakat son yıllarda öğretmenlik mesleği çok erozyona uğradığını söyleyebilirim. Son yıllarda özellikle öğretmenlik mesleği toplum tarafından küçük görünür hale geldi. Öğretmenlik mesleğinin son yıllarda özellikle çok daha fazla aşağılandığını hissediyorum. Veli bizi burada çocuğuna yön verecek geleceği kazandıracak kişiler olmaktan daha çok çocuğunu güden, onlara bir şekilde gündüz sahip çıkan, öğretmen olarak görmektedir. Çoğunluğun böyle düşündüğünü düşünüyorum. Gelen velilerimiz arasında bize saygılı davranan neredeyse %50. Yarısının ise gösterdiği kanaatinde değilim. (K12)

Araştırmada öğretmenlik mesleği imajını olumlu gören sadece 1 öğretmen bulunmaktadır. Ayrıca öğretmenlik mesleği imajını orta düzeyde ve imajın sadece biraz sarsıldığını düşünen birer öğretmen bulunmaktadır. Onların görüşleri ise şöyledir:

Ben öğretmenlik mesleği imajını iyi olarak görüyorum. Yaptığım işi seviyorum. (K10)

Öğretmenlik mesleği imajı, durumumuz aslında pek iyiye gitmiyor. Kategorilendirme yaparsak orta diyebiliriz. (K9)

Genel olarak imajı öğretmenliğe başladığımda ki kadar öğretmenlik imajının korumadığını fark ettim, biraz imajımız sarsıldı. (K1)

Araştırma bulgularına göre öğretmenlik mesleği imajının bölgeden bölgeye değiştiğini savunan ve kişiden kişiye göre değiştiğini değerlendiren yine birer öğretmen bulunmaktadır. Onların değerlendirmeleri ise şöyledir:

Bölgeden bölgeye hatta kişiden kişiye bile değişebiliyor. Örneğin ben bir okulda öğretmenim. Yeri gelir okulda ağaç sularım, yeri gelir okulda mıntıka yaparım. Bu durum bazı kişiler için yanlış anlaşılabilir iken yine bazı kişiler tarafından takdir edilebilir. Bu imaj algısı insanların geçmiş yaşam tecrübelerine göre, hayatlarına göre şekillenen bir kavram olduğunu düşünüyorum. (K8)

Ücretli öğretmenlik yaptım. Özelde de çalıştım. Devlet kurumlarında da on yıldır çalışıyorum. Özel çok bambaşka bir yer. Orayı öğretmenlik olarak bile değerlendirmek istemiyorum. İşçi gibi çalışıyorsun bana göre. Ama ilk Silopi'ye atandım Şırnak'ta. Oradaki insanların bakış açısı güzel. Mardin'e geçtim sonra. Doğuda daha güzeldi öğretmenlik. (K10)

Öğretmenlerin değerlendirmelerinde dikkat çeken önemli bir bulgu ise öğretmenlik mesleği imajının, öğretmenlere gösterilen saygının geçmiş dönemlere göre oldukça değer kaybettiği birçok öğretmen tarafından dile getirilmiş; bu durumun daha çok son dönemlerde yaşandığına dikkat çekmişlerdir.

Geçmiş dönemlerle kıyasladığım zaman öğretmen liselerinden çıkan, ilk dönemlerdeki öğretmenlere verilen saygının, veli tarafından saygı görülmesinin ya da çevre tarafından, yetkililer tarafından, kurum müdürleri tarafından saygı görülmesi adına daha dejenere olduk. Daha kötüye gittik diye düşünüyorum bu süreçlerde. (K7)

Benim kayınpederim de öğretmen. Ondan duyduğum deneyimlerle bizim yaşadığımız deneyimleri karşılaştırdığım zaman şu an gerçekten gerileme, toplum içerisinde saygınlığını yitirmiş olduğunu düşünüyorum, görüyorum. Onların zamanında öğretmene daha bi fazla saygınlığın olduğunu anlatıyordu. Toplum içerisinde söz hakkının daha fazla olduğunu söylüyordu. (K6)

Geçmişte öğretmenlik mesleği imajı çok iyi yerlerde iken günümüzde ise maalesef olumsuz duruma düştüğünü gözlemliyorum. (K12)

Öğretmenlik mesleği önceden saygı duyulan, herkesin bu mesleği yapmak istediği bir yere sahipti ancak öğretmenlerimizin atanamaması, seçilerek atama yapılmaması nedeniyle çok saygın bir meslek olmadığını düşünüyorum. Veliler, öğrenciler, toplum öğretmenlere karşı saygı ve sevgi duymuyorlar. (K10)

Geçmişten günümüze azalma eğiliminde. Hem mesleki dezenformasyon hem de mesleki donanımın azalması ve günümüzde bakış açısının daha azalması nedeniyle öğretmenlik mesleği imajının kaybolduğunu söyleyebiliriz. (K16)

Öğretmenlerden öğretmenlik mesleği imajının geçmişte daha iyi bir durumda iken günümüzde ise olumsuz bir durumda olduğunu belirtenlerde olmuştur. Diğer öğretmenlerden bazıları yine görüşme sonrasında bu durumdan şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir. Görüşme sırasında sebebi sorulduğunda ise öğretmenler:

Medyanın olumsuz etkisi var bunda. (K5)

Belki aldığımız eğitimi yeteri kadar kullanamamaktan kaynaklı, belki sistemden kaynaklı, belki bürokrasinin fazla olmasından kaynaklı bilmiyorum ama ben gereken değeri görmediğini düşünüyorum. Bide öğretmen olmak fazla kolaymış gibi geliyor bana sanki hani üniversitede fakültede çok fazla öğretmenlik bölümü var ama yeteri kadar eleme yapılmadığını düşünüyorum. (K3)

Bunun sebebi eğitim kalitesinin düşmesi ile alakalı olacağını düşünüyorum. Özellikle eğitimin zorunlu olması ve zorunlu gelen öğrenciler nedeniyle velilerin öğretmenlerle çeşitli problemler yaşaması imajımızı maalesef olumsuz etkiliyor. Zorunlu eğitimle birlikte gelen sorunlar, gelirin düşük olması, öğrenci mevcutlarının fazla olması gibi nedenlerle öğretmenlerin öğrenciler ile fazla ilgilenememesi gibi birçok problem mevcut. (K14)

Başımızda bulunan idarecilerimizin öğretmene karşı bakış açıları ve davranışları öğretmenlik mesleğinin çok sıradan bir meslekmiş gibi davranış sergileyip çok eğitim almamış insanların dahi bu meslekte çalışan insanların küçük görmelerine sebep olduğunu düşünüyorum. 35 yıllık öğretmenim. Burası bir lise olmasına rağmen üniversiteye öğrencileri hazırlıyoruz biz. Böyle bir kanaatim var. Buda sanıyorum medyanın ve başımızda bulunan idarecilerin ve yöneticilerin davranışlarından kaynaklandığını düşünüyorum. (K13)

Çünkü bilgiye kolay ulaşıyor öyle olunca öğretmenin verdiği bilgiyi veli sorgulayabiliyor ya da kendisi de buna kolay ulaştığı için bizi eksik ya da eksik yönlerimizi çabuk görüyor. Yani öyle olunca o öğretmen artık öğrencinin de velinin de gözünde kusursuz insan değil, buna bakılarak kendimizin daha çok dikkat etmemiz gerektiğini fark ediyorum (K1)

Tablo 4.13. Öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurlar.

Tema	Alt Tema
Öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurlar	Öğretmen kaynaklı
	Hem öğretmen hem de öğretmen dışı kaynaklı
	Öğretmen dışı kaynaklı

Öğretmenlere göre öğretmenlik mesleği imajını çok farklı faktörler belirlemektedir. Bu faktörler 3 alt temaya ayrılarak öğretmen kaynaklı, hem öğretmen hem de öğretmen dışı kaynaklı ve öğretmen dışı kaynaklı şeklinde kategorize edilmiştir.

Öğretmenlik mesleği imajının öğretilerden kaynaklandığını değerlendiren öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Toplumumuzda ve dini yaşantımızda insanlar kılık kıyafetine göre değerlendirilmez. Ancak bugün maalesef insanlar diğer insanları kılık kıyafetine göre değerlendiriyor. Bunun içinde öğretmenler de dahil. Öğretmenler de bu durumdan payını alıyor. Mesela ben okulda paçalarını sıvayıp tuvaletleri temizlerken yanlış anlaşılıyorum. İnsanların değer yargıları, eğitim durumları imajı belirleyen faktörler olarak düşünüyorum. (K8)

Yine atandığım yıllarla kıyaslayacağım. İlk yıl kılık kıyafet konusunda bir serbestlik yoktu. Sonrasında daha bir serbestlik geldi. Yani öğretmenin imajını bu bile etkiliyor bence. Burada şunu da eklemek istiyorum. Şey gibi artık. Reklamını yaparsan iyi öğretmensin, yaptığın şeyi gösteremiyorsan da kötü bir öğretmensin gibi bir düşünce de var. Özellikle bizim branşımızda daha da önemli. (K4)

Bana göre gönül belirliyor. Yani hani öğretmenlik maaşına baktığımız zaman çok tercih edilir bir şey değil. Ama tabii bir devlet güvencesi var. İnsanların önemseydiği şeylerden bir tanesi. Ama bence gönüllülük yani öğretmenlik. İmajı da belirleyen o. Evet kılık kıyafet önemli bir şey, rol modelsiniz. Belirli bir grubun karşısına çıkıyorsun. Kimimiz 5 yaş grubuna çıkıyor kimimiz 15 yaş grubuna çıkıyor, kimimiz fakültede. Ama sonuç itibarıyla gönül diye düşünüyorum ben bilmiyorum bana öyle geliyor. (K3)

Sizin kişiliğiniz tavrınız tarzınız öğrenciye yaklaşımınız giyiminiz bile bu imajı oluşturuyor. Veli sizi değerlendirirken diyor ki kendine önem verir, ehemmiyet verir, güzel giyinir. Giyiminiz bile karşıdaki insan için çok önemli. Her şey öğretmenin imajını belirliyor. Kişiliği, karakteri, veliye ve öğrencisine yaklaşımı, ders işleme şekli, ödev vermesi, kaynaklardan faydalanma şekli bunların hepsi başlı başına öğretmenin imajını belirleyen unsurlar bana göre. (K2)

İmajı belirleyen unsurlar meslekteki kıdem yılı, tecrübe, mesleki deneyim çok önemli. (K16)

Ne kadar veliyi hoş tutarsan, imajın o kadar iyi diye düşünüyorum. Net bir şekilde. Velilere yönelik düşüncem bu şekilde. Ayrıca reklamını ne kadar iyi yaparsan imajının o kadar iyi olacağını düşünüyorum. İletişim ve reklam, veli ile ilişki bence belirleyen unsurlar. (K11)

Duruşumuz da biraz daha ahlaki değerlere sahip olduğumuzu belirtmemiz gerekiyor. Özellikle dış görünüşünüzün de bunu çok etkilediğinin farkındayım giyim olarak bile çocuğa örnek olduğumuzu görüyorum bizi taklit ediyorlar. (K1)

Öğretmenlik mesleği imajını başta Milli Eğitim Bakanlığı'nın tavrı, il, ilçe ve okul; kademe kadememe ve öğretmenlerimizin tavrı, tutumu belirliyor. Her kademenin bunda payı var. Tavrılarımızın tutarlı olması gerekiyor. Bazı öğretmenlerimiz veliye karşı göz boyama davranışında iken sınıfta daha farklı davranışlar da bulunabiliyor. Öğretmenler arasında da yine farklı davranışlar olabiliyor. Yani veliye, bizlere, çocuğa farklı konuşa bildiğini görüyoruz. Böyle davranan arkadaşlarımız da var. Dolayısıyla davranışlarımız belirliyor diyebilirim. (K6)

Öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurların hem öğretmenden hem de öğretmen dışı kaynaklardan oluştuğunu ifade eden öğretmenlerimizin görüşleri şu şekildedir:

Öğretmenlik mesleği imajını öğretmenden kaynaklanan sebepler, bir de üstü birimlerinin onlara attığı bir değere göre imajı oluştuğunu düşünüyorum. Öğretmenin adil, dürüst güvenilir, günlük hayatında güvenilebilen, inanılabilen bir insan tablosu çizmesi öğretmenden kaynaklı bir imaj. (K12)

İnsanlara bakış açın, öğrencilere bakış açın, onları sevmek bence çok önemli sevgi diyebiliriz. Okul idarecilerinin olumlu davranışları, velilerin olumlu davranışları, imajı bence bunlar belirliyor. Karşılıklı ilişkiler. (K10)

Veliler, idareciler, öğretmenlerin kendisi tabii ki öğretmenlik mesleği imajını belirliyorlar. Millî Eğitim Bakanlığı'nın bizlere gösterdiği tavır yine ayrıca belirliyor. Yine belirleyen birçok faktör var. (K9)

Öğretmenlik mesleği imajı, toplumun seviyesi, kültür seviyesi, ekonomik seviyesi gibi sebepler belirliyor. Köyün de ve şehir merkezinde de çalıştım. Kurum müdürü, idare il ilçe yöneticileri, Bakanlığımız tavır ve tutumları yine imajı belirliyor. (K7)

Öğretmenlerimize göre öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurlar öğretmen dışı kaynaklardır diyen öğretmenlerimizin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Öğretmenlik mesleği imajını toplum nezdinde gelir belirliyor. Bunun haricinde saygınlık. Tabii eğitim kalitesinin yüksek olması, okullarda eğitimin iyi verilmesi tabii ki etkilemektedir. (K14)

İmajımızı kesinlikle sosyal çevre, halkın belirlediğini düşünüyorum. Bürokrasinin belirlediğini düşünüyorum. Bu iki faktör çok önemli. Medya şekillendiriyor, veliler ve bürokrasi harmanlıyor diyebilirim. (K5)

“Öğretmenlerin kişisel ve mesleki olarak sahip olması gereken özellikler nelerdir?” sorusu öğretmenlere sorulduktan sonra öğretmenler birden çok cevap vermişlerdir. Görüşme esnasında herhangi bir kısıtlama getirilmeden öğretmenlerin verdikleri cevapların tamamı kaydedilmiştir. Verilen cevaplar kendi içlerinde uygun olan alt temalara dağıtılmış ve frekans dağılımları tablo 4.14.'te verilmiştir.

Tablo 4.14. Öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler.

Tema	Alt Tema
Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Özellikleri	Kendini Geliştiren
	Dürüst
	Araştıran
	Saygılı
	Toplumun değerlerine uyan
	Yeniliğe açık
	Donanımlı
	İletişimci
	İyi bir gözlemci
	Sağlam karakterli
	Frekansı 1 olanlar (Hoşgörülü, yardımsever, model, özgüvenli, çok okuyan, disiplinli, güvenilir, güzel konuşan, işini severek yapan, kararlı duruşlu, milli, paylaşımcı, sabırlı, şefkatli, topluma örnek, vicdanlı)

Tablo 4.14. incelendiğinde öğretmenlerin yarısı öğretmenlerin kendisini geliştiren öğretmen olmaları gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca dürüst ve araştıran öğretmen olmak araştırmaya katılan öğretmenler tarafından sahip olunması gereken bir özellik olarak ön

plana çıkmıştır. Kendini geliştiren şekilde düşünce ifade eden öğretmenlerden bazılarının görüşleri:

Yani kendimizi geliştireceğiz. Öğretmen özellikle toplumda kendini en çok geliştirmesi gereken kişidir diye düşünüyorum. (K2)

Kendini yenileye bilmeli en baştan. Yeniliğe açık olmalı, kurslara katılmalı. Yani sabit olan bir öğretmen maalesef gerilemeye her zaman mahkûm. İlerlemeli, en öncelikli hedefi bu olmalı. Ben meslekte 15. yılımı tamamlıyorum. İlk yılın ki bilgilerimle şu an ki bilgiler çok farklı. İlk yılın bilgileri ile şu anı kurtaramam. (K5)

Öğretmen sürekli kendini yenileyen, inovasyon sahibi olması gerekiyor. Ben 12 yıllık öğretmenim. Önceki yıllarda stem, kodlamadan bahsedilmezken günümüzde ise çokça konuşuluyor. 21. yüzyıl becerileri de diyoruz. 2023 Eğitim Vizyonu'nda bunlardan bahsediyoruz. Çağımıza ayak uydurmalıyız. Monotonlaşmaktan ziyade yenileşmek her zaman iyidir. Sürekli aynı şeyleri yapmamalı. (K7)

Dürüst şekilde düşünce ifade eden öğretmen görüşlerinden bazıları:

Düzenli, dürüst bir insan nasıl olmalı ise öğretmen de aynı şekilde olmalı (K14)

Öğretmenlerle kişisel olarak bence öğretmen en başında çok dürüst olacak. Kendine, velisine, öğrencisine de idaresine. (K2)

Araştıran şekilde düşünen öğretmen görüşlerinden bazıları:

Öğretmen çok meraklı ve araştırmacı olmalı. Uzaktan eğitim başladı mesela. Web 2.0 araçları ile tanıştık. Ben yapmak zorunda değilim, anlatıp geçirim demedik. Hepimiz canlı derslerle bu dersleri işleyebilmek için yeni şeyler öğrendik. Bu nedenle araştırmalı, farklı eğitim etkinliklerini uygulayabilecek, yeni kültürel ve sanatsal etkinlikleri uygulayabilecek merakı ve ilgisi olmalı. (K6)

Günümüz şartlarında soru tiplerinden öğretmen kişiliklerine kadar çok büyük değişiklik var ve öğretmen bunları araştırıp hâkim olmalı. (K15)

Ayrıca diğer görüşlerden bazıları ise şu şekildedir:

Birlikte olduğu insanlara saygılı olmalı. Bu idarecileridir, öğretmen arkadaşlarıdır, öğrencisidir. (K2)

Ben sonrası toplumun genel değerlerine uygun davranmaları gerektiğini düşünüyorum. Sadece dini olarak söylemiyorum bunu hem dinî hem milli olan değerlere onlar sadık olmalı ki çocukları da onlara göre şekil alabilsin. Sonuçta bu çocuklar geleceğimiz. Vatan evladı. Ona uygun yetiştirilmeliler. O yüzden de bir öğretmen de bence olması gerekenler: genel değerler yani toplumun genel değerleri, evrensel değerler de var ama öncelik milli olanlar ve dini olanlar. (K3)

Öğretmenler mesleki olarak öncelikle tam donanımlı olmaları gerekiyor. (K14)

Ben öğretmenliği iletişim becerisi olarak görüyorum. Ana temelinde iletişim var. (K10)

Bence çok güzel Türkçe konuşmalılar, benim fikrim bu öncelikle. Çünkü bizim öğretmeye çalıştığımız şey çocuklara hele hele ilkökul öğretmenleri. Sınıf öğretmenliğini bu işte çok çok çok daha iyi olmalı çünkü karşılarındaki çocuklar

konuşmaya başlamış çocuklar. Yazmaya yeni geçmiş olacak olan çocuklar. O yüzden bence ilk öncelik Türkçe diye düşünüyorum. (K1)

Öğretmen iyi bir gözlemci olmalı. Her şeyin farkında olmalı. Yolda yürürken insanlar ne yapıyor ne içiyor gibi diğer insanları iyi gözlemlemeli. Vurdumduymaz olmamalı, bakan kör olmamalı. (K8)

Öğrendiklerini diğer arkadaşlarıyla paylaşmalı. Meslektaşları içerisinde tecrübelerini, bilgi ve birikimlerini birlik ve beraberlik duygularıyla diğer meslektaşlarına aktarmalı. Yani paylaşmayı bilmeli ki diğer meslektaşları bundan istifade edebilsin. (K6)

Öğretmenlerin “Size göre toplumumuz öğretmenlik mesleğini nasıl görmektedir?” sorusuna yönelik değerlendirmeleri tablo 4.15.’te verilmiştir.

Tablo 4.15. Öğretmenlerin toplumsal algı değerlendirmeleri.

Tema	Alt Tema
Toplumsal Algı	Olumlu
	Olumsuz

Araştırmaya katılan öğretmenlerin toplumsal algı değerlendirmeleri olumlu ve olumsuz olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin ÖMİ ile ilgili çok büyük bir bölümünün toplumsal algısı düşük seviyededir.

Öğretmene karşı bizlere karşı biraz önce de söyledim: Bana göre artık toplumda öğretmenin değeri yok. Veli sizden daha çok biliyor daha çok bilinçli olduğunu düşünüyor. Haklı olduğunu bir müdahale etme hakkı olduğunu düşünüyor. (K2)

Genel anlamda toplumda öğretmene karşı çok büyük bir saygı görmüyorum ben açık konuşmak gerekirse. Sözlerine bakarsak değerli görüyorlar, davranışlarına bakarsak çokta değer vermiyorlar yani sözlerle icraatlar birbirini tutmuyor. (K3)

Toplum belki 40 sene önce çok saygı duyulan, sevilen değer gören bir meslek iken maalesef günümüzde bu özelliğini çokça kaybetmiş diye düşünüyorum. Çünkü öğretmenlik birçok kesimin eleştirdiği, hele ki pandemi dönemi ile beraber iyice ortaya çıktı. Öğretmenlik mesleğinin rencide edildiği, linç edildiği bir süreçteyiz ne yazık ki. (K7)

Eğitim toplumun çok önemli ayaklarından birisidir. Meslek olarak saygın bir meslek ancak günümüzde bu saygınlığı çeşitli sebeplere bağlı olarak azaldığını söyleyebilirim. (K16)

Araştırma sürecinde devam eden Covid-19 pandemisinin toplumun görüşünde değişikliğe sebep olduğunu düşünen öğretmenler bulunmaktadır.

Toplumumuz öğretmenlik mesleğini değerlendirmeden önce şunu söylemek istiyorum. Az mı para kazanıyor çok mu para kazanıyor buna bakılıyor. Ne kadar çalışıyor ne kadar kazanıyor bunu çok önemsiyorlar. Pandemi süreci ile beraber uzaktan eğitimin uygulanması nedeniyle öğretmenlik mesleğini yatarak para kazanan bir meslek olarak görüyorlar. Uzaktan eğitim olmasaydı da yine bizi iyi görmüyorlardı. Maddi açıdan

rahatlarının iyi olduğu, evinden okula okulundan evine giden, etliye sütlüye karışmayan bir meslek olarak görüyorlar. Sonuç olarak toplumumuz yan gelip yatılan bir meslek olarak görüyorlar. (K8)

Aslında pandemi de bu düşüncemi etkiledi. Bizi bakıcı olarak görüyorlar. Öğreten kısmında değil de bakan kısmında yer alıyoruz gibi hissediyorum. Ben velilerimden saygı ve sevgi görüyorum ama olması gerektiğinden daha düşük olduğunu gözlemliyorum. (K10)

Günümüzde öğretmenler yatarak kazanıyorlar pozisyonunda bence. Yapılanlar, bu online dersler çok bir kimsenin gözünde bir iş yapılmış havası estirmiyor. Öğretmenler pandemi döneminde daha çok yıprandılar. (K12)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmının toplumsal algı değerlendirmelerinde, öğretmenlik mesleği imajında olduğu gibi geçmiş yıllardan günümüze doğru bir gerileme olduğundan bahsetmişlerdir.

Toplumumuz öğretmenliği daha önceden daha güzel görüyormuş. Öğretmenlerimiz öyle anlatırdı. Ben doğuda onları gördüm, yaşadım. Çok iyiydi. Bakış açıları çok güzeldi. Bizleri kardeşleri gibi benimsediler. Şu an çalıştığım yerde ise seni mecburmuş gibi, maaşıyla yapıyor bunu yapmaya mecbur gibi görüyorlar. Şu an bulunduğum yer maalesef kötü. Yani özetle geçmişten günümüze doğru bir azalma olduğunu toplum nazarında söyleyebiliriz. (K11)

Yani eskiden saygı duyuluyordu. (K5)

Yine K5 kodlu öğretmen görüşüne göre toplumsal algının bölgeye göre değiştiği, çalışılan yerin büyüklüğüne göre toplumsal algının değişebileceği görüşü savunulmuştur.

Bu yöreye göre de değişiyor. Ben Türkiye'nin çeşitli yerlerinde çalıştım. Büyükşehirlerde öğretmenler daha sıradan, ama küçük taşra bölgelerinde daha değerli görülüyor. Daha fazla saygınlığı var.

Araştırmaya dahil olan öğretmenlerden bir bölümünün toplumun bazı kesimlerinin öğretmenlik mesleğini çalışması kolay, rahat para kazanılabilen ve çalışma saatleri nedeniyle güzel bir meslek olarak gördükleri yönünde görüş bildirmiştir.

Toplum öğretmenlik mesleğini rahat olarak görüyor. Öyle bir yerdeyiz ki onlar için o rahatsızlık şeklinde görüyorlar. Toplumumuzun genel kanısı öğretmenlik mesleğinin rahat olduğu, çalışması kolay, rahat para kazanılan bir meslek grubu olarak düşündüklerini sanıyorum. (K11)

Toplumumuz, öğretmenlik mesleğini ne kadar güzel bir mesleğiniz var. Sabahtan öğleye kadar çalışıyorsunuz. Öğleden sonra işlerinizi rahatlıkla halledebilirsiniz diye düşünüyor. (K6)

Öğretmenler toplumsal algı değerlendirmelerinde ayrıca olumsuz algının sebeplerine örnekler vermişlerdir. Bu örneklerden bazıları şunlardır:

Öğretmenin toplum imajındaki toplumun gözündeki imajında aşınmalar var saygınlığı biraz daha azaldı bunu belirleyen en önemli faktör bana göre gelir seviyesi ile alakalı. Toplumun önünde biraz daha üst gelir seviyesine sahip olan bir öğretmen yaşantı olarak da dış görünüş olarak da kendini biraz daha üst seviyede olduğunu hissettirebilirdi. Ancak aynıyız. Aynı gözüktüğümüz içinde kendini öğretmenden aşağı görmediği gibi öğretmenin üstünde görebiliyor. (K10)

Özellikle Bimer, Cimer gibi toplumumuzun şikâyet mekanizmalarını kullanması sebebiyle öğretmenlerimiz kendilerini geri plana çekmiş durumdadır. (K7)

Öğretmenlerin “Öğretmenlik mesleğinin cazibesi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik değerlendirmeleri tablo 4.16.’da verilmiştir.

Tablo 4.16. Öğretmenlerin mesleki cazibe değerlendirmeleri.

Tema	Alt Tema
Mesleki cazibe	Cazip
	Cazip Değil
	Kararsız

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki cazibe değerlendirmeleri cazip, cazip değil ve kararsız olarak alt temalara ayrılmıştır. Öğretmenlik mesleğini cazip bulanların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Bence öğretmenlik mesleği çok kutsal. Bu mesleği seçerken ilk başta isteyerek seçmemiştim. Ama çalışmaya başladıktan sonra oyun, boyama, etkinlik gibi çalışmalarla ve öğrencilerime yaklaşımımınla büyük bir haz duygusu içerisindeyim. Bu yönleriyle öğretmenlik bence bulunmaz bir meslek. (K7)

Cazip yönleri var ama bayan açısından. Ben toplumsal bakmak istiyorum olaya. Bir bayan için çalışma saatleri kısa olduğu için cazip bir meslek. Onun haricinde herhangi bir cazibesi olduğunu düşünmüyorum. Sadece çalışma saatleri. (K9)

Bir bayan olarak çok avantajını görüyorum kesinlikle. Hem çalışma saatleri olarak, doyum olarak. Bence bana göre çok cazip. Erkekler nasıl düşünüyor bilmiyorum. Çevremdekileri öğretmen olmaları konusunda atanırlarsa ederim, atanmazlarsa etmem. Atanırlarsa çok güzel bir iş. Severek yapılabilecek bir iş. Sürekli bir rutin iş değil. Çocuklarla yaşananlar farklı. Her sene farklı öğrenciler geliyor, farklı insanlar tanıyoruz. Masa başı çalışmak gibi rutin bir iş değil. Bunun güzelliği var tabii ki. Ama atanırsan güzel. Atanmasan değil. (K10)

Öğretmenlik mesleği bana göre cazip. Elimizde bir hamur var. Onu nasıl yoğurduğun sana kalmış. Bu da çok keyifli bir şey. Önce benim açımdan cazip. Öğrencileri mutlu etmek, sosyal gelişimlerini görmek, hayata katıldıklarını görmek manevi olarak çok doyurucu bir şey. Bu yönüyle mesleğin cazip olduğunu düşünüyorum. (K11)

Yukarıda görüşleri verilen öğretmenlerin değindiği gibi bayan öğretmenler mesleği daha cazip bulmaktadırlar. Öğretmenlerden mesleği cazip bulmayanların görüşlerinden bazıları ise:

Öğretmenliğin bir bayan için yeterli olmasına rağmen bir erkek için olurda ilerde eşi çalışmayacak bir aile olursa zorlanabileceğinin farkındayım. (K1)

Ben öğretmenlik mesleğini baştan beri cazip bulmuyorum. Şimdi ama hiç bulmuyorum. Bir yerlere gelebilmek için maddi anlamda bir şeylerden ödün vermemiz gerekiyor. (K2)

Öğretmenlik mesleği bana göre cazip değil. Bu mesleği severseniz yaparsınız. Paranız azdır ama siz gençlere bir şeyler öğretmenin hazzını yaşamak istersiniz, onlara şekil verebiliyorsanız, model oluşturabiliyorsanız iyi yönde ve bundan zevk alıyorsanız öğretmenlik benim için o anlamda ideal bir meslek. Ama parasal olarak bakarsanız kamu çalışanları içerisinde en az maaş alan kesimler içerisinde yer almaktadır. (K13)

Öğretmenlik mesleği kesinlikle cazip bir meslek değil. Geçmişten günümüze değerlendirdiğimizde cazibesinin giderek azaldığını söyleyebiliriz. Bununla alakalı ekonomik koşullar, sağladığı faydalar ne kadar azalıyorsa mesleğin cazibesi de o kadar azalır. (K16)

Öğretmenlik mesleği cazibesi hakkında manevi doyum sağlamanın cazibe açısından yeterli olduğunu düşünen ve kararını kesin olarak veremeyen öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ben öğretmenlik mesleğini seviyorum, severek yapıyorum. Ama günümüzde çokta rahat değil. Herkes karışıyor. Herkes bir şeyler söylüyor. Hayalimizdeki yapmak istediğimiz şeyle uygulamadaki yaptığımız şeyler tam da örtüşemiyor. Prosedürler bazen önümüzü kesebiliyor. Yapmak istediklerimizi bazen yapamıyoruz. (K12)

Benim için, kendi dönemimde tercih yaparken çok cazip bir meslekti. Şu an bazen düşündüğümde öğretmenlik mesleğini seçer miyim? Seçmezdim herhalde diye düşündüğüm olmuyor değil. Gerçekten sorumlulukları ve yükümlülükleri çok fazla. Canla uğraşmak ve cana bir şeyler katmak gerçekten zormuş. Başka şeylerde yapabilirim diye düşünüyorum. Öğrenciye bir şey öğretmek ve onu görmek gerçekten büyük bir tat. Dolayısıyla ikilem arasında kalıyorum. (K6)

Öğretmenlerin “Öğretmenlik mesleği statüsü ve saygınlığı hakkında düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik değerlendirmeleri tablo 4.17.’de verilmiştir.

Tablo 4.17. Öğretmenlerin statü değerlendirmeleri.

Tema	Alt Tema
Statü	Yüksek düzeyde görenler
	Orta düzeyde görenler
	Düşük düzeyde görenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin statü değerlendirmeleri öğretmenlik mesleği statüsünü yüksek düzeyde, orta düzeyde ve düşük düzeyde görenler olmak üzere alt temalara

ayrılmıştır. Öğretmenlik mesleği statüsünü yüksek düzeyde görenlerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Halen toplum nezdinde öğretmenlik mesleğinin saygınlığını koruduğunu söyleyebiliriz birçok mesleğe göre. (K14)

Toplumdaki dediğim gibi yani baktığımızda çok saygın bir meslek. İcraata baktığımızda pek de değil ama statü olarak sorduğunuz zaman en yukardadır benim gözümde. (K3)

Öğretmenlik mesleği statüsünü orta düzeyde görenlerin görüşlerinden bazıları ise:

Öğretmenlik mesleğinin saygınlığı statüsü karşılaştırdığım mesleğe bağlı tabii ki de. Biz saygınlık ve statü olarak ortalarda olduğumuzu düşünüyorum. Aşağıda değiliz. O kadar da kötü bir bakış açısı yok bence. Git gide düştüğümüzü söyleyebilirim. (K10)

Çok serzenişli gibi oluyorum ama saygınlık açısından çok iyi bir yerde olduğumuzu düşünmüyorum. Bir polis kadar, doktor kadar toplumun bize karşı bir saygınlık duyduğunu düşünmüyorum. Ben böyle hissediyorum. Derecelendirme yaparsak orta diyebilirim. (K11)

Öğretmenlik mesleği diğer mesleklere göre kıyasla saygınlık ve statü olarak ortalarda yer almaktadır. Geçmişte belki en üstlerdeydi. Eskiden öğretmenimizi gördüğümüz zaman başımıza eğerdik, boğazımız kururdu. Fakat günümüzde ise çocuklar öğretmenle dalga geçiyorlar. (K12)

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği statüsünü düşük görenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Öğretmenliğin ne saygısı var ne statüsü var. İnsanlar çocuklarına diyorlar ki hiçbir şey olamazsan bir öğretmen ol bari. Saygınlığımız da yok. Yine öğretmenliğin statüsünün de olduğunu düşünmüyorum. Var mı? Çok emekle geliyorsunuz. Artık gerçekten öğretmen olmak çok zor. Emekle geliyorsun, aşman gereken bir mülakatın var, en az 80'in üzerinde alman gereken bir KPSS notun var. Çok emekle geliyorsun ama toplumda gereken statüyü görmüyorsunuz. (K2)

Bazen ara ara anketler yapılıyor. Öğretmenlik mesleğinin saygınlığı çok yükseklerde çıkıyor. Ben buna şaşırıyorum açıkçası. Yani çok saygın bir meslek grubunda olduğumuzu düşünmüyorum. Derecelendirme yaparsak öğretmenlik mesleği statüsünün düşük bir yerde olduğunu söyleyebilirim. (K4)

Öğretmenlik mesleği statüsünü orta ve düşük düzeyde gören öğretmenlerden bazısı bu durum hakkında tespitlerde bulunmuşlardır. Bu tespitler:

Bunun sebebi yine ekonomiden geçiyor. Ayrıca iletişim organlarında özellikle tv de ve diğer medya alanlarında öğretmenlerle ilgili olumsuz örnekler çok fazla ön planda tutuluyor ve insanlar bunu çok sorguluyor. (K1)

Bunun sebebinin ise bir defa kalabalığız ama birlik değiliz. Çalıştığımız meslek grubunda olumsuz insanlar var. İşini severek yapmayan, savsaklayan insanlar var. Onlar bence imajımızı kötü etkiliyorlar. Ayrıca bakanlık uygulamaları zaman zaman bizleri olumsuz etkiliyor. Veli eskiden öğrencisini gözü kapalı öğretmene teslim ederken,

güvenirken şu anda bunun olmadığını düşünüyorum. Veli en küçük bir çatlama da öğretmeni suçlayıcı konuşabiliyor. Farklı kademelerde farklı uygulamalar olabiliyor. (K10)

Yine velilerin öğretmenlerin yaptığı davranışlara karşı en küçük yaşanan bir olayı bile büyütmesi, şikâyet etmesi, soruşturma açılması, ifadelerin verilmesi durumlarında bırakılırsa maalesef olmaz. (K12)

Öğretmenlerin “Öğretmenlerle ilgili haberlerde medyanın tutumunu nasıl görüyorsunuz?” sorusuna yönelik değerlendirmeleri tablo 4.18.’de verilmiştir.

Tablo 4.18. Öğretmenlerin medyanın tutumu değerlendirmeleri.

Tema	Alt Tema
Medyanın Tutumu	Olumlu Tavır
	Olumsuz Tavır

Araştırmaya katılan öğretmenlerin değerlendirmeleri, medyanın tutumu olumlu ve olumsuz tavırda görenler olarak iki alt temaya ayrılmıştır. Öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün değerlendirmesi, medyanın tutumunun olumsuz tavırda olduğu şeklindedir. Sadece bir öğretmen medyayı öğretmenlere karşı olumlu tavır sergilediği yönünde değerlendirmiş olup görüşü şu şekildedir:

Medyadan zaman zaman olumlu destekler görüyoruz. Özellikle şiddet konularında haberler yapılıyor. Özellikle pandemi döneminde bizi oturarak gösteren ünlü gazeteciler de vardı açıkçası. Medyayı etkiliyor açıkçası bu hatta. Medyanın öğretmenlere karşı tavrının iyi olduğunu düşünüyorum. (K11)

Yukarıdaki öğretmen haricinde tüm öğretmenler medyayı olumsuz tavır içerisinde bulduğunu ifade etmiştir. Görüşmelerde medyaya karşı ağır eleştirilerde bulunmuşlardır. Bu eleştirilerden bazıları şunlardır:

Ben medyanın yeteri kadar da öğretmene saygın davrandığını düşünmüyorum. Medyanın saygın davranmadığı bir yerde de toplumdan saygı bekleyemeyiz. Çünkü çoğu yöneten şey medyadır. Yeteri kadar seviyeli ve saygılı olduklarını düşünmüyorum. Ben biraz saldırgan olduğunu düşünüyorum öğretmenlere karşı medyanın. Bazı şeyleri biraz abarttığını düşünüyorum. (K3)

Medya bize ön yargı içerisinde. İki ay tatil yapıp 15 gün tatil, aralarda tatilleriniz var deyip bizi çok iyi göstermiyorlar. Medya kötü haberlerimizi çok ön plana çıkarıyor. Çok emek veren öğretmenlerin haberlerinin yapıldığını düşünmüyorum ama farklı yönlerde ki haberler hemen haber yapılabiliyor. (K6)

Medyanın tutumu linç edici şekilde. Çünkü öğretmenlerden taraf olmayıp daha çok karşı tarafı seçen, veliyi seçen, toplumu seçen bir tavır içerisinde. Örneğin bir gazetecinin yapmış olduğu konuşmalar açıklamalar öğretmenlik mesleğinin onurunu saygınlığını dejenere etmiş durumda. (K7)

Medya, insan havadan nem kapar ya medyada öğretmenden bir haber kapar mıyım gibi bir tavır içerisinde. O öğretmenlerin olumsuz davranışlarını çok ön plana çıkarıp öğretmenliği yıprata bilir miyim, bakanlığı yıpratır mıyım? Öğretmenin ne kadar değersizleştirilebilir, öğrenci ve veliyi ne kadar üste çıkarabilirim, onları nasıl baskın hale getirebilirim, öğretmeni nasıl değersizleştirilebilir rolünde maalesef Türk medyası. Bize karşı olumsuz tavırdalar. (K8)

Medya maalesef öğretmenlerin yanında değil. Öğretmenleri hep kötü gösteriyor. Örneğin öğretmenlerin güzel çalışmalarının yüzde yirmisini güzel gösteriyorsa geri kalanını kötü örneklerden seçiyor. Şiddet, cinsel olaylar gibi kötü örnekler yer alıyor. Genelde öğretmenleri kötü göstermeye çalışıyorlar. Bu yüzden medyanın çok yanımızda olduğunu düşünmüyorum. (K9)

Medya öğretmenlerin sorunlarını 24 Kasım'dan 24 Kasım'a hatırlıyor sadece. O gün zavallı bir öğretmen portresi inşa ediliyor. Bir algı yaratılıyor. O zavallı öğretmen portresinden bombardıman tutuluyor. (K13)

Medya, olayların ve yaşanan durumun şekline ve özelliğine bakarak bir tavır sergilemekte. Eğer ki haber niteliği yüksek bir olay varsa ve öğretmen suçluysa hiç öğretmenlerin gözünün yaşına bakmamaktadırlar. (K16)

“Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için öğretmenler tarafından neler yapılabilir?” sorusu öğretmenlere sorulmuş ve gelen cevapların tümü kaydedilmiştir. Gelen cevaplar kendi içlerinde uygun olan alt temalara dağıtılmış ve frekans dağılımları tablo 4.19.'da verilmiştir.

Tablo 4.19. Öğretmenlerin mesleki imajının iyileştirilmesi konusunda önerileri bulguları.

Tema			Alt Tema
Öğretmenler Gerekenler	Tarafından	Yapılması	Kendilerini sürekli geliştirmeli
			Olumlu davranış sergileme
			Birlik/beraberliğin artması
			Birbirlerine benzeyen öğretmenler
			Rol model öğretmen

Tablo 4.19. incelendiğinde ÖMİ'nin iyileştirilmesi konusunda frekansı en yüksek öneri kendilerini sürekli geliştirmeli önerisi olmuştur. Bu önerilerden bazıları ise şunlardır:

Bence öğretmenler için mesleki gelişim kursları, seminerler, etkinlikler sürekli devam etmeli. Hayat boyu öğrenme parolasıyla hareket etmeliyiz. Hangi yaşta olursa olsun bütün öğretmenler teknolojiyi çok iyi kullanması gerekiyor. Sınıfını inovasyonla değiştirmesi gerekiyor. (K7)

Öğretmenler yetkinliğini kesinlikle artırmalı. Akademik anlamda güncel kalmalı, davranışsal olarak çocukların gelişim düzeylerine uygun davranmamız çok çok önemli. Yani kendimizi yenilememiz gerekiyor. Sürekli değişim içinde olmamız gerekiyor. Hiçbir zaman dünde kalmamamız gerekiyor. (K15)

Kendimizi geliştirebiliriz, mesleki anlamda, daha iyi neler yapabiliriz gibi çalışmalarla sürekli yenilenmeliyiz. Aslında aldığımız kurslar ve seminerlerin çokta işe yaradığını düşünmüyorum. Bu nedenle bireysel gelişimimize daha çok önem vermeliyiz. (K9)

Öğretmenlerin kendilerini sürekli geliştirmeli önerisinden sonra öğretmenler olumlu davranış sergileme önerilerinde bulunmuşlardır. Bu önerilerden bazıları:

Öğretmenler, toplumla ve öğrencileri ile daha çok vakit geçirmeli. Sosyal aktivitelerin sayısı ve saati artmalı. Öğrenci ve velileri ile iletişimde güçlendirmeli. Ayrıca veli ile olan ilişkilerimizi güçlendirip kendimizi daha doğru ifade edebilirsek başarıya ulaşabiliriz. (K12)

Öğretmenler öğretmenlik mesleği imajının düzeltilmesi konusunda öğretmenler olarak mesleki ve ahlaki değerlerimizi korumak en baştaki görevimiz. Bunları yaparsak biz zaten imajımızı saygınlığımızı kazanabiliriz. (K14)

Öğretmenler görüşmeler esnasında birlikte hareket etme konusunda öğretmenlerin eksiklerinin olduğu, ÖMİ'nin iyileştirilmesi adına birlik ve beraberliğin sağlanması konusunda önerilerde bulunmuşlardır.

Öncelikle öğretmenler olarak hep birlikte hareket etmeliyiz. Verdiğimiz eğitim kalitesi birbirine yakın olmalı. Herkes eşit bir eğitimden faydalanabilmeli. (K6)

Belki sesimizi biraz daha duyurmaya çalışabiliriz. Duyan olursa tabii ki. Sorunlarımızı herkesin dillendirilmesi gerekiyor. (K4)

ÖMİ'nin iyileştirilmesi konusunda birbirine benzeyen öğretmenler olmamız ve davranışlarımızla topluma ve öğrencilerimize rol model olmamızın katkı sağlayacağını düşünen öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Çok standart değiliz biraz da ondan kaynaklanıyor. Mesela aynı veli birkaç öğretmen görüyor ve diyor ki x öğretmeni şöyleydi, siz böylesiniz, filanca şöyleydi. Şu okulda böyle yapılıyor, sizde böyle yapılıyor. Bence önce bunun bir standarda oturması gerekiyor benim kendi kanaatim bu. O yüzden de imajı düzeltmenin en kolay yolu benim tahminimce standart getirmektir. Konuşmamız, kurduğumuz cümleler, veliye yaklaşımımız veya onların yaptığı bir şeye verdiğimiz tepkiler birbirine yakın olursa o zaman bu imaj bence daha kolay düzelebilir diye düşünüyorum. (K3)

Bazı öğretmenlerimiz dağınık bazısı samimi davranıyor. Hepimizin aynı şekilde davranması lazım. Buda çok zor bence. Öğretmenler olarak maalesef dağınık davranıyoruz. Bazı öğretmenler veli ile çok samimi iken bazısı ise hiç samimi olmuyor. Bence bunları bir ayarda tutmamız gerekiyor. (K10)

Kişilik diyorum hocam benim için burada bitiyor. Biz her şeyi ile topluma örneğiz. Tavrımızla, tarzımızla, konuşma şeklimizle veliye ve öğrenciye yaklaşımımızla, giyimimizle, her şeyimizle karakterimizle, veliye topluma öğrenciye örnek teşkil ediyoruz. İyi örnek olmalıyız. (K2)

“Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için toplum tarafından neler yapılabilir?” sorusu öğretmenlere sorulmuş ve gelen cevapların tümü kaydedilmiştir. Gelen cevaplar kendi içlerinde uygun olan alt temalara dağıtılmış ve frekans dağılımları tablo 4.20’de verilmiştir. Araştırmaya katılan 2 öğretmen bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 4.20. Öğretmenlere göre toplum tarafından yapılması gerekenlere dair önerileri.

Tema	Alt Tema
Öğretmenlere göre toplum tarafından yapılması gerekenler	Toplumun güvenmesi
	Saygılı toplum
	Bilinçli toplum
	Dürüst toplum

Tablo 4.20. incelendiğinde öğretmenler toplumdan en çok öğretmenlere güvenilmesi konusunda görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Bize güvenmeli. Veli, toplum bana güvenmeli. Gerçekten öğrencinin arkasında olduğuma öğrencinin faydası için ileri gitmesi için uğraştığıma inanmalı. Yani her şeyin onlar için olduğuna inanmalı. Öğretmen de bu imajı karşı tarafa yansıtmalı. (K2)

Bir veli olarak çocuğun okula bakış açısı, öğretmene bakış açısını geliştirmek velinin elinde. Herhangi bir şey olduğunda ben bir öğretmene sorayım, Öğretmenle görüşeyim demek yerine öğretmenim diyorsa doğrudur gibi yaklaşım içerisinde olmalılar. (K4)

Bir kere velilerin öğretmene çok güvenmesi gerekiyor. Öğretmeni gerek eğitmeni gerek öğretici rolleri ile çocuğuna her şeyini verebileceğini bilmeli, hatta bir veliden çok daha fazlasını verebileceğine toplumun inanması gerekiyor yani öğretmenin yaptığı bazı davranışları hatta disiplinli bazı tutumları velinin çok fazla kullanmaması, eleştirmemesi, şikâyet haline getirmemesi gerekmekte. (K16)

Öğretmenler, toplumun saygılı davranmasının ve genel saygı uygulamalarının ÖMİ’ye katkı sağlayacağını düşünenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

Toplum önce öğretmene saygı duymalı. Okullarımıza saygı duymalılar. Bütün eğitim camiasına saygı duymalılar. Sevgiden önce saygı gelir çünkü. (K8)

Toplumumuzun aslında sadece öğretmenlere değil herkese saygılı davranması gerekiyor. Küçüklerin büyüklere, büyüklerin küçüklere konuşma şekli yanlış zaten. Şu anda. Kültürel olarak bir yozlaşmaya girmiş bulunmaktayız. (K9)

Bilinçli toplumun ve velilerin öğretmenlere karşı dürüst davranmalarının ÖMİ’ye katkı sağlayacağını düşünen öğretmen görüşleri ise şu şekildedir:

Toplumun gerçekten bilinçlenmesi lazım. Hani bu söyleniyor ya toplumu bilinçlendirilmeli evet toplum bilinçlendirilmeli ama öncelikle kadınlar bilinçlendirilmeli. (K3)

Öğretmenin de bir insan olduğunu unutmayın diyorum. Yani toplum öğretmeni cezalandırmamalı hemen. Öğretmen ulaşılabilir olmalı. Küçük bir olumsuz ya da

olumlu bir olayın olması onun her şeyini, verdiği kararın değersiz ya da geçersiz olduğunu göstermez Toplum bunu kendisi çocuğuna empoze edecek yani aileden başlayarak. (K1)

Veli de olabildiğince dürüst olmalı. Aklından geçirdiğini orada burada dedikodu yaparak değil uygun bir dille konuşmalı. (K3)

“Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için Millî Eğitim Bakanlığı ve siyasi aktörler tarafından neler yapılabilir?” sorusu öğretmenlere sorulmuş ve gelen cevapların tümü kaydedilmiştir. Gelen cevaplar kendi içlerinde uygun olan alt temalara dağıtılmış ve frekans dağılımları tablo 4.21.’de verilmiştir.

Tablo 4.21. Öğretmenlere göre MEB ve siyasi aktörler tarafından yapılması gerekenlere dair önerileri.

Tema	Alt Tema
Öğretmenlere göre MEB ve siyasi aktörlerin yapması gerekenler	Sahip çıkmalı
	Reklam yapmalı/artırmalı
	Ekonomik refahı sağlamalı
	Yetki vermeli
	Sosyal, kültürel faaliyetler
	Mevzuat değişiklikleri
	Liyakatli yöneticiler atanmalı
	Yetiştirmeli/güncelleştirmeli
	Projeler geliştirmeli
	Eski uygulamalara dönülmeli
	Çürükleri elemeli
	Medya yönlendirilmeli

ÖMİ’nin iyileştirilmesi konusunda öğretmenlerin MEB ve siyasi aktörlerin yapması gerektiği önerileri yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablo 4.21.’e göre öğretmenlerin en çok yapılmasını istedikleri sahip çıkmalı alt teması olmuştur. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Millî Eğitim Bakanlığı’nın öğretmene sahip çıkması lazım. (K1)

Yine Bakanlığımız öğretmenden yana tavır içinde olmalı, yönetmeliklerle, kanunlarla. (K7)

Bakanlığımızın sadece velilerin görüşlerine değil öğretmenlerimizin de görüşlerine saygı duyması gerekiyor. Şu an maalesef veli odaklı bir politika yürütülmekte. Veli ve öğrenci taleplerine göre sistemimiz ilerliyor. Öğretmenlerin düşüncelerine ve fikirlerine göre yol haritaları çizilmeli. (K9)

Bakanlığımız öğretmenleri korumacı yaklaşabilir. Öğretmen kendini savunurken bakanlığında destek olması gerekmektedir. (K12)

Öğretmen çok çabuk şikâyet edilebilir, öğretmene çok çabuk dokunabilir, çok çabuk eleştirilebilir olmaması gerekiyor. Öğretmen üniversite bitirmiş, yıllarını çocuk gelişimine öğrenci gelişimine vermiş bir kişi olarak yetkin biri olarak görülmeli ve bu

kadar çabuk sorgulanmamalı diye düşünüyorum. Yani her şeyi görmezden gelinmemeli ama hemen şikâyet edilebilen en küçük konularda bile şikâyet edilebilen her konuya soruşturma açılabilen bir meslek olmamalı. Böyle olduğu zamanlarda öğretmenin eli kolu bağlanmaktadır. (K15)

Öğretmen değerlendirmelerine göre öne çıkan diğer bir konu reklam yapmalı/artmalı alt teması olmuştur. Bu şekilde düşünen öğretmen görüşlerine örnekler:

Öğretmenliğin yan gelip yatılan bir meslek olmaktan çıkarıp öğretmenlerin çok çalıştığı, fedakârca çalıştığı bir meslek olduğu ön plana çıkarılabilir. Başarılı öğretmenler incelenebilir neler yaptığı ile ilgili. Ülkemizin çeşitli yerlerinde öğretmenlerimizin fedakârca yaptığı Bakanlığımız tarafından topluma açıklanırsa, topluma yansıtılırsa, bu öğretmenler ödüllendirilirse öğretmenlerin saygısı ve sevgisi daha da artacaktır. (K8)

Bakanlık öğretmen çalışmalarını, özverilerinden, özverilerini velilerin görebileceği mecralarda göstermeli. Karşlarına sık sık çıkarmalı. Yayınlar yapılabilir. (K10)

Öğretmenler ayrıca sadece 24 Kasım'da anılmamalı diğer gün ve zamanlarda da yeterince anılmalı ve her platformda bu gösterilmelidir. (K16)

Kamuoyu, siyasiler ya da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından mesleki dezenformasyonu ve mesleki imaj kaybını önlemek adına çeşitli çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar arasında mesela; mesleki tanıtım çalışmaları olabilir, öğretmenlik mesleğinin önemi hakkında ve öğretmenlik mesleği imajının korunması konusunda çeşitli çalıştaylar yapılabilir. Siyasilere ve topluma bununla ilgili çeşitli çalışmalar yapılabilir ve algı oluşturulabilir. (K16)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bir bölümü ÖMİ'nin artması için ekonomik refahın sağlanması konusunda görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları:

Öğretmeni ekonomik yönden desteklemesi lazım. Birinci koşul ekonomik yönden destekleyecek öğretmeni. (K1)

Maaşlarımızın iyileştirilmesi gerekiyor. (K9)

Öğretmenlerin ücretleri iyileştirilebilir. (K14)

Yetki vermeli yine bazı öğretmenler tarafından görüş olarak sunulmuştur.

Bakanlığımız öğretmenlere çok daha fazla yetki vermeli, vermesi lazım. (K6)

Bazı kararlar alınırken öğretmenlere inisiyatif bırakılabilmeli, öğretmen karar alırken özgür olabilmeli. (K12)

Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımın katkı sağlayacağını düşünen öğretmen görüşleri ise:

Öğretmenler yurt dışı gezilere çıkarılabilirler. Tiyatro sanat gibi etkinliklere yönlendirilmelidir. (K1)

Avrupa'ya gidebilelim mesela başka okulları gezebilelim, inceleyebilelim. Mesela öğretmene belli bir bütçe verirsin öğretmen o bütçeyle kendine istediği kitapları alabilirsin, istediği kitapları okuyabilirsin. İsteddiği tiyatrolara gidebilirsin. İsteddiği dergileri takip edebilirsin istediği gazeteyi okusun. (K2)

Öğretmenlerin sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımları konusunda indirimler, kampanyalar yapılmasını sağlayabilirler. Böylece öğretmenlerin bu tarz etkinliklere daha fazla katılmalarını sağlayabilirler. (K14)

Öğretmenler görüşlerinde mevzuat değişikliğinin yapılmasının imajın düzeltilmesi / iyileştirilmesine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Bununla ilgili K9 kodlu öğretmen “Disiplin olmalı, düzenlemeler güncelleştirilmeli”, K4 kodlu öğretmen “sınıf tekrarı geri gelmeli” ve K1 kodlu öğretmen “Uzmanlık, uzmanlığının dışında üst şekilde statüler kazandırılması” şeklinde görüş belirtmiştir.

Liyakatli yöneticiler atanmalı diyen öğretmenlerin frekansı iki olup görüşleri şu şekildedir:

İdareciler çok yetkili kişilerden oluşturulmalı. İdareciler değiştiği zaman öğretmenler buna göre şekilleniyor. Öğretmenleri destekleyen idareciler sayesinde okul bambaşka yere geldi. Dar kafalı cezalandırıcı ve öğretmenine güvenmeyen idareciler geldiği zaman biz biraz daha geriledik. Eğitim yönünden de geriledik. (K1)

Siyasi aktörler hangi görüşten olursa olsun eğitime gerçekten gönül vermiş insanları tepeye getirmesi gerekiyor. Liyakatli yöneticiler seçilmeli. Benim adamım, bizden anlayışı hiç olmamalı. İnsanların mesleki gelişimine, liyakatine, kariyerine göre insanlar belirli yerlere gelmeli. Öğretmenlerimize değer veren yöneticilerimiz idarecilerimiz olduğu zaman çok daha güzel olacak diye düşünüyorum. (K7)

MEB ve siyasi aktörlerin yapması gerekenlere dair diğer bir değerlendirme ise yetiştirmeli / güncelleştirmeli şeklinde olmuştur. Bu öğretmenlerin görüşleri:

Özellikle donanım olması için kurslara seminere ağırlık vermesi lazım. Seminer dönemlerinde yetkili ve bilgili kişiler tarafından eğitimler verilmeli. (K1)

Öğretmenlik mesleğine başladıktan sonra öğretmenlerin sürekli olarak kişilik, kariyer ve mesleki donanımsal olarak güncel kalması sağlanmalıdır. (K16)

Yukarıda öğretmenler tarafından getirilen öneriler dışında projeler geliştirmeli, eski uygulamalara dönmeli, çürükleri elemeli ve medya yönlendirilmeli diyen öğretmenlerin görüşleri ise sıralı olarak şu şekildedir:

Öğretmenlerin itibarını yükseltecek, öğretmenlere saygıyı artıracak projeler yapılabilir bakanlığımız tarafından. (K8)

Zaten son yıllarda öğretmenlik mesleği imajının düşmesinin sebebi olarak Millî Eğitim Bakanlığı'nın yaptıklarının bir sonucu olarak gerçekleştiğini düşünüyorum. Eskiden ne yapıyorlarsa onu yapsınlar mesela. Geriye bir dönüş olmalı bence. (K4)

Ben öğretmenlik hayatımda çok eksiği olan öğretmenler gördüm psikolojik yönden fiziksel olarak bu öğretmenler başladığı gibi devam ettiler. Bunlarda yerinden alınmalı. (K1)

İkinci olarak medyayı bir şekilde yönlendirecek yönetecek. (K1)

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde tez çalışmasına ilişkin sonuç ve tartışma ile önerilere yer verilecektir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Karma yöntem araştırması deseniyle yürütülen bu çalışmada öğretmenlik mesleği imajı ile ilgili nicel ve nitel veriler ayrı olarak toplanmıştır. Araştırmanın nitel verilerine göre; öğretmenlerin çoğunluğu, öğretmenlik mesleği imajının olumsuz/kötü düzeyde olduğu şeklinde değerlendirmişlerdir. Nicel verilere göre ise öğretmenlik mesleği imajının orta düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Nicel verilerin toplandığı ÖMİ ölçeği alt boyutlarından öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri, statü ve mesleki cazibe alt boyutları yüksek düzeyde, toplumsal algı ve medya alt boyutları düşük düzeyde ölçülmüştür. Nitel verilere göre ise öğretmenlerin çoğunluğu; statü, mesleki cazibe, toplumsal algı ve medya değerlendirmelerinin yine olumsuz olduğu yönünde değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Elde edilen veriler birlikte değerlendirildiğinde toplumsal algı ve medya için öğretmenlerin ankete verdikleri yanıtlar ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgular birbirini destekler niteliktedir. Diğer alt boyutlarda ise farklılaşma olduğu görülmektedir. Araştırmanın verileri Covid-19 pandemisi döneminde toplanmıştır. Nicel verilerin toplanma süreci pandeminin başlarında iken nitel verilerin elde edilmesi ise okulların kapalı olduğu, uzaktan eğitim faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştirildiği döneme denk gelmiştir. Bu farklılığın nedeni, pandemi sürecinde öğretmenlerin çok yorulması, buna karşılık yapılan çalışmaların toplum tarafından yeterince bilinmemesi ve toplumsal algının değişmesi gibi faktörlerden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu dönemde medyada öğretmenler ile ilgili yapılan haksız eleştirilerin etkisi olabilir.

Konya ili merkez ilçeleri olan Selçuklu, Meram ve Karatay'da yürütülen bu araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenlik mesleği imajı demografik değişkenlere göre ne düzeydedir?” şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ÖMİ ölçeğine verdikleri cevapların puan ortalamaları $\bar{x}=2,95$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajı hakkındaki görüşleri orta düzeyde bulunmuştur. Doğan ve Bayrak'ın (2019) aynı ölçeğin kullanıldığı çalışmasında mesleki imajın genel görünümü orta düzeyde bulunmuştur. Yine Cansız'ın (2019) yaptığı çalışmada öğretmenlerin genel mesleki imaj algıları orta düzeyde bulunmuştur. Sönmez ve Cemaloğlu'nun (2017)

araştırmasında ise öğretmenlik mesleğinin genel görünümü düşük düzeyde bulunmuştur. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, Doğan ve Bayrak (2019) ile Cansız'ın (2019) bulguları ile örtüşmekteyken Sönmez ve Cemaloğlu'nun (2017) bulguları arasında farklılık bulunmaktadır.

Demografik değişkenlere göre, puan ortalamalarına bakıldığı zaman en yüksek puan ortalamasının kıdem değişkeninde 1-5 yıl kıdemi olan öğretmenlerde, en düşük puan ortalamasının ise okul türü değişkeninde liselerde görev yapan öğretmenlerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 1-5 yıl kıdemi olan öğretmenlerin puan ortalamalarının yüksek olmasının nedeni meslekleriyle ilgili henüz olumsuzluklarla karşılaşmamış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Liselerde görev yapan öğretmenlerin puan ortalamalarının düşük olmasının nedenleri ise diğer okul türlerine göre; sınavlar ve sınıf tekrarları, öğrenci disiplin sorunları, veli beklentilerinin artması gibi durumlarla daha fazla karşılaşılıyor olmalarından kaynaklanabilir.

Demografik değişkenlerden cinsiyet değişkenine göre, kadın öğretmenler ile erkek öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajı hakkında görüşleri orta düzeyde bulunmuştur. Bulgular daha dikkatli incelendiğinde kadın öğretmenlerin puan ortalamaları erkek öğretmenlerden biraz daha fazla olmasına rağmen yapılan t testinde bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Dolayısıyla kadın ve erkek öğretmenler öğretmenlik mesleği imajı hakkında benzer görüşlere sahiptirler. Ünsal'ın (2015) öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajları hakkındaki görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler isimli araştırmasında cinsiyet değişkenine göre herhangi bir anlamlılık tespit edilememiş olup bu çalışma bulguları ile benzer sonuca ulaşılmıştır.

Eğitim durumu değişkenine göre hem lisans hem de lisansüstü mezunu öğretmenlerin cevap ortalamaları orta düzeyde bulunmuştur. Yapılan t testi sonucuna göre, lisans mezunu öğretmenlerin puan ortalamaları ile lisansüstü mezunu öğretmenlerin puan ortalamaları arasında ($2,96 > 2,93$) herhangi bir anlamlı farklılık (p değeri ,663) bulunmamıştır. Medeni durum değişkenine göre bekar ve evli öğretmenler birbirlerine çok yakın cevap ortalamasında bulunmuşlar (2,96 ve 2,95), analiz sonucunda herhangi bir anlamlılık ortaya çıkmamıştır. Yaş değişkenine göre en yüksek ortalama 20-30 yaş aralığında bulunan öğretmenlerce sağlanmış, fakat diğer gruplarla istatistiksel bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Okul türü değişkeninde ilkokullarda, okul öncesi eğitim kurumlarında ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları birbirlerine yakinken (3,00; 2,99 ve 2,97); liselerde görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları (2,81) biraz ayrılmıştır. Yapılan analizde p değeri ,013 bulunmuş ve anlamlı

bir farklılık gözlenmemiştir. Branş değişkenine göre sözel, sayısal ve genel yetenek alanlarında görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları arasında herhangi bir anlamlı farklılık sonucuna ulaşılmamıştır. Kıdem değişkenine göre 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 16 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamaları birbirlerine yakinken (2,96; 2,94; 2,95) 1-5 yıl kıdemi olan öğretmenlerin puan ortalamaları (3,18) ile daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analizler sonucunda demografik değişkenlere göre, puan ortalamaları arasında herhangi bir anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Bu sonuçlara göre, öğretmenlerin tamamının benzer düşüncelere sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğretmenlik mesleği imajı alt boyut puan ortalamaları demografik değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?” sorusudur. Araştırmada kullanılan ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri, toplumsal algı, mesleki cazibe, statü ve medyadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutu puan ortalamaları yüksek düzeyde ölçülmüştür. İlgili alt boyutun sadece “23.Günümüzde öğretmenler, ‘takım’ olarak aynı hedef için hareket etmektedirler.” maddesi ise orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuca göre, öğretmenlerin kendilerinin ve meslektaşlarının mesleki ve kişisel özelliklerini olumlu gördükleri söylenebilir.

Öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri alt boyutu puan ortalamaları demografik değişkenlere göre incelendiğinde; cinsiyet, eğitim durumu, yaş, medeni durum, görev yapılan okul türü, branş ve kıdeme göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin benzer düşüncede oldukları savunulabilir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda öğretmenlik; devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir denilmektedir (MEB, 1973). Yine Yıldırım vd. ’ne göre (2011) öğretmenlik mesleği profesyonellik gerektiren özel bir meslektir. Araştırma bulguları ile öğretmenler, meslektaşlarının ihtisas mesleği özelliğine uygun davrandıklarını gözlemledikleri sonucuna ulaşılabilir. Doğan ve Bayrak (2019) araştırmasında öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikler alt boyutu puan ortalamalarını iyi düzeyde bulmuştur. Araştırma bulguları bu alt boyut yönüyle benzemektedir.

ÖMİ ölçeğinin ikinci alt boyutu toplumsal algı alt boyutudur. Öğretmenlerin bu alt boyut için puan ortalamaları düşük düzeyde belirlenmiştir. Toplumsal algı alt boyutu puan ortalamalarının demografik değişkenlerden cinsiyet, eğitim durumu, yaş, medeni durum,

çalışılan okul türü, branş ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Ceviz (2018) öğretmenlerin bakış açısıyla toplumun öğretmenlik mesleğini nasıl gördüğüne ilişkin araştırmasında, öğretmen algılarının “orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Doğan ve Bayrak (2019) ise araştırmasında toplumsal algıyı düşük düzeyde tespit etmiştir. Bu araştırmanın bulguları Doğan ve Bayrak’ın (2019) bulguları ile örtüşürken Ceviz’in (2018) bulguları ile örtüşmemektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulgu mesleki cazibe alt boyutu yüksek düzeyde bulunmuştur. Mesleki cazibe alt boyutu içerisinde yer alan sadece “6. Çocuklarımı / yakınlarımı / öğrencilerimi öğretmen olmaları için teşvik ederim.” maddesi ise $\bar{x}=3,26$ ortalamasına sahiptir ve bu madde orta düzeyde bulunmuştur. Öğretmenler kendileri açısından mesleklerini cazip bulurken başkalarına önerme eğiliminde olmadıkları tespit edilmiştir. Walhout’a (2011) göre, öğretmenlik mesleği birçok insan için cazip bir meslektir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin büyük bir bölümünün mesleklerini cazip buldukları söylenebilir. Doğan ve Bayrak (2019) çalışmasında mesleki cazibe alt boyutunu iyi düzey olarak tespit etmiş olup bu araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin cinsiyet, eğitim durumu, yaş, medeni durum, okul türü, branş ve kıdem değişkenlerine göre mesleki cazibe alt boyut puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir.

Statü alt boyutunda öğretmenlerin puan ortalamaları yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğretmenlerin demografik değişkenlerine göre ise statü alt boyutu puan ortalamalarında tüm değişkenler için anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Şenol (2020) öğretmenlerin mesleki statü algılarının orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Ulutaş (2017) çalışmasında ise öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun mesleklerinin mevcut statüsünü düşük bulduğunu belirlemiştir. Mutluer (2018) ise kıdemli ve emekli öğretmenlerle yaptığı çalışmasında öğretmenlik mesleği statüsü ile ilgili olumsuz görüş taşıdıklarını belirlemiştir. Bu araştırmanın bulguları bahsi geçen diğer araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir.

Medya alt boyutunda öğretmen yanıtlarının puan ortalamaları düşük düzeyde bulunmuştur. Demografik değişkenler özelinde yapılan analizler sonucunda medya alt boyutu puan ortalamalarının anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Doğan ve Bayrak’ın (2019) araştırmasında benzer bulgulara ulaşılmış olup bu araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Akcan ve Polat (2016) eğitim konulu Türk filmlerinde öğretmen imajı konulu araştırma yürütmüş; araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin görsel açıdan oldukça iyi bir imaja sahip olduklarını saptamıştır. Bu araştırma bulguları ile örtüşmemektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğretmenler öğretmenlik mesleği imajını toplumun gözünden ve kendileri nasıl görmektedir?” şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmada görüşme yöntemiyle elde edilen bulgular ile uygulanan ölçekten elde edilen bulgular arasında ciddi derecede farklılık olduğu gözlenmiştir. Öğretmenlere sorulan “Öğretmenlik mesleği imajı hakkında neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir bölümü öğretmenlik mesleği imajı ile ilgili olumsuz yorumlarda bulunmuşlardır. 16 katılımcıdan 14’ü öğretmenlik mesleği imajının kötü düzeyde, 1 öğretmenin ise orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan sadece 1 öğretmen öğretmenlik mesleği imajının iyi düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin çok büyük bir bölümü öğretmenlik mesleği imajını olumsuz görmektedir. Olumsuz değerlendirmede bulunan öğretmenlerin cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, okul türü, branş ve kıdem gibi demografik değişken gözetmeksizin her gruptan benzer değerlendirmelerin yapıldığı görülmüştür. Özdemir ve Orhan (2019) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin çoğunluğunun mesleki imajları hakkında olumsuz, az sayıda öğretmenin ise olumlu görüşe sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Benzer bulgulara ulaştığından bu araştırma bulguları ile örtüşmektedir.

Tüm dünyada etkisini gösteren Covid-19 pandemisi Türkiye’de de etkisini göstermiş, buna bağlı olarak eğitim alanında bazı zaruri değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Pandemi; eğitim öğretimin aksamasına, öğretim yöntem ve metotlarının yüz yüze eğitim yapılamaması nedenleriyle farklılaşmasına sebep olmuştur. Bu dönemde dersler online ve uzaktan eğitim olacak şekilde devam ettirilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin pandemi döneminde iş yükleri artmış, boş zaman kavramları kalmamıştır (Metin vd., 2021). İş yüklerinin artmasına ve daha yoğun çalışmalarına rağmen öğretmenlerden bazıları öğretmenlik mesleği imajının bu dönemde ciddi zararlar gördüğünü belirtmişlerdir. Bu dönemde öğretmenleri oturan, evden çalışan ve bunun üstüne para kazanan bir meslek grubu oldukları yönünde hedef gösterildiklerini belirten değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca bu dönemde öğretmenlerin meslek imajı değerlendirmelerinde olumsuz yönde değişiklik olduğu gözlenmiştir. Öğretmenlerin daha fazla çalışma, daha fazla emeklerine rağmen mesleki imajlarının olumsuz yönde etkilenmesinin medya kaynaklı olduğunu düşünen öğretmenler bulunmaktadır. Swetnam (1992) medyanın öğretmenlik mesleğine yönelik bireysel ve toplumsal algının şekillenmesinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmektedir. Atmaca’nın (2020) araştırmasına göre öğretmenler medyaya yansıyan olumsuz haberlerin öğretmen kimliğini örselediği ve toplumun imgeleminde olması gereken

konumdan uzaklaştırdığı sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin pandemi döneminde algılarının olumsuz yönde değişmesinde medyanın etkisinin olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğretmenler öğretmenlik mesleği imajının geçmişte daha iyi bir konumda iken günümüzde ise daha olumsuz bir duruma gerilediğini belirtmişlerdir. Özellikle kıdem değişkeni 10 yıl ve üzerinde olan öğretmenler bu duruma daha çok değinmişlerdir. Kıdemi daha az olan öğretmenler ise kendilerinden kıdemli öğretmenlerden duydukları, dinledikleri örneklerden bahsetmişlerdir. Bu gerilemenin sebebini ise üst yöneticilerin konuşma ve tavırlarına, medyaya, öğretmen atama sorunlarına, ekonomik nedenlere vb. gibi durumların sebep olduğunu düşünmektedirler. Özdemir ve Orhan (2019) öğretmenlerin mesleki imajlarının geçmişe oranla daha kötü durumda olduğu bulgularına ulaşmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular benzer olduklarından örtüşme göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmenler görev yapılan bölgenin öğretmenlik mesleği imajı algısında etkili olduğunu düşünenler bulunmaktadır. Bu öğretmenler doğu illerinde toplumun kendilerine daha saygılı davrandığını, bakış açısı olarak daha güzel olduğu şeklinde değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Özoğlu (2010) kırsal bölgelerde öğretmenlerin statüsünün kentsel bölgelere daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurları belirlemek üzere “Sizce öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen verilere göre öğretmen kaynaklı, öğretmen dışı kaynaklı ve hem öğretmen hem de öğretmen dışı kaynaklı olmak üzere üç temada toplandığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı öğretmenlerden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu unsurlardan en çok öne çıkanlar ise kılık kıyafet, mesleki ve kişisel özellikler, iletişim ve diğer paydaşlarla ilişkiler olmuştur. Çalışkan ve Karadağ (2010) giyim tarzının eğitim başarısını tek başına etkileyen bir faktör olmadığını ancak veli ve öğrenci üzerinde olumlu bir etki bırakarak öğretmene yönelik pozitif bir algının oluşmasını sağlayacağını belirtmiştir. Yine Çalışkan ve Yeşil’e (2005) göre öğretmenlerin statüsüne uygun olarak öğrenci ve velilerin karşısına mümkün olduğu kadar düzenli, bakımlı ve iyi giyimli olarak çıkmaları gerekmektedir. Ericksen ve Sirgy (1992) kılık kıyafetin bireye yönelik algıları etkilediğini ve bireyin kabulüne ve benlik saygısına katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Ölçüm ve Polat (2016) öğretmen imajının kuşaklar bazında değerlendirilmesi konulu çalışmasında Y kuşağı öğretmenlerinin modern ve şık; X kuşağı öğretmenlerinin görsel olarak klasik bir tarza sahip oldukları ve bebek patlaması kuşağı öğretmenlerinin ise demode bir görünüme sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlik

mesleği imajının daha iyi bir düzeyde olması için öğretmenlerin görsel açıdan iyi bir izlenim bırakmalarının çok ama çok önemli olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklerinin mesleğin imajını belirlemede önemli bir role sahip olduğu araştırmanın diğer bir sonucudur. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklerinin iyi bir seviyede olması kaliteli bir eğitim için olmazsa olmazlardandır. En iyi eğitim ancak en iyi öğretmenlerle verilebilir (Özcan, 2011:19). Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler frekansı en yüksek olandan sırasıyla; kendini geliştiren, dürüst, araştıran, saygılı, toplumun değerlerine uyan, yeniliğe açık, donanımlı, iletişim becerisi yüksek, iyi bir gözlemci, sağlam karakterli gibi özelliklere sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir. Doğan (2018) göre öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki ve kişisel özellikler öğrencilerin başarı düzeylerini artıracak olan ana etkidir. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklerinin artırılmasının eğitime sağlayacağı katkı açıktır. Bu nedenle öğretmenlere mesleki ve kişisel özelliklerini geliştirici eğitimlerin verilmesi, fırsatlar sunulması eğitimin kalitesini daha yukarılara taşıyacağını söylemek mümkündür.

İletişim ve diğer paydaşlarla olan ilişkilerin öğretmenlik mesleği imajını belirlemede etkili olması bu araştırmadan elde edilen diğer bir sonuçtur. Öğretmenlik mesleği sürekli iletişim içerisinde olmayı gerektiren bir meslektir. Dolayısıyla iletişim, öğretmenlik mesleğinin doğasında vardır. Okul yönetimi, öğrenci ve veliler, okul çevresi vb. gibi etmenler bir öğretmenin sürekli olarak iletişim halinde olduğu paydaşlardır. Bu paydaşlarla iletişimin kesilmesi eğitim ve öğretimin amacına ulaşamamasına sebebiyet verebilir.

Öğretmen değerlendirmelerine göre öğretmenlik mesleği imajını belirleyen öğretmen dışı kaynaklardan ekonomik gelir seviyesi ve toplum ile üst birimlerin söylem, tavır ve tutumlarının belirleyici olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenler gelir seviyesinin imajın belirlenmesinde önemli bir gösterge olduğunu belirtmişlerdir. Özoğlu vd., (2013) mesleki statünün genelde ilk olarak ekonomik getiri ile belirlendiğini; yine ekonomik getirinin meslek için önemli bir saygınlık unsuru olduğunu belirtmiştir. Bozbayındır (2019) çalışmasında öğretmenliğin maddi getirisinin az olmasının mesleğin statüsünü olumsuz etkileyen unsurların başında olduğunu tespit etmiştir. Küçük vd., (2013) toplumun öğretmenlik mesleğini algılama düzeyi isimli çalışmalarında öğretmenlik mesleği ile ilgili yapılan açıklamalarda sürekli olarak maaş düşüklüğüne, imkanların kısıtlılığına değinilmemeli; bu tür yapılan konuşma ve açıklamaların öğretmenleri toplum nezdinde para düşkününü insanlar gibi gösterdiğini, bu sebeple

de öğretmenliğin saygınlığının ve itibarının zedelendiği önerisinde bulunmuştur. Bu nedenle öğretmenlik mesleği imajını belirleyen etmenlerden ve öğretmen dışı kaynak olan ekonomik getiri ile ilgili açıklamalar ve konuşmalar yaparken maaş düşüklüğü ve imkân kısıtlılığı konularına değinilmesinin öğretmenlik mesleği imajını olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir. Bu konuyla ilgili açıklamalar yapılmak zorunda ise söylemlere daha fazla dikkat etmenin ve toplumu yanlış düşüncelere yönlendirecek söz ve ifadelerden kaçınılmasının daha faydalı olacağı değerlendirilmesinde bulunulabilir.

Öğretmenler öğretmenlik mesleği imajını belirleyen diğer bir unsurun toplumun görüşleri ile öğretmenin üst birimlerinin (okul, ilçe, il ve bakanlık yöneticileri) söylem, tavır ve tutumları olduğudur. Öğretmenler üstleri olan kişi ve kurumların açıklamalarına, kendilerini savunmalarına, sahip çıkmalarına özellikle dikkat etmektedirler. Kendilerini destekleyen, yanında olduklarını hissettiren tavır ve tutumlara fazlaca değer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bozbayındır (2019) öğretmenlik mesleği statüsünü olumsuz etkileyen unsurları kategorilere ayırmış, paydaşlar ile olumsuz ilişkileri, bürokrat ve siyasetçilerin olumsuz davranış ve söylemlerini, öğretmenden çok veliye ve öğrenciye değer verilmesini en önemli faktörler arasında olduğunu belirlemiştir. Elde edilen bulgular ile bu araştırma bulguları örtüşmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin gözünden toplumun öğretmenlik mesleği değerlendirmelerini belirlemek üzere “Size göre toplumumuz öğretmenlik mesleğini nasıl görmektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir bölümü toplumsal algının olumsuz olduğunu düşünmektedir. Toplumda öğretmene karşı saygının düştüğü şeklinde değerlendirmede bulunan çok sayıda öğretmen bulunmaktadır. Ünsal’ın (2015) araştırmasına katılan öğretmenlerin %76’sı öğretmenlik mesleğinin saygısının kalmadığını düşünmektedir. Yine Özcan (2018) araştırmasına katılan öğretmenlerce; öğretmenlere gösterilen saygı ve toplumun öğretmenlik mesleğine verilen değer yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Özpolat (2002) çalışmasında öğretmenlere “İçinde buldukları toplum, öğretmenlere ne kadar önem veriyor?” sorusu yöneltilmiş ve araştırmasının örnekleminde yer alan öğretmenler %49 oranında “çok” derecede cevap vermişlerdir. Yine aynı araştırmada öğretmenler, toplumun velilerden daha çok önem verdiği sonucuna ulaşmıştır. Erzen ve Epçaçan ise (2018) öğretmenlere göre öğretmenlik mesleği saygınlığını orta düzeyde olduğunu belirlemiştir. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular Ünsal (2015) ve Doğan (2018) araştırmaları ile örtüşmekte iken Özpolat (2002) ve Erzen ve Epçaçan (2018) araştırmaları ile örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan bazı öğretmenler toplumun öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumsuz olmasının sebeplerinden birinin maaş getirisinin az olması şeklinde değerlendirmede bulunmuşlardır. Toplumsal algının düşmesinin sebebini araştıran Atmaca (2020) çalışmasında, öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörleri incelemiştir. Araştırmasını 10 öğretmenle derinlemesine görüşmeler yaparak yürütmüştür. Araştırmasına katılan öğretmenler, profesyonellikten yoksun olmanın, özlük haklarında düşüş olması, medyaya yansıyan olumsuz haberlerin ve olumsuz siyasi söylemlerin öğretmen kimliğini örselediği ve toplumun imgeleminde olması gereken konumdan uzaklaştırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada ayrıca öğretmenler toplumsal algının geçmiş yıllarda daha olumlu iken günümüzde iyice azaldığı şeklinde değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Özpolat'ın 2002 yılında yaptığı araştırmada öğretmenler toplumun kendilerine çok önem verdiği bulgusuna ulaşmışken Ünsal (2015), Doğan (2018) araştırmalarında toplumsal algıyı düşük derecede bulmuşlardır. Bu araştırmalar öğretmenlerin toplumsal algısının geçmiş yıllarda daha olumlu, günümüzde daha olumsuz veya düşük şeklinde değerlendirmelerinin bilimsel bir kanıtı olabilir.

Tüm dünyada görülen Covid-19 pandemisi ülkemizi de oldukça etkilemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden bu süreçte, toplumun öğretmenlerin çalışmadıklarını, yatarak para kazandıklarını düşünenlerin olduğunu belirten değerlendirmeler yapılmıştır. Öğretmenlerden bu dönemde oldukça yıprandığını belirten görüşler gelmiştir. Toplumun bu dönemde yapılan çalışmaları, uzaktan online dersleri bir iş yapıyor muş havasında görmedikleri şeklinde değerlendirilebilir. Metin vd., (2021) uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlere daha fazla iş yükü ve yorgunluğa sebep olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Öğretmenlerin iş yükünün artması, buna bağlı olarak yorgunluğa sebebiyet vermesine rağmen toplumun bu süreçte öğretmenleri daha rahat görmesinin sebebini yapılan çalışmalardan yeterince haberdar olmadıkları şeklinde açıklanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki cazibe konusunda neler düşündüklerini belirlemek amacıyla “Öğretmenlik mesleğinin cazibesi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı öğretmenlik mesleğini cazip bulmamıştır. Öğretmenlerin diğer yarısı ise, öğretmenlik mesleğinin vermiş olduğu doyum nedeniyle kararsız kalmışlardır. Cazip bulmayanlar genel olarak maddi getirisinin düşüklüğü nedeniyle cazip bulmadıkları belirtmişlerdir. Öğretmenler hemen her dönemde, Cumhuriyetin ilk yılları dâhil, ücret bakımından, kamu görevlileri arasında, 7 ve 8'inci sıralarda maaş

almışlardır. Öğretmenlerin birçoğu, öğretmenlerin ücret sisteminin bir düzene bağlanmadan, eğitimde niteliği artırıcı çabaların fazla bir olumlu sonuç vermeyeceği görüşündedirler (Gönülaçar, 2016). Maddi getirinin bir mesleğin cazibesini doğrudan etkilediğini söylemek mümkündür. Öğretmenlerin mesleği cazip bulmayışları maaş düşüklüğü ile pekâlâ açıklanabilir. Ayrıca bu araştırmada yer almasa da kırsal bölgelerde çalışan öğretmenlerin birçok sosyal-kültürel imkanlardan mahrum kalmaları nedeniyle benzer düşüncelere sahip oldukları varsayımında bulunulabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin statü ve saygınlık konularında neler düşündüklerini belirlemek amacıyla “Öğretmenlik mesleği statüsü ve saygınlığı hakkında düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %25’i yüksek, %37,50’si ise orta düzeyde şeklinde görüş belirtmişlerdir. Yine %37,50’si ise düşük düzeyde şeklinde değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak araştırmamıza katılan öğretmenlerin görüşlerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Şenol (2020) öğretmenlerin mesleki statü algılarını orta düzeyde belirlemiştir. Kahraman ve Çelik (2020) öğretmenlerin mesleğin saygınlığına ilişkin algılarını olumlu, mesleğin statüsüne yönelik algılarının ise olumsuz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mutluer (2018) emekli ve kıdemli öğretmenlerin mesleğin sosyal statüsü ile ilgili olumsuz görüş taşıdıklarını ortaya koymuştur. Erzen ve Epçaçan (2018) öğretmenlerin toplumdaki saygınlığının orta düzeyde olduğunu saptamıştır. Ulutaş (2017) araştırmasına katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun mesleklerinin mevcut statüsünü düşük bulduğunu belirlemiştir. Gökırmak (2006) ise öğretmenlik mesleğine ilginin artmasına rağmen bu mesleğin sosyal statüsünün genel olarak düşmeye devam ettiğini belirtmektedir. Sonuç olarak Kahraman ve Çelik (2020) araştırma bulgularında mesleki saygınlığı olumlu bulması dışında yukarıda bahsi geçen araştırmaların hiçbirisinde öğretmenler, saygınlık ve statü bakımlarından mesleklerine yönelik algılarının olumlu / yüksek düzey olduğu sonucuna ulaşılammıştır. Dolayısıyla araştırmadan elde edilen bulgular ilgili araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Yine Demir ve Arı (2013) Çanakkale ilinde görev yapan öğretmenlerin yaşadıkları sorunları ortaya çıkarmayı amaçladıkları çalışmada öğretmenleri rahatsız edici sorunları sayarken toplumdaki saygınlığının düşmesinin en rahatsız edici sorunlardan olduğunu belirlemişlerdir.

Öğretmenler eğitim sisteminin en önemli öğelerinin başında yer almaktadır. Nitelikli öğretmenlerden nitelikli eğitim beklenir. Nitelikli eğitim ile eğitim sisteminin çıktılarının nitelikli olması kaçınılmazdır. Nitelikli bir eğitim sistemi için nitelikli öğretmenlere ihtiyacımız

vardır. Nitelikli öğretmen yetiştirmenin sadece yüksek maaş ödeme ile olmayacağını göz önünde bulundurulması ve toplumsal saygının ön plana çıkarılması gerekir (Özgenel vd., 2019). Bu nedenle eğitim sisteminin kalitesi ve çıktılarının nitelikli olabilmesi için toplumsal saygının yüksek olması gerektiği söylenebilir.

Araştırmacılar öğretmenlik mesleği statüsünü etkileyen pek çok etken bulmuşlardır. Kahraman ve Çelik (2020) veli ve öğrenci öğretmenlere yönelik davranışlarının, kişisel, mesleki ve örgütsel faktörlerin, öğretmen eğitimi ve atama sisteminin, sosyo-ekonomik koşulların ve toplumsal algının öğretmenlik statüsünü etkilediğini belirlemişlerdir. Ulutaş (2017) öğretmenlik statüsüne etki eden faktörleri mesleğe giriş ve mesleki eğitim, mesleğin işlevselliği, mesleğin ekonomik geliri ve statüsü, toplumsal algı ve mesleğin mevcut koşulları olarak belirlemiştir. Pişkin ve Parlar (2021) ise toplumsal statüyü, öğretmenlerin niteliklerinden kültürel ve sosyal hayatımızdaki değişikliklere, medyada kullanılan dilden politika yapıcılarının aldığı bazı kararlara, ekonomik şartlardan lisans eğitiminin kalitesine kadar pek çok etkenin rol aldığını tespit etmiştir. Bu ve benzeri araştırmaların ortak paydasında ekonomik koşullar ve öğretmen eğitimi ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleği statüsü olumlu yönde iyileştirmek istenirse bu iki etkene öncelik verilebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin medyada yer alan haberlerle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla “Öğretmenlerle ilgili haberlerde medyanın tutumunu nasıl görüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir bölümü (%93,25) medyanın tavrını olumsuz olarak değerlendirmiştir. Öğretmenler, medyanın öğretmenlere karşı ön yargılı, öğretmenleri hep kötü gösteren, linç edici bir tutum içerisinde olduğu gibi ağır eleştirilerde bulunmuşlardır.

Altun ve Kirkit (2005) okul yöneticilerinin basındaki imajını incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin basında olumsuz bir imaj çizdikleri sonucuna ulaşmıştır. Doğan ve Bayrak (2019) medyanın öğretmenlik mesleği imajına etkilerinin olumsuz olduğu ve bu olumsuzluğun genellikle bireysel öğretmen davranışlarından kaynaklanmasına rağmen tüm öğretmen camiasına genellendiği sonucuna ulaşmıştır. İlgili araştırmalar ile bu araştırma bulguları örtüşmektedir.

Atmaca (2020) öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına etki eden faktörler içerisinde medyaya yansıyan olumsuz haberlerin etkisi olduğunu belirlemiştir. Yine Bozbayındır'ın (2019) benzer bir tespiti vardır; öğretmenlik mesleğinin statüsünü olumsuz

etkileyen etmenlerde olumsuz medya yayınlarının olduğu sonucuna ulaşmıştır. Doğan (2018) medyada yer alan öğretmen kazançlarının, öğretmenlerin olumsuz davranışlarının yapılan haber ve programlarla toplumu etkilediği; ayrıca toplumun medyada görülen her şeyi doğru olarak kabul ettiği ve medyanın tarafsız olmadığı bulgularına ulaşmıştır. Swetnam (1992) medyanın öğretmenlik mesleğine yönelik bireysel ve toplumsal algının şekillenmesinde önemli bir etkisinin olduğunu ifade etmiştir. OECD'ye (2005) göre medyanın, meslek ve mesleklerin topluma sundukları hizmetlerle ilgili yayınlarının mesleğin saygınlığı üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Medyanın sahip olduğu bu gücü, öğretmenlere karşı olumsuz kullandığı söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajının düzeltilmesi / iyileştirilmesi konusunda çözüm önerileri nelerdir?” şeklinde düzenlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlere göre öğretmenler, toplum ve MEB ve siyasi aktörlerin neler yapabileceği soruları yöneltilmiştir.

İlk olarak “Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için öğretmenler tarafından neler yapılabilir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenler öğretmenlik mesleği imajının daha iyi seviyede olması için; öğretmenler kendilerini geliştirmeli, olumlu davranış sergileme, birlik ve beraberliğin artması, öğretmenlerin davranışlarında birbirlerine benzemesi ve rol model olunması temalarında öneriler getirmişlerdir. Özdemir ve Orhan (2019) çalışmalarında mesleki imajlarına katkıda bulunmak isteyen öğretmenlerin yapması gerekenlerde; en fazla kendini geliştirme-yenileme ifadesi ön plana çıkmıştır. Bu çalışmada en öne çıkan ifade öğretmenler kendilerini geliştirmeli olduğundan Özdemir ve Orhan'ın (2019) araştırma bulgusuyla örtüşmektedir.

Öğretmenler, öğretmenlerin kurs, seminer, eğitim, etkinlik vb. gibi faaliyetlere katılım sağlamlarının ve böylece gelişimlerinin artmasının öğretmenlik mesleği imajına olumlu etki sağlayacağını düşünmektedirler. Öğretmenler, gelişimlerin sadece mesleki alanda değil aynı zamanda bireysel özellikler noktasında da olması gerektiği düşüncesine de sahip oldukları görülmüştür. Akademik anlamda güncel olunması, hayat boyu öğrenmenin durmadan devam etmesi, gelişen teknolojinin takip edilerek çağa ayak uydurulabilmesi ve dünde kalınmayarak bugüne ve yarınlara hazırlıklı olunması konularına dikkat çekmişlerdir. Öğretmenler yaşadıkları toplumun aydın insanlarıdır. Öğretmenler toplumu eğiten, yeni bilgi ve becerilerle donatan, hayatlarına dokunan ve topluma rehber olan kişiler olarak donanımlı olmaları

gerekmektedir. Bu yönüyle öğretmenler, mesleklerinin gereklerine uygun bir hayat tarzı yaşamanın önemine vurgu yaptıkları söylenebilir.

Öğretmenler olumlu davranış sergilemenin öğretmenlik mesleği imajına olumlu etkileri olacağını düşünmektedirler. Öğretmenler mesleki ve ahlaki değerlerimizi korumamızın, toplumla daha fazla vakit geçirilerek iletişimi güçlendirmenin ve böylece kendimizi daha iyi anlatarak imajımızın daha iyi bir seviyeye gelebileceğini düşünmektedirler. Uygun (2012) halkın gerçek yaşantısından kopmamış ve toplumsal sorunlara karşı duyarlı davranış geliştiren öğretmenlerin mesleki saygınlıklarının daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin önerileri Uygun'un (2012) çalışması ile paralellik göstermektedir. Ayrıca öğretmenler olarak birlik ve beraberliğin sağlanmasının, ortak hareket edilmesinin ve meslektaş dayanışmasının artmasının yine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Araştırmadan elde edilen verilere göre, öğretmenlerin benzer davranışlarda bulunmasının ve toplum ve öğrencilere rol model olunması sebebiyle davranışlarımızla iyi örnek olunmasının öğretmenlik mesleği imajına olumlu katkı sağlayacağı bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler sadece okuldaki öğrencilerle değil, okulda eğitim gören öğrenci yakınları ile daha genel anlamda toplumla sürekli temas halindedirler (Ünsal, 2015). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajının daha iyi bir seviyeye gelebilmesi için toplum tarafından yapılabileceklerin neler olduğunun belirlenmesi için öğretmenlere "Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için toplum tarafından neler yapılabilir?" sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenler, toplumun öğretmenlere güvenmesinin, saygılı olmalarının, bilinçli olmalarının ve dürüst olmalarının öğretmenlik mesleği imajını daha iyi bir seviyeye getireceğini düşünmektedirler.

Öğretmenler, öğrencileri ile ilgili tutum ve davranışlarında, uygulamalarında çocuğun yararına uğraştıklarını, çabaladıklarını toplumun bilmesi ve bunun toplum tarafından farkında olunarak öğretmenlerine güvenmelerini istemektedirler. Öğrencileri ile ilgili herhangi bir olumsuz durumla karşılaşmaları durumunda öğretmenin bunu öğrencisinin iyiliği için yaptığını bilmesini istemektedirler. Velilerin şikâyet mekanizmalarını kullanmak yerine uygulamalarına ve verdiği kararlara güvenmelerini beklemektedirler. Doğan (2018) araştırmasına katılan öğretmenler; öğretmenlerin öğrencileri hakkında sadece olumsuz verileri değil, olumlu haber ve başarıları da iletmelerinin, velileri düzenli olarak bilgilendirmelerinin veli ile öğretmen arasında güven oluşmasını sağlayacağını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öğrencileri hakkında velilere olumlu ya da olumsuz geri bildirimlerinin güven ortamını artıracaklarını, dolayısıyla

toplumun öğretmenlere yönelik güvenini artıracaklarını söylemek mümkündür. Ayrıca Ünsal'a (2015) göre öğretmenler ile tüm sosyal gruplar arasında güvene dayalı bir iş birliğinin tesis edilmesi mesleki imaj açısından gerekli görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretmenlik mesleği imajının daha iyi bir seviyeye gelebilmesi için MEB ve siyasi aktörlere önerilerinin neler olduğunu öğrenmek üzere “Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için Millî Eğitim Bakanlığı ve siyasi aktörler tarafından neler yapılabilir?” sorusu yöneltilmiştir. Gelen cevap incelendiğinde; sahip çıkmalı, reklam yapmalı/artırmalı, ekonomik refahı sağlamalı, yetki vermeli, sosyal/kültürel faaliyetleri artırıcı çalışmalar yapmalı, mevzuat değişiklikleri yapmalı, liyakatli yöneticiler atamalı, yetiştirici ve geliştirici eğitimler artırılmalı vb. gibi ifadeler ön plana çıkmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası öğretmenlere sahip çıkmalı şeklinde görüş bildirmişlerdir. Elde edilen verilere göre öğretmenler, MEB ve siyasi aktörlerden destek beklemektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlerden yana tavır alması, korumacı yaklaşması ve gereken desteği sağlaması gibi ifadeler kullanarak bu desteğin nasıl olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin diğer bir gözlemi ise, öğretmenlerin gayretlerinin, fedakarlıklarının ve yaptıkları güzel çalışmalarının yeterince topluma anlatılmadığıdır. Bu yüzden öğretmenler toplumun bu yapılardan daha fazla bilgi sahibi olmalarını beklemektedir. Bunu da MEB ve siyasi aktörlerden beklemektedirler. Nitekim öğretmenler pandemi sürecinde kendilerinin çalışmadığı, yatarak para kazanan bir meslek olduğu gibi düşüncelerin toplumda var olduğunu belirtmişlerdi. Yine öğretmenler medyada olumsuz haberlerin fazla, olumlu haberlerin ise az olmasını gözlemlediklerini belirtmişlerdi. Araştırmanın farklı sorularına gelen yanıtlar kendi içinde birbirini destekler niteliktedir. MEB ve siyasi aktörlerin öğretmenlerin çalışmalarını daha görünür hale getirmelerinin ÖMİ'ye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmen değerlendirmelerine göre, öğretmenlik mesleği imajının daha iyi bir seviyede olması için MEB ve siyasi aktörlerin yapması gerekenlerde diğer bir önerileri ekonomik refahı sağlamalı ifadeleridir. Özdemir ve Orhan (2019) benzer araştırma bulgusu olan ekonomik şartların iyileşmesi sonucuna ulaşmıştır. Bozbayındır (2019) araştırmasına katılan öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlik mesleği statüsünü güçlendirmek için; mesleğin sosyo-ekonomik yönünü geliştirme en çok görüş alan ifadeleridir. Anılan araştırmaların bulguları ile bu araştırmanın bulguları paralellik göstermektedir.

Kahraman ve Çelik (2020) öğretmenlerin, sosyal ve ekonomik haklarının iyileştirilmesinin mesleğin statüsünü artıracığını düşündüklerini ifade etmektedir. Mutluer (2018) araştırmasındaki öğretmenlerin, mesleğin statüsünü etkileyen en etkili mesleki faktörün maddi kazanç olduğunu ifade etmiştir. Erzen ve Epçaçan (2020) mesleklerin saygınlığında ekonomik kazancın en etkili faktörler arasında olduğunu belirtmiştir. Alanyazında ekonomik gelir, kazanç, maaş vb. gibi isimlerle anılan mesleğin ekonomik şartları; o mesleğin mesleki imajını, saygınlığını ve statüsünü doğrudan etkilediği görülmektedir. Bu nedenle ekonomik gelirin, öğretmenlik mesleği imajının iyileştirilmesinde çok önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin diğer bir görüşü ise yetki vermeli ifadesidir. Öğretmenler zaman zaman inisiyatif almak, mesleki açıdan daha özerk olmak istemektedirler. Göker ve Gündüz'e (2017) göre eğitim-öğretim ve program boyutuyla ele alındığında öğretmenlerin mesleki özerkliğinin olmadığını söylemek mümkündür. Öğretmenin programa dönük rolü, sadece uygulayıcı olmaktan öte geçmemektedir. Eğitim kurumlarının amaçlarından en önemlisi, eğitim-öğretimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve buna bağlı olarak nitelikli insan gücünün yetiştirilip, topluma fayda sağlamasıdır. Okulların faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi için öğretmenlerin güçlendirilmeleri ile eğitimin kalitesini artacaktır (Karaca ve Özer, 2019). Öğretmenlere yetki verilerek güçlendirilmelerinin eğitimin kalitesine olumlu katkı sağlayacağını söylemek mümkündür.

5.2. Öneriler

Öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin yaptıkları eğitim-öğretim faaliyetleri, birey ve toplum için hayati bir öneme sahiptir. Millî Eğitim Bakanlığı, eğitim-öğretimle ilgili alacağı kararlar ve yapılması düşünülen çalışmalar öncesinde öğretmenlerin görüş ve önerilerini araştırarak karar aşamasında dikkate alınmasını sağlayabilir. Hali hazırda var olan "Bir Milyon Fikir" projesi daha etkin ve daha işlevsel bir hale getirebilir. Görüş ve öneride bulunan öğretmenlere geribildirimde bulunularak fikirlerinin değerli ve önemli olduğu algısı oluşturulabilir. Öğretmenlerin görüşlerinin dikkate alınması ve uygulanması ile öğretmenlerin çalışmaları daha fazla sahiplenmesine ve daha etkili sonuçlar alınmasına olanak sağlayacaktır.

Öğretmenler Millî Eğitim Bakanlığı'ndan kendilerini sahiplenmesini beklemektedir. Bu nedenle Mili Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlerin bu düşüncelerinin sebeplerini araştırmalı ve buna yönelik çözüm yolları üretmesi gerekmektedir. Bakanlık olarak öğretmenlerin yanında olduğu algısını sağlamalı ve yalnız hissetmelerini önleyecek uygulamalar geliştirmelidir.

Öğretmenlere yönelik şikayetler titizlik ve gizlilik içerisinde yürütülerek öğretmenlerin destek alabilecekleri hukuki birimler oluşturulabilir. Mesnetsiz ve asılsız iddialara yönelik gerekli yasal süreç bakanlık tarafından başlatılarak takip edilebilir. Öğretmenlerden, mesleki yeterlikleri yerine getirmede sorun yaşayan, davranışlarıyla öğretmenlik mesleğine zarar veren öğretmenler için tedbirler alınabilir.

Mesleki imajın insanlar üzerinde önemli bir etkisi olduğu açıktır. İnsanlar mesleklerini seçerken o mesleğin imajını göz ardı etmedikleri bir gerçekliktir. Seçimleri ve tercihlerini yaparken o mesleğin imajını da dikkate almaktadır. Bu nedenle öğretmenlik mesleğinin imajının olumlu olması tercih yapacak adayların daha nitelikli olmasını sağlayacaktır. Ekonomik düzenlemeler ve özlük haklarında yapılacak iyileştirmeler ile mesleğin cazibesi artırılabilir.

Medyada, öğretmenlerle ilgili genelde olumsuz haberler daha fazla yer almaktadır. Bu haberlerdeki iddialar tüm boyutlarıyla araştırılmadan ve hüküm henüz kesinleşmeden suçlayıcı bir dil kullanılmaktadır. Bu tarz haberler mesleğe ciddi zararlar verdiği için medyanın bu konuda daha hassas davranması yönünde iş birliği yapılabilir.

Toplumda var olan üç ay tatil, kar tatili ya da tatili çok gibi öğretmenlerin çalışmadıkları ya da az çalıştıkları algısının düzeltilmesi gerekmektedir. Diğer mesleklerde olduğu gibi bir mesai kavramının öğretmenlik mesleğinde olmadığı, derslerden sonra ödev takibi, veli bilgilendirme, ertesi gün için plan ve hazırlık yapma gibi çalışmaların yapıldığı topluma doğru bir şekilde anlatılmalıdır. Bazı öğretmenlere atfedilen çocuk bakıcısı algısının değiştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerin yaptıkları güzel ve etkili çalışmalarını daha fazla ön plana çıkararak yapılan çalışmaların görünürlüğü konusunda daha fazla bilgilendirici bir yaklaşım sergileyebilir. Medyada öğretmenlerle ilgili olumlu haberlerin daha fazla yer almasını sağlayacak çalışmalar yapılabilir. Sosyal medya bu konuda daha etkin kullanılabilir.

Öğretmenler, toplumumuzun önemli gördüğü kılık- kıyafet, diksiyon, rol model davranış ile kişisel imaj (genel görünüm, beden dili, iletişim becerileri vb.) konularında gerekli özeni göstermelidir. Saygınlık uyandıracak hal ve hareketler içerisinde davranış sergilemeye, mesleki olarak profesyonel bir tavır ve tutum içerisinde olmaya gayret göstermelidirler.

Araştırmacılara yönelik olarak;

Benzer araştırma farklı il ve ilçelerde uygulanarak öğretmenlerin değerlendirmelerinin bölgelere göre değişip değişmediği gözlemlenebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlik mesleği imajı hakkında yapabilecekleri müstakil olarak araştırılabilir.

Toplum ve velilere yönelik öğretmenlik mesleğinin toplumsal algısının düşme sebeplerini ortaya çıkaracak araştırmalar yapılabilir. Ayrıca imajla i ie olan saygınlık, statü, itibar gibi kavramlarında azalma sebepleri araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Akcan, E. ve Polat, S. (2016). Eğitim konulu Türk filmlerinde öğretmen imajı: Öğretmen imajına tarihi bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(3), 293-320.
- Akyüz, Y. (1987). Türkiye' Öğretmenin Öğretmen ve Meslek İmajı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 11(1), 115-120.
- Alçı, N. (2021, Ocak 11). *Okulları kapalı tutarak bir nesli mahvetmek üzereyiz*. Ocak 5, 2022 tarihinde www.haberturk.com: <https://www.haberturk.com/yazarlar/nagehan-alci/2932783-okullari-kapali-tutarak-bir-nesli-mahvetmek-uzereyiz> adresinden alındı
- Altun, S. A. ve Kirit, G. (2005). Okul yöneticilerinin basındaki imajı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* (41), 25-46.
- Arseven, A. (2001). Alan araştırma yöntemi. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörlerin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 152-167. doi: 10.33308/26674874.2020341165
- Aydınlioğlu, Ö. (2014). *Kent İmajı ve Kent İmajının Ölçümü, Kahramanmaraş Kenti İmajı Üzerine Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi)
- Bağçeci, B., Çetin, B. ve Ünsal, S. (2013). Öğretmenlerin mesleki imaj ölçeği. *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 12 (1), 34-48.
- Bakan, Ö. (2005). *Kurumsal İmaj*. Tablet Yayınevi
- Bakan, Ö. (2008). Kurumsal Kimlik ve İmaj. A. Kalender, & M. Fidan içinde, *Halkla İlişkiler* (s. 294). Tablet Yayınları.
- Başar, H. (2006). *Sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık.
- Becker, J. A. ve Stamp, G. (2005). Impression management in chat rooms: a grounded theory model. *Communication Studies*, 56(3), 243-260.
- Birnbaum, D. and Somers, M. J. (1989). The meaning and measurement of occupational image for the nursing role. *Work and Occupations*, 16 (2), 200-213.

- Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen unsurların öğretmen görüşleri temelinde incelenmesi. *Electronic Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 34-48. doi: 10.17755/esosder.583274
- Bulduklı, Y. (2015). *İmaj Yönetimi*. Literatürk.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi
- Cansız, H., O. (2019). *Öğretmenlerin mesleki imajlarının iş doyumlarına etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W., ve Plano Clark, V., L., (2020). *Eğitim, Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*. Anı Yayıncılık.
- Çakır, Ö. (2002). *Profesyonel Yaşamda Kişisel İmaj*. Yapı Kredi Yayınları.
- Çalışkan, N. (2005). Öğretmenlerin özellikleri ve yeterlikleri. Pegem A Yayıncılık.
- Çalışkan N., ve Karadağ, E. (2010). *Eğitim, İletişim ve Öğretmenin Beden Dili*. Kök Yayıncılık.
- Çalışkan, N. ve Yeşil, R. (2005). Eğitim sürecinde öğretmenin beden dili. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 199-207.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), 207-237.
- Çetin, S. ve Tekiner, M., A. (2015). Kurumsal imajın temel belirleyicileri: emniyet teşkilatı örneklemini iç paydaş anketi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 418-440. doi: 10.11611/JMER536
- Çınar, Ş. ve Demir, Y. (2009). Toplumdaki hemşirelik imajı: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 12 (2), 24-33.
- Day, D. M. (1986). Artist-teacher: a problematic model for art education. *The Journal of Aesthetic Education*, 20(4), 38-42.

- Demir, M. K., ve Arı, E. (2013). Öğretmen Sorunları- Çanakkale ili örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1),
- Dincer, M. K. (1998). *Kişisel İmaj*. Alfa.
- Doğan, Ö. (2018). *Öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin imajı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Doğan, Ö., & Bayrak, C. (2019). Öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin imajı: bir ölçek geliştirme ve uygulama çalışması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 901-922. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.49440-487223>
- Dowling, G. R. (1986). Managing your corporate images. *Industrial Marketing Management*, 15(2), 109-115.
- Eğitim-Bir-Sen (2004). *Öğretmen sorunları araştırması*. Eğitim-Bir-Sen: Ankara.
- Efendioğlu, E. (2013). *Türk sinemasında öğretmen imajı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Ericksen, M. K., & Sirgy, M. J. (1992). Employed females' clothing preference, selfimage congruence, and career anchorage. *Journal of Applied Social Psychology*, 22(5), 408-422.
- Erzen, Z. ve Epçaçan, C. (2018). Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin toplumdaki saygınlığının incelenmesi. *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 4 (9), 331-345.
- Fombrun, C. (1996). *Realizing Value from Corporate İmage*, Harvard Business School Press.
- Geçikli, F. (2002). Bireysel Kariyer Planlama ve Geliştirmede İmajın Rolü. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 0(15), 337-354.
- Gemlik, N., & Sığrı, Ü. (2007). Kurum İmajı Analizi ve Bir Belediye Üzerindeki Uygulamanın Değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 267-282.

- Göker, S. D. ve Gündüz, Y. (2017). Dünya ölçeğinde öğretmenlerin saygınlık statüsü ve özlük hakları. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(213), 177-196.
- Gökırmak, A. (2006). *Öğretmen statüleri üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)
- Gönülaçar, Ş. (2016). *Türkiye’de Öğretmen İmajı ve İtibarı Üzerine Bir İnceleme*. [Turkiyede.Ogretmen.Imaji.ve.Itibari.sgonulacar.2016-with-cover-page-v2.pdf](https://www.sgonulacar.com.tr/Turkiyede.Ogretmen.Imaji.ve.Itibari.sgonulacar.2016-with-cover-page-v2.pdf) (dlwqtxts1xzle7.cloudfront.net) adresinden alındı
- Gürüz, D. (2004). *Halkla İlişkiler ve Tanıtım Faaliyetlerinin Etkinliğinde İzlenim (imaj) Yönetimi (Kurum İmajından Kişisel İmaja)*. <https://docplayer.biz.tr/8725938-Halkla-iliskiler-ve-tanitim-faaliyetlerinin-etkinliginde-izlenim-imaj-yonetimi-kurum-imajindan-kisisel-imaja.html>. adresinden alındı
- Ilıcak Aydınalp, G. (2014). *İmaj Üretimi*. Nobel.
- Ilıcak Aydınalp, G. (2014). İmaj Üretimi. E. Engin içinde, *Kurum İmajı Çerçevesinde Kimlik, İmaj ve İtibar İlişkisine Genel Bir Bakış* (s. 18). Nobel.
- Işık, A., Çiltaş, A. ve Baş F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 53-62.
- Kahraman, Ü., ve Çelik, O. T. (2020). The Status of Teaching Profession from Teachers’ Points of View Öğretmen Penceresinden Öğretmenlik Mesleğinin Statüsü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 26(3), 519-564. doi: 10.14527/kuey.2020.012.
- Karaca, H., ve Özer, K. (2019). Örgütlerde personel güçlendirme ve millî eğitim örgütüne bağlı çalışan öğretmenlerin personel güçlendirmeye ilişkin algılarının incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 108-124.
- Karaman, M., Acar, A., Kılıç, O., Buluş, U. ve Erdoğan, Ö. (2013). Sakarya ilinde görev yapan öğretmenlerin gözüyle “öğretmenlik mesleğinin statüsü ve saygınlığı”. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, (104-110).
- Karaman, M. K. (2016). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri ve eleştirel düşünme eğilimleri üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(1), 326-350.

- Keklik, B. (2012). Öğretim üyelerinin dış görünüşlerinin öğrenciler tarafından algılanma biçiminin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(3), 129-141.
- Kocadoru, Y. 1997. “Avrupa ve Türk İmajı”,İmaj Yazıları
- Köktürk, M. S., Yalçın, A. M. ve Çobanoğlu, E. (2008). *Kurum imajı: oluşumu ve ölçümü*. Beta Yayınları
- Küçük, S., Ürker, A., Adıgüzzelli, F., Adıgüzzelli, Y., Safa, M., ve Göktürk, T. (2013). Toplumun öğretmenlik mesleğini algılama düzeyi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (1), 1033-1045.
- Küçükkurt, M. (1988). *Halkla ilişkilerde araştırma yöntemleri ve değerlendirme*. Ankara Üniversitesi B.Y.Y.O. Ve Todaie Yayınları.
- Linkemer, B. (1997). *Profesyonel İmaj Yaratmak*, Rota Yayınları.
- Lim, V. K. and Yuen, E. C. (1998). Doctors, patients, and perceived job image: an empirical study of stress and nurses in Singapore. *Journal of Behavioral Medicine*, 21 (3), 269-282.
- MEB (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739 Sayılı Kanun.
- Metin, M., Gürbey, S. ve Çevik A. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66-89. doi: 10.46762/mamulebd.881284
- Mills, G. E. ve Gay, L. R. (2016). *Educational research: competencies for analysis and applications*. Pearson Education.
- Mutluer, Ö. (2018). *Öğretmenlik Mesleğinin Sosyal Statüsü: Bir Olgubilim Çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- OALD. (2021, Şubat 15). Oxford Learner's Dictionary: [https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/image?q=im](https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/image?q=image) age adresinden alındı

- OECD. (2005). *Teachers Matter: Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. Education and Training Policy, OECD Publishing, Paris. Web: <https://dx.doi.org/10.1787/9789264018044-en> adresinden 20 Şubat 2021’de alındı
- Okay, A. (2000). *Kurum Kimliği*. MediaCat Kitapları
- Ölçüm, D. ve Polat, S. (2016). Öğretmen imajının kuşaklar bazında değerlendirilmesi [Evaluation of teacher image on the basis of generations]. *Journal of Teacher Education and Educators*, 5 (3), 361-397.
- Öneren, M. (2013). İmaj yönetiminin tv dizi seyircileri üzerindeki etkisi. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15(24), 75-85.
- Özcan, M. (2021, Şubat 21). *Bilgi Çağında Öğretmen Eğitimi, Nitelikleri ve Gücü*. https://www.ted.org.tr/wp-content/uploads/2019/04/Bilgi_Caginda_Ogretmen.pdf adresinden alındı
- Özdemir, Ş. (2006). Doktorların toplumsal imajı: Afyon ilinde bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 179-191.
- Özdemir, Y., B. (2010). *Öğretmen kimliği: sınıf öğretmenleri üzerine sosyolojik bir çalışma (Malatya örneği)*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
- Özdemir, T. Y., & Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin “öğretmenlik mesleğinin imajı” hakkındaki görüşleri the opinions of the teachers on “the image of the teaching profession. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 824-846. doi: 10.24315/tred.532641.
- Özgenel, M., Işık, M. ve Bahat İ. (2019). Öğretmenlik imajı: bir ölçek geliştirme çalışması *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 52(3), 869-890. doi: 10.30964/auebfd.461440 doi: 10.30964/auebfd.461440
- Özoğlu, M. (2010). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları*. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Özoğlu, M., Gür, B. ve Altunoğlu, A. (2013). *Türkiye ve dünyada öğretmenlik retorik ve pratik*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen.
- Özpolat, A. (2002). *Sosyolojik açıdan öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin toplumdaki yeri* (Yayınlanmamış doktora tezi).

- Öztürk, Z. (2019). *Öğretmenlerin örgütsel imaj algıları ile işe tutkunluk düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
- Özüpek, M. N. (2018). *İmaj ve Türleri*. E. Aktan içinde, *Kurum İmajı* (s. 72). Eğitim Kitabevi.
- Özüpek, M. N. (2018). *İmaj ve Türleri*. M. Koçyiğit içinde, *Şehir İmajı* (s. 116). Eğitim Kitabevi.
- Özüpek, M. N., ve Ergen, Y. (2018). *İmaj ve türleri*. M. N. Özüpek, & Y. Ergen içinde, *İmaj Kavramı ve Kişisel İmaj* (s. 9,14). Eğitim Yayınevi.
- Peltekoğlu, F. (1998). *Halkla İlişkiler Nedir?* Beta Yayınları.
- Pişkin, Z., ve Parlar, H. (2021). Toplumsal statü ve algı açısından öğretmenlik mesleğinin incelenmesi. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 4(1), 1-28.
- Polat, S., & Arslan, Y. (2015). *Örgütsel Yaşamda İmaj*. Nobel.
- Saraçaydın, M. (2020). Kişisel imaj yönetimi bağlamında sosyal medyanın kullanımı *Anasay Dergisi*, (11), 149-170. doi: 10.33404/anasay.661012
- Sezai, T. M., & Akçay, H. (2010). Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Kurum İmajına Etkisi Üzerine Bir Çalışma. *İletişim Kuram ve Araştırma*(31), 141-180.
- Sönmez, E. ve Cemaloğlu, N. (2017). İlköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki imaj algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (4), 2117-2141.
- Swetnam, L. A. (1992). Media distortion of the teacher image. *The Clearing House*, 66(1), 30-32.
- Şenol, C. (2020). *Öğretmenlerin mesleki profesyonellik algılarının mesleki statü, iş memnuniyeti ve öz yeterlik algıları üzerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi).
- Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Pegem A Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Allyn & Bacon/Pearson Education.

- Taşkaya, S. M. (2007). *Eğitimde niteliğin artırılması ve öğretmenlerin statüsünün iyileştirilmesinde kariyer basamaklarının değerlendirilmesi (Konya ili örneği)* (Yayınlanmamış doktora tezi).
- TDK. (2021, Şubat 13). Türk Dil Kurumu Sözlükleri: imaj ne demek TDK Sözlük Anlamı (sozluk.gov.tr) adresinden alındı
- TDK. (2021, Şubat 13). Türk Dil Kurumu Sözlükleri: statü ne demek TDK Sözlük Anlamı (sozluk.gov.tr) adresinden alındı
- TEDMEM (2014). Öğretmen Gözüyle Öğretmenlik Mesleği Rapor Dizisi: 3 Ankara ss.1-66.
- The Varkey Foundation (2018). *Global teacher status index 2018*.
- Türk, M. S., & Akçay, H. (2010). Yerel yönetimlerde halkla ilişkiler faaliyetlerinin kurum imajına etkisi üzerine bir çalışma. *İletişim Kuram ve Araştırma*(31), 141-180.
- Ulutaş, P. (2017). Öğretmenlerin *bakış açısından öğretmenlik mesleğinin statüsü*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
- Uygun, S. (2012). Basında öğretmen sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 72-91.
- Ünsal, S. (2015). *Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Ünsal, S. ve Bağçeci, B. (2016). Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3905-3926. doi:10.14687/jhs.v13i3.3908
- Yaman, E. (2013). Öğretmenlik mesleğinin sosyo-ekonomik statüsü / bu mesleğin bir bayan mesleği haline dönüşmesi durumu ve eğitim fakültesi üzerine bir araştırma. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (2), 53-68.
- Yavuz, M. (2020). *Başımıza İcat Çıkaran Çocuklar ve Gençler*. Pegem Akademi.
- Yavuz, M. (2018). *Eğitim Bilimine Giriş*. Anı Yayıncılık.
- Yavuz, M. (2018). Eğitim Bilimine Giriş. D. Gülmez içinde, *Dünyada Öğretmenlik Mesleği* (s. 276-277). Nobel.

Yıldırım, A., Ünal, A., ve Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2).

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin.

Yılmaz, E. (2009). Öğretmenlerin değer tercihlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 109-128.

Yonca, O. (2011). *Doğu ve güneydoğu anadolu bölgelerinde polis imajı ve bu imaja etki eden faktörler: uygulamalı bir çalışma*. (Yayınlanmamış doktora tezi).

EKLER

EK-1: Araştırma İzni

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-83688308-605.99-21281752
Konu : Araştırma İzni (Raşit ERASLAN)

25.02.2021

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 04/02/2021 tarihli ve E-48178250-300.11370 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Raşit ERASLAN'ın "Öğretmen Değerlendirmelerine Göre Öğretmenlik Mesleği İmajı" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Karatay, Selçuklu ve Meram İlçelerinde bulunan ekli listede adı yazılı okullarda görevli öğretmenlere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2020-2021 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde CD ortamında bir nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini arz ederim.

Seyit Ali BÜYÜK
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Genelge (3 Sayfa)
- 2-Katılımcı Onam Formu (1 Sayfa)
- 3-Gönüllü Katılım Formu (1 Sayfa)
- 4-Anket Formu (2 Sayfa)
- 5-Görüşme Soru Formu (1 Sayfa)
- 6-Okul Listesi (4 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Akçeşme Mahallesi Garaj Caddesi No:4 Karatay/Konya

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (332) 353 30 50

Bilgi için: Ali Naci İŞİK -1210

E-Posta: istatistik42@meb.gov.tr

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: <http://konya.meb.gov.tr> Faks:3323515940

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f5c5-798f-3849-9325-07a3 kodu ile teyit edilebilir.

EK-2: Öğretmenlik Meslek İmajı Ölçeği

BÖLÜM 2	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	ORTA ERECEDE KATILYORUM	KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM
1. Öğretmenlik saygınlığı olan bir meslektir.					
2. Öğretmenlik toplumda önem verilen bir meslektir.					
3. Çocukların gelecekları hakkında öğretmenlerin fikirlerine başvuruluyor.					
4. Öğretmenlik değerli bir meslektir.					
5. Tekrar tercih şansım olsa yine öğretmen olmak isterim.					
6. Çocuklarımı/yakınlarımı/öğrencilerimi öğretmen olmaları için teşvik ederim.					
7. Öğretmenlik, gelişim fırsatları sunan bir meslektir.					
8. Öğretmenlik insana doyum veren bir meslektir.					
9. Toplum, öğretmenlik mesleğini herkesin yapabileceği bir iş olarak görüyor.					
10. Öğretmenlerden ailelerin fonksiyonlarını üstlenmeleri bekleniyor.					
11. Öğretmenlik mesleği genellikle tatil günleriyle gündeme geliyor.					
12. Öğretmenlerin ders dışında yaptıkları eğitsel işler önemli olarak görülüyor.					
13. Toplum, öğretmenleri çocuk bakıcısı olarak görüyor.					
14. Öğretmenler, velilerin her talebini yerine getirmesi gereken bireyler olarak görülüyor.					
15. Öğretmenler mesleklerini severek yapıyor.					
16. Öğretmenler sabırlı bireylerdir					
17. Öğretmenler nitelikli bireylerdir.					
18. Öğretmenler, mesleklerinin öneminin farkındadırlar.					
19. Öğretmenler genel görünümlerine özen gösteriyorlar.					
20. Öğretmenler, mesleklerini hayatlarındaki öncelikleri arasına koymuşlardır.					

21. Öğretmenler diğer bireylerle iletişim kurmada zorlanmazlar.					
22. Öğretmenler mesleki açıdan kendilerini geliştirmektedirler.					
23. Günümüzde öğretmenler, “takım” olarak aynı hedef için hareket etmektedirler.					
24. Öğretmenler, veliler ile iletişimlerinde empati kurabilmektedirler.					
25. Öğretmenler diğer kişileri konuşmalarıyla etkileyebilmektedirler.					
26. Öğretmenler hakkında medyada çıkan haberler mesleğe genelleniyor.					
27. Medya, öğretmenler hakkında olumsuz haberleri öne çıkarıyor.					
28. Öğretmenlerin başarıları medyada haber değeri taşıyor.					

EK-3: Görüşme Soruları

1. Öğretmenlik mesleği imajı hakkında neler söyleyebilirsiniz?
2. Sizce öğretmenlik mesleği imajını belirleyen unsurlar nelerdir?
3. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki olarak sahip olması gereken özellikler nelerdir?
4. Size göre toplumumuz öğretmenlik mesleğini nasıl görmektedir?
5. Öğretmenlik mesleğinin cazibesi hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Öğretmenlik mesleği statüsü ve saygınlığı hakkında düşünceleriniz nelerdir?
7. Öğretmenlerle ilgili haberlerde medyanın tutumunu nasıl görüyorsunuz?
8. Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için öğretmenler tarafından neler yapılabilir?
9. Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için toplum tarafından neler yapılabilir?
10. Öğretmenlerin mesleki imajının daha iyi seviyede olması için Millî Eğitim Bakanlığı ve siyasi aktörler tarafından neler yapılabilir?